

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRESTNÁ ČINNOST PŘI ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB
SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM**

Autor práce: Karolína Mocová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Radovan Sládek

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Karolína Mocová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Trestná činnost při zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Criminal activity in the employment of people with disabilities

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Radovan Sládek

Datum zadání bakalářské práce: 10/2022

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem bakalářské práce je popsat, s jakou trestnou činností se může veřejnost setkat v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Dále také charakterizovat základní pojmy spojené s tématem bakalářské práce, jako jsou například osoba se zdravotním postižením, diskriminace, trestný čin či chráněný trh práce.

Student: Karolína Mocová, DiS.	25.11.2022 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Radovan Sládek	23.11.2022 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	12.12.2022 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13.12.2022 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9.1.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce *Mgr. Bc. Radovanu Sládkovi* za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

MOCO VÁ, K. *Trestná činnost při zaměstnávání osob se zdravotním postižením*: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 112 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Radovan Sládek

Klíčová slova: diskriminace, chráněný trh práce, osoba se zdravotním postižením, trestný čin

Bakalářská práce řeší problematiku trestné činnosti při zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Demonstruje základní pojmy spojené se zaměstnáváním osob s handicapem, pojednává o organizacích, které jsou zaměřeny na pomoc handicapovaným, rozebírá diskriminaci na pracovišti a věnuje se trestným činům páchaným při zaměstnávání zdravotně postižených osob. Pokračuje dotazníkovým šetřením a jeho výsledky. Závěr práce se krátce věnuje chráněnému trhu práce a návrhům autorky na zlepšení současné situace handicapovaných.

ABSTRACT

MOCOVÁ, K. *Criminal activity in the employment of people with disabilities*: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2023. 112 pp. Supervisor: Mgr. Bc. Radovan Sládek

Key words: discrimination, protected labour market, a person with a disability, a crime

The bachelor's thesis deals with the issue of criminal activity in the employment of persons with disabilities. It demonstrates the basic concepts associated with the employment of persons with disabilities, discusses organizations that are focused on helping the disabled, discusses discrimination in the workplace and deals with crimes committed in the employment of disabled persons. It continues with a questionnaire survey and its results. The conclusion of the work is briefly devoted to the protected labour market and the author's proposals for improving the current situation of the disabled.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Osoby s handicapem ve společnosti.....	11
3 Osoba invalidní a osoba zdravotně znevýhodněná	12
3.1 Osoby invalidní ve třetím stupni	12
3.2 Osoby invalidní v prvním a druhém stupni	14
3.3 Osoby zdravotně znevýhodněné.....	14
4 Instituce zaměřující se na pomoc osobám s handicapem	16
4.1 Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky	16
4.2 European Disability Forum, Rehabilitation International, FIMITIC, Disabled People's International.....	18
4.3 Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením.....	20
4.4 Veřejný ochránce práv.....	21
5 Práva a povinnosti zaměstnavatelů osob se zdravotním postižením	23
5.1 Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců	23
5.2 Způsoby plnění povinného podílu osob se zdravotním postižením	24
5.2.1 Kontrola plnění povinného podílu	26
6 Trestná činnost	28
6.1 Trestný čin.....	30
6.1.1 Skutková podstata trestného činu.....	31
6.1.2 Okolnosti vylučující protiprávnost.....	34
6.2 Přestupky	36
6.3 Osoby se zdravotním postižením jako oběti trestných činů a diskriminace na pracovišti.....	38
7 Diskriminace v zaměstnání jako trestný čin.....	39
8 Zákaz diskriminace osob se zdravotním postižením	41
8.1 Výhody pro osoby se zdravotním postižením	41

9	Dotazníkové šetření.....	44
9.1	Otázka č. 1 Pohlaví respondentů	45
9.2	Otázka č. 2 Věk respondentů.....	46
9.3	Otázka č. 3 Setkání respondentů s trestnou činností páchanou při zaměstnávání OZP	47
9.4	Otázka č. 4 Pohled respondentů na diskutovanost problematiky	49
9.5	Otázka č. 5 Nejohroženější typy zdravotních postižení na trhu práce	50
9.6	Otázka č. 6 Pohled respondentů na diskriminaci jako trestný čin.....	51
9.7	Otázka č. 7 Nejčastější formy diskriminace na pracovišti	52
9.7.1	Přímá a nepřímá diskriminace.....	53
9.9	Otázka č. 8 Nejčastější druhy trestných činů na pracovišti.....	54
9.9.1	Otázka č. 9 Trestné činy zmíněné respondenty.....	55
9.10	Osoby s handicapem a hospodářská a majetková kriminalita	56
9.10.1	Trestný čin podvodu.....	57
9.11	Trestné činy proti lidskosti v sexuální oblasti páchané na OZP	58
9.12	Ostatní zmíněné trestné činy páchané v rámci zaměstnávání OZP	60
9.13	Otázka č. 10 Současná legislativa v oblasti trestných činů při zaměstnávání handicapovaných.....	61
10	Chráněný trh práce.....	63
10.1	Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením	64
	Závěr.....	67
	Seznam použitých zdrojů	69
	Seznam zkratk	76
	Seznam tabulek a grafů	78
	Seznam obrázků	79
	Seznam příloh.....	80
	Přílohy	81

Úvod

Handicapovaných osob ve společnosti každým rokem přibývá a vzhledem k čím dál modernější medicíně se tito lidé mohou zapojovat do běžných denních aktivit stejně, jako ti bez postižení. Za jednu z celá běžných aktivit lze považovat také chození do zaměstnání. Tato běžná aktivita se ale pro množství osob s handicapem stává obtížnou. Tito lidé zaměstnání hledají velmi těžko a pokud mají štěstí a naskytne se jim pracovní příležitost, mohou se snadno stát obětí diskriminace, která v některých případech přeroste až v trestný čin. Trestná činnost při zaměstnávání osob se zdravotním postižením, toto téma práce si autorka vybrala z toho důvodu, že chtěla zjistit více o tom, jak celý průběh hledání zaměstnání a následné problémy v něm fungují. Chtěla se dozvědět více o organizacích, jejichž účelem je zjednodušit handicapovaným přístup na trh práce a ochránit je před případnými hrozbami na pracovišti. Zajímalo ji, jaký pohled mají na problematiku trestné činnosti na pracovišti jiní lidé, kteří se mezi handicapovanými pohybují, a zda se jejich názory shodují s názorem autorčíným. Autorka se již mnohokrát stala svědkyní diskriminace na pracovišti, svědkyní šikany a sexuálního obtěžování, proto se rozhodla zaměřit se také na skutečnost, zda by některé formy diskriminace na pracovišti neměli být trestným činem.

Osoby se zdravotním postižením se trestným činům a diskriminaci často sami neumí ubránit a mají strach s jejich problémem vystoupit veřejně. Mnohdy trestnou činnost nikde neohlásí a raději nevhodné či trestné chování strpí, aby o již tak složitě získané zaměstnání nepřišli. Toto je také důvod, proč neexistuje mnoho zdrojů, ze kterých by se o této problematice dalo čerpat. Osoby s postižením však mají v České republice možnost obrátit se na různé instituce jako je například ombudsman, který jejich práva a zájmy bude hájit. Česká legislativa je v tomto ohledu dle názoru autorky velmi pozadu za evropskými zeměmi, které se problematikou zaměstnávání osob s handicapem zabývají mnohem více než právě Česká republika. Autorka věří, že do budoucna se Česká republika inspiruje standarty jiných zemí a začlení se více do pomoci handicapovaným na českém trhu práce, a pokusí se co nejvíce eliminovat trestnou činnost páchanou na pracovišti, i za cenu úpravy současné legislativy.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce se zabývá trestnou činností při zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Toto téma je ve společnosti velmi málo diskutované a není příliš mnoho zdrojů, které by se přímo zaměřovali na trestné činy páchané při zaměstnávání handicapovaných osob.

Hlavním cílem práce bylo popsat, s jakou trestnou činností se může veřejnost setkat v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Dále také charakterizovat základní pojmy spojené s tématem bakalářské práce, jako jsou například, osoba se zdravotním postižením, diskriminace, trestný čin či chráněný trh práce.

V první části práce se autorka věnovala především základním pojmům. Popsala osobu se zdravotním postižením a stupně postižení, dále se zaměřila na organizace, které napomáhají handicapovaným nalézt vhodné zaměstnání a ochránit je na pracovišti před trestnou činností a diskriminací. Neopomenula ani definici trestného činu a jeho skutkové podstaty. Tuto část bakalářské práce chtěla autorka pojmovou jako jakousi časovou osu, která začíná začleněním handicapované osoby do zaměstnání a končí trestnými činy a diskriminací, se kterou se handicapovaní mohou setkat. K těmto účelům autorka využila různých dostupných zdrojů jako například sborníků praxe, odborných publikací, internetových diskusí a článků, videí a dokumentárních pořadů.

V druhé části, která je zaměřena prakticky, sestavila autorka dotazníkové šetření, kterým se pokusila získat informace o pohledu společnosti pohybující se mezi zdravotně postiženými osobami, na problematiku trestné činnosti při zaměstnávání handicapovaných. Výsledky dotazníkového šetření zanesla do grafů a tabulek, a ke každé jednotlivé otázce přidala vysvětlení, popřípadě teorii vážící se k tématu. Na základě výsledků vybrala 2 nejčastější druhy trestných činů, které podrobněji rozebrala.

Pro dosažení stanovených cílů byly uplatněny metoda dotazníkového šetření a studia odborné literatury a právních předpisů.

2 Osoby s handicapem ve společnosti

Počet osob se zdravotním postižením má v poslední době tendenci růst. Podle dat Českého statistického úřadu, dále také ČSÚ, ze dne 24.6.2019, je v České republice 1 milion 152 tisíc osob se zdravotními problémy, které je dlouhodobě omezují v běžných činnostech. Kromě složitého způsobu dopravy z bodu A do bodu B se jedná hlavně o problémy s uplatněním na trhu práce. Skupina osob se zdravotním postižením je velmi různorodá, a to jak s ohledem na rodinný stav, věk, stupeň zdravotního postižení, tak na jeho typ a příčinu.¹ Světová zdravotnická organizace, dále jen WHO, odhaduje, že na celém světě je zhruba 1 miliarda osob s handicapem. Z toho přibližně 110 až 190 milionů osob trpí vážným zdravotním postižením.² Lidé s handicapem se často stávají oběťmi nejen diskriminace ale v horších případech i oběťmi trestné činnosti. Diskriminaci osob s postižením řeší antidiskriminační zákon, který najdeme pod číslem 198/2009 Sb. Ti, kteří se cítí být diskriminováni se mohou mimo jiné také obrátit na Veřejného ochránce práv neboli ombudsmana. V České republice byl úřad ombudsmana oficiálně ustanoven zákonem č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv. Od té doby mají osoby s postižením šanci se domoci pomoci při diskriminaci mnohem snadněji než dříve.³ Aby se zamezilo trestné činnosti v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením, existují organizace, které handicapovaným pomáhají lépe se na trhu práce uchytit a předejít tak problémům, které mohou vygradovat v trestný čin. Díky jejich existenci mají osoby s handicapem mnohem více možností, jak si na trhu práce najít vhodné zaměstnání a minimalizovat tak trestnou činnost, která velmi často jejich snahu najít zaměstnání provází. S trestnými činy se handicapovaní setkávají i přímo na pracovišti, kdy bývají oběťmi trestných činů od A do Z. Trestnou činnost páchají jak právnické, tak fyzické osoby, které osoby s postižením zaměstnávají, jejich kolegové, nadřízení a další. Jedná se především o podvody s daněmi, šikanu a sexuální obtěžování na pracovišti.

¹ Osoby se zdravotním postižením v České republice. Opojštění.cz [online]. Praha: o pojisteni, c2021, 24. 6. 2019 [cit. 2021-8-10]. Dostupné z: <https://www.opojisteni.cz/spektrum/csu-13-procent-obyvatel-ceska-nad-15-let-ma-zdravotni-postizeni/c:16801/>

² Osoby se zdravotním postižením ve světě. Worldbank.org [online]. Washington DC: The World Bank Group, c2021, 19. 3. 2021 [cit. 2021-8-10]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/topic/disability>

³ Historie úřadu ombudsmana. Ombudsman: Veřejný ochránce práv [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, c2023 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/o-nas/historie/>

3 Osoba invalidní a osoba zdravotně znevýhodněná

Dle § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, jsou osobami se zdravotním postižením osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány buď invalidní ve třetím stupni, invalidními v prvním nebo druhém stupni či osoby zdravotně znevýhodněné. Zmíněnou skutečnost dokládá fyzická osoba, dále také FO, posudkem nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení.⁴ Dle § 34 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, mají osoby se zdravotním postižením nárok na průkazy TP, ZTP nebo ZTP/P. Jaký druh průkazu osoba získá, závisí na stupni jejího postižení. O tom, zda má osoba na průkaz nárok, rozhodují příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Průkazy jsou poté v kompetenci kontaktních pracovišť úřadů práce.⁵ Výše zmíněný zákon pamatuje i na další pomoc osobám se zdravotním postižením, jako je např. příspěvek na zvláštní pomůcku nebo příspěvek na mobilitu pro osoby s průkazem ZTP a ZTP/P, který činí k roku 2023 900 Kč za každý kalendářní měsíc.⁶ Zdravotní postižení můžeme zjednodušeně rozdělit do 4 základních skupin, a to na tělesné postižení, mentální postižení, kombinované postižení a na duševní nemoci. Nejčastějšími příčinami postižení jsou nehody, ve velké míře automobilové nehody, nemoci a jejich následky, dlouhodobé užívání návykových látek nebo úrazy, především hlavy a míchy.⁷

3.1 Osoby invalidní ve třetím stupni

Osoby invalidní ve třetím stupni mají nárok na invalidní důchod třetího stupně, který se dříve nazýval plný invalidní důchod. Aby mohla být fyzická osoba uznána invalidní ve třetím stupni, musí její míra pracovní schopnosti klesnout minimálně o 70 %. Zdravotní stav se posuzuje podle vyhlášky č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity. Vyhláška obsahuje tabulky, podle kterých lze určit míru pracovní schopnosti pro určité druhy zdravotního postižení, např. infekční onemocnění, poruchy imunity, poruchy endokrinní apod. Příklad tabulky viz příloha č. I. Invalidita je uznávána na

⁴ Definice osoby se zdravotním postižením. Úřad práce ČR [online]. Praha: ÚP ČR, c2021 [cit. 2021-8-10]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/definice-ozp>

⁵ *Sociální zabezpečení: státní sociální podpora, dávky pro osoby se zdravotním postižením, sociální služby, pomoc v hmotné nouzi, životní a existenční minimum*. Redakční uzávěrka 22.2.2021. Ostrava: Sagit, [1993?]-, 288 s. ÚZ. ISBN 978-80-7488-461-0. Strana 75, Hlava II, §7.

⁶ Příspěvek na mobilitu. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, c2023 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-mobilitu>

⁷ JIRÁKOVÁ, P. Informace o typech zdravotního postižení. Alfabet.cz [online]. Praha: Alfa Human Service, c2010-2021, 15.4.2014 [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.alfabet.cz/vyvojova-vada-uditete/typy-zdravotniho-postizeni/informace-o-typech-zdravotniho-postizeni/>

jedno postižení či onemocnění, které má nejvýznamnější vliv právě na pokles pracovní schopnosti. Posudkový lékař může zvýšit procento poklesu pracovní schopnosti až o 10 bodů v závislosti na dalších nemocech či postiženích nebo podle toho, jak náročnou profesi vykonával žadatel o invalidní důchod. Aby FO mohl být uznán invalidní důchod, musí být pojištěna nejméně 5 let z posledních 10 let před vznikem invalidity. Pokud by byl žadatel starší 38 let a nesplňoval by podmínku výše uvedenou, zkoumalo by se období 20 let před vznikem invalidity. Žádost o invalidní důchod se sepisuje na Okresní správě sociálního zabezpečení, dále také OSSZ. FO si v žádosti sama neurčuje stupeň postižení, ten, jak bylo již zmíněno, určuje posudkový lékař. K žádosti o invalidní důchod FO dokládá občanský průkaz, doklady o studiu či vyučení, potvrzení o všech dobách v evidenci Úřadu práce, dále také ÚP. Muži dokládají také vojenskou knížku nebo propouštěcí list, ženy rodné listy dětí. Žádost není podmíněna trváním dočasné pracovní neschopnosti a žadatel nemusí být v době podání této žádosti zaměstnaný. Lhůta České správy sociálního zabezpečení, dále také ČSSZ, pro vyřízení takové žádosti je 90 dnů. Pokud ČSSZ rozhodne v nesouhlas, je možné proti tomuto rozhodnutí podat do 30 dnů od doručení námitku. Z čeho se invalidní důchod třetího stupně skládá? Tento druh invalidního důchodu má dvě složky, a to základní výměru a procentní výměru důchodu. K roku 2023 činí výše základní výměry 4 040 Kč. Procentní výměra se počítá z výdělků žadatele a získaných dob pojištění. Při výpočtu výše tohoto důchodu se hodnotí výdělků získané od roku, kdy bylo žadateli 19 let, nejdříve však od roku 1986 dle §18 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění. Z uvedených výdělků se spočítá osobní vyměřovací základ, zjednodušeně průměrný měsíční výdělek. Z osobního vyměřovacího základu se pomocí redukčních hranic spočítá výpočtový základ. Výše procentní výměry tohoto důchodu činí 1,5 % výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění. Do této doby se také započítává doba od přiznání invalidního důchodu do doby dosažení důchodového věku bezdětné ženy a muže. Tuto dobu označujeme jako dopočtenou dobu. Je velmi důležité si uvědomit, že zákon nezakazuje poživateli invalidního důchodu v jakémkoli stupni pracovat. Není omezena ani pracovní doba zaměstnaného invalidního důchodce, ani výše jeho výdělků.⁸

⁸ MAŘÍK, K. Invalidní důchod 3. stupně. Našeduchody.cz [online]. Praha: naseduchody, c2023, [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.naseduchody.cz/plny-invalidni-duchod.html>

3.2 Osoby invalidní v prvním a druhém stupni

Stupeň invalidity i v tomto případě určuje posudkový lékař. Osoby invalidní v prvním stupni jsou takové osoby, jejichž pracovní schopnost klesla minimálně o 35 %, tzn. v rozmezí 35 % až 49 %. Osoby invalidní ve druhém stupni musí mít pracovní schopnost sniženou minimálně o 50 %, tzn. v rozmezí 50 % až 69 %. Žádost o invalidní důchod prvního a druhého stupně probíhá stejně jako v u invalidity třetího stupně. Žadatel při podání žádosti může být jak zaměstnaný, tak v evidenci úřadu práce. O invalidní důchod si tedy může požádat každý, kdo to uzná za vhodné. Stejně jako u invalidity 3. stupně není podmínkou trvalá pracovní neschopnost. Základní výměra invalidního důchodu je stejná jako u invalidity třetího stupně, tzn. 4 040 Kč. Výše důchodu se liší v tom, že na rozdíl od invalidity třetího stupně činí výše procentní výměry u invalidity prvního stupně 0,5 % výpočtového základu a u invalidity druhého stupně 0,75 % výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění. Pokud chce FO žádat o zvýšení stupně invalidity, není potřeba na ČSSZ předkládat výše zmíněné dokumenty, stačí pouze občanský průkaz. Ti, kteří pobírají důchod v prvním či druhém stupni, jsou sice pojištěni, ale toto pojištění se jim nezapočítává do doby pro vznik nároku na starobní důchod a nehodnotí se při jeho výpočtu. Tyto osoby by tedy měly být minimálně zaevidovány na úřadu práce, v ideálním případě se snažit najít pro sebe vhodné zaměstnání s přihlédnutím na druh postižení.⁹

3.3 Osoby zdravotně znevýhodněné

Osoba zdravotně znevýhodněná není osobou invalidní, avšak její dlouhodobý špatný zdravotní stav omezuje její schopnost pracovního uplatnění. Špatným zdravotním stavem jsou myšleny zejména omezené smyslové, tělesné či duševní schopnosti. Tento zdravotní stav by u osoby zdravotně znevýhodněné měl trvat déle než jeden rok. Právě v důsledku takového zdravotního stavu nejsou osoby schopny vykonávat své dosavadní povolání či uplatnit svou získanou kvalifikaci. Často nemohou ani žádnou další kvalifikaci získat. Jaký má statut osoby zdravotně znevýhodněné smysl? Jeho účelem je zvýšit uplatitelnost takových osob na trhu práce a prostřednictvím příspěvků, které poskytuje stát, zajistit, že budou osoby zdravotně znevýhodněné pro zaměstnavatele atraktivnějšími zaměstnanci. O státní příspěvek si mohou zaměstnavatelé požádat na úřadu práce. Pokud chce FO zažádat o statut osoby zdravotně znevýhodněné, může tak

⁹ MAŘÍK, K. Invalidní důchod 1. a 2. stupně. Našedůchody.cz [online]. Praha: naseduchody, c2023, [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.naseduchody.cz/castecny-invalidni-duchod.html>

učinit buď prostřednictvím pošty, datové schránky, elektronicky s uznaným elektronickým podpisem, nebo osobně, a to na OSSZ dle trvalého pobytu žadatele. Po podání žádosti je žadatel písemně vyzván k podrobení se lékařské prohlídce a vyplnění tzv. profesního dotazníku. Osoba mladší 15 let si sama žádost podat nemůže, a tak ji za ni podává zákonný zástupce. Osoby starší 15 let si žádost mohou podat samy, pokud již dokončily základní povinnou školní docházku. Žádost se obvykle vyřizuje v řádu několika měsíců. Pokud je rozhodnuto v neprospěch, může se FO do 15 dnů od doručení rozhodnutí odvolat u OSSZ. O odvolání následně rozhoduje ČSSZ. Statut osoby zdravotně znevýhodněné nebývá vystaven na dobu neurčitou a zpravidla je jeho platnost v rozmezí 3 až 5 let. Právě díky zdlouhavému řízení je pro žadatele nejlepší podat novou žádost ideálně 4 měsíce před vypršením stávajícího statusu.¹⁰

¹⁰ Osoby zdravotně znevýhodněné. Socialnipolitika.eu [online]. Praha: Institut pro sociální politiku a výzkum, c2021, 1. 10. 2017 [cit. 2021-8-11]. Dostupné z: <https://socialnipolitika.eu/2017/10/kdo-ma-narok-na-status-zdravotne-znevychodnene-osoby/>

4 Instituce zaměřující se na pomoc osobám s handicapem

Hlavními aktéry na trhu práce, kteří se zabývají pomocí pro osoby se zdravotním postižením, jsou Úřad práce České republiky a jeho pobočky a Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Úřad práce připravuje pro takové osoby mnoho různých programů, které jim mohou pomoci najít vhodnou práci, ochránit je před podvody a jinou trestnou činností na trhu práce nebo získat potřebné dovednosti pro lepší uplatnění v zaměstnání. Příkladem programu, který pomáhá občanům s handicapem je projekt organizace TyfloCentrum. Tento projekt realizovalo TyfloCentrum v Praze od 10. května 2010 do dubna 2011. Projekt TyfloCentra s názvem “Jak uspět na trhu práce” byl určen pro osoby se zrakovým postižením a jeho cílem bylo připravit tyto osoby ke vstupu na pražský trh práce. Mimo jiné projekt nabízel např. kurz psaní všemi deseti na počítači nebo kurzy anglického jazyka.¹¹ Informace o projektu TyfloCentra viz příloha č. II. Pro osoby se sluchovým postižením vznikl portál neslysimpracuji.cz, kde mohou tyto osoby najít volná pracovní místa, domluvit si konzultaci a nalézt odkazy na další portály určené právě pro neslyšící, např. kurzy tichého jazyka, tichá kavárna nebo tichá linka. Portál je určen také pro zaměstnavatele, kteří hledají zaměstnance, jelikož na portál mohou vložit svou pracovní nabídku nebo si prohlédnout speciální databázi s uchazeči o zaměstnání.¹² Díky existenci nespočtu institucí a organizací pro osoby se zdravotním postižením se kriminalita v této oblasti drží na minimu. Autorka je přesvědčena, že díky nim se lidé s handicapem nedostanou takzvaně „do spárů“ podvodníků, protože jejich zaměstnávání a pomoc při hledání vhodného pracovního místa zaštiťují právě tyto organizace. Dále se také předchází podvodům se zaměstnáváním OZP, které jsou mimo diskriminaci nejčastějšími vroubkami na straně zaměstnavatele. V následující části práce se autorka zaměří na několik českých ale i zahraničních organizací, které mají za cíl pomáhat handicapovaným osobám na trhu práce a chránit jejich zájmy.

4.1 Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky

Se začleněním na trh práce a s jejich ochranou před trestnou činností lidem s handicapem pomáhá Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky, dále jen NRZP ČR. NRZP ČR byla založena v červnu 2000 a slouží ke sdružování spolků

¹¹ KAUCKÁ, A. Projekt: Jak uspět na trhu práce [online]. Praha, 2010 [cit. 2021-8-17].

¹² Portál pracovních příležitostí pro neslyšící [online]. Praha: Tichý svět, c2014 [cit. 2021-8-17]. Dostupné z: <https://www.neslysimpracuji.cz/>

osob se zdravotním postižením. Aby se spolek mohl stát členem organizace, musí být tvořen minimálně 50 % osob se zdravotním postižením, v případě nezletilých osob jejich zákonnými zástupci. Je hlavním poradním orgánem Vládního výboru pro zdravotně postižené občany a je jedním z členů čtyř mezinárodních organizací obhajujících zájmy osob s handicapem. Je tedy členem organizace European Disability Forum, dále jen EDF, Rehabilitation International, dále jen RI, FIMITIC a Disabled People's International. O těchto organizacích více v následující části práce. NRZP ČR se skládá z 5 orgánů, a to z Republikového shromáždění, Krajského shromáždění, Oblastního výboru, 14 členů Republikového shromáždění a ze zástupců Oblastního výboru. NRZP má svou pobočku v každém kraji České republiky. Např. Plzeňskou pobočku můžeme nalézt na adrese náměstí Republiky 20, 301 01 Plzeň 3. Mezi primární zájem NRZP patří odborné sociální poradenství jak pro osoby s handicapem. Co se týče uplatnění osob s postižením na trhu práce, má tato organizace v programu především podporu vytváření pracovních příležitostí, podporu tvorby souborů služeb a komplexních opatření, které umožňují návrat a udržení osob se zdravotním postižením na trhu práce.¹³ NRZP připravuje mimo jiné i projekty pro různé skupiny osob. Co se týče osob s handicapem, existuje např. projekt s názvem "Příprava OZP na zaměstnávání přednostně pro technické a řemeslné obory v ostravské aglomeraci". Tento projekt byl realizován od 1. září 2018 do 28. února 2021. Jeho cílem bylo řešení uplatnění osob se zdravotním postižením na ostravském trhu práce. Do projektu bylo vybráno 100 osob s handicapem, které prošly speciálním vzděláváním. Po ukončení vzdělávání byli lidé zaměstnáni na otevřeném trhu práce, aby se znovu naučili pracovním návykům a začlenili se mezi zdravé pracující občany.¹⁴ Neodmyslitelnou součástí NRZP je Legislativní odbor. Jeho úkolem je prosazování zájmů všech skupin znevýhodněných osob a zlepšování jejich životních podmínek. Aby mohl dosáhnout svého cíle, iniciuje své návrhy na změnu nevyhovujících právních předpisů a tyto návrhy následně předkládá poslancům Parlamentu České republiky. Jeden z návrhů Legislativního odboru pro rok 2021 viz příloha č. III.¹⁵

¹³ Národní rada osob se zdravotním postižením ČR. Nrzp.cz [online]. Praha: NRZP ČR, c2021 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/o-nrzp/>

¹⁴ Projekt: Příprava OZP na zaměstnávání. Nrzp.cz [online]. Praha: NRZP ČR, c2021, 1. 9. 2018 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: https://nrzp.cz/projekty/novy-projekt-_3/

¹⁵ Legislativa. Nrzp.cz [online]. Praha: NRZP ČR, c2021 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/legislativa/>

4.2 European Disability Forum, Rehabilitation International, FIMITIC, Disabled People's International

Dalo by se říct, že výše zmíněné organizace jsou tzv. ochránci práv osob se zdravotním postižením na mezinárodním poli. European Disability Forum, v překladu do českého jazyka “Evropské fórum zdravotně postižených”, je nezávislá nevládní organizace, která zastřešuje více než 100 milionů osob se zdravotním postižením na území Evropské unie. Byla založena roku 1996 v Bruselu v Belgii. Současným prezidentem EDF je Yannis Vardakastanis z Řecka. Cílem EDF je ochrana a prosazování práv osob s handicapem napříč Evropou. Stejně jako ostatní podobně vyhlížející organizace je i EDF zaměřena na plné začlenění handicapovaných osob na trh práce, v tomto případě konkrétně na trh evropský. Veškeré zásady EDF jsou postaveny na principech United Nations' Convention on the Rights of Persons with Disabilities, v překladu “Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením”.¹⁶ Úmluvu přijalo Valné shromáždění OSN 13. prosince 2006, avšak v platnost v České republice vstoupila až 28. října 2009. Ve sbírce mezinárodních smluv můžeme Úmluvu nalézt pod č.10/2010 Sb. mezinárodních smluv. Na stejném Valném shromáždění byl přijat i tzv. Opční protokol, který v České republice dosud nebyl ratifikován. Text úmluvy i Opčního protokolu lze nalézt na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí. Preambule Úmluvy viz příloha č. IV. Rehabilitation International ve volném překladu “Mezinárodní rehabilitační centrum” je další z organizací, které chrání práva osob se zdravotním postižením. RI je nezisková organizace, která byla založena roku 1922 a působí ve sto zemích světa. RI je autorem International Symbol of Access neboli mezinárodního symbolu přístupu, viz obrázek č. 1.¹⁷

¹⁶ European Disability forum: jejich úkol a cíl. European Disability forum [online]. Brusel: EDF, c2021 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: <https://www.edf-feph.org/about-us/>

¹⁷ Rehabilitation International: jejich úkol a cíl [online]. New York: RI, c2021 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: <http://www.riglobal.org/>

Obrázek č. 1 Mezinárodní symbol přístupu

Zdroj: Wikipedia

International Federation of Persons with Physical Disability, zkráceně FIMITIC, v překladu “Mezinárodní federace osob s tělesným postižením”, je další z neziskových nezávislých mezinárodních organizací orientovaných na handicapované osoby. FIMITIC funguje od roku 1958 a k roku 2023 je aktivní v 18 zemích Evropy. Účelem této organizace je zlepšení profesních, sociálních a společenských podmínek pro osoby s tělesným postižením.¹⁸ Poslední organizací, kterou je NRZP ČR členem, je Disabled People’s International, dále jen DPI. DPI byla založena mezi léty 1980-1981 k propagaci a šíření práv osob se zdravotním postižením. Svého cíle se snaží dosáhnout prostřednictvím začleňování a rozvoje těchto osob v běžném pracovním či sociálním životě. DPI pomáhá dalším stejně smýšlejícím organizacím ve více jak 152 zemích a také pořádá množství shromáždění a workshopů po celém světě.¹⁹ Ve světě tyto organizace fungují již velmi dlouhou dobu a je jen plusem, že se Česká republika snaží být členem co nejvíce z nich. Organizace, které byly zmíněny, jsou jen hrstkou z těch, které v této oblasti fungují, avšak je důležité si uvědomit, že existují. Přínosem takovýchto organizací v problematice trestné činnosti při zaměstnávání osob s handicapem je takový, že organizace pomáhají handicapované začlenit do takového zaměstnání, které je ověřené a ve kterém nehrozí, že by se mohli stát oběťmi trestných činů. Díky nim jsou eliminována falešná pracovní místa, která slouží pouze pro získání peněz na úkor handicapovaných. Vzhledem k tomu, že mnoho z nich funguje v rámci celé evropské unie, není pro podvodníky jednoduché osoby s postižením využívat pro svůj vlastní zisk, jelikož je tato trestná činnost včas monitorována. Z autorčina pohledu

¹⁸ FIMITIC. European Disability forum [online]. Brusel: EDF, c2021 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.edf-feph.org/our-members/international-federation-of-persons-with-physical-disability-fimitic/>

¹⁹ Disabled Peoples' International: jejich úkol a cíl. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 9. 8. 2021 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Disabled_Peoples%27_International

by takových organizací mělo přibývat a Česká republika by měla jejich vznik podporovat. Jsou totiž důležitým prvkem v oblasti prevence trestné činnosti páchané na osobách s postižením, a to nejen té týkající se financí.

4.3 Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením, dále také VVOZP, je stálý iniciativní a poradní orgán vlády České republiky. Sídlí na nábřeží Edwarda Beneše 4 v Praze 1. Zřízen byl dne 8. května 1991 prostřednictvím usnesení vlády. Na činnosti VVOZP se prostřednictvím zástupců podílejí i samotné osoby se zdravotním postižením. Cílem VVOZP je být nápomocným při vytváření rovných příležitostí pro handicapované osoby ve všech oblastech každodenního života. Dne 20. července 2020 byl usnesením vlády schválen Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021-2025, jehož přípravu zajišťoval VVOZP. VVOZP mimo jiné pomáhá šířit informace o zdravotním postižení a zajišťovat osvětu společnosti v této oblasti. Vyhláší tzv. cenu VVOZP za publicistické práce zaměřené na téma zdravotního postižení. Prostřednictvím sekretariátu administruje Národní rozvojový program mobility pro všechny, díky kterému mají handicapovaní mnohem více pracovních příležitostí. Součástí činnosti sekretariátu je i administrace dotačních programů, jako např. dotační program podpory veřejně prospěšných aktivit spolků zdravotně postižených. Díky tomu, že dotace spravuje orgán vlády České republiky, nemělo by se stávat, že jsou dotace zneužívány. Avšak i přes tuto skutečnost se setkáváme s případy, kdy dotace zneužity byly. Dle autorčina názoru podvodům s dotacemi není téměř možné zabránit. Podvodníci jsou schopni vždy nalézt nějaký způsob, jak se k dotacím nelegálně dostat a jak finance využít pro svůj vlastní prospěch.

Jelikož se jedná o jeden z nejvýše postavených orgánů v této oblasti, je vhodné krátce popsat, jak funguje. Zasedání VVOZP se koná nejméně 2krát ročně, pokud je potřeba i vícekrát. Toto zasedání svolává předseda. Pokud by zasedání předseda svolat nemohl, např. z důvodu nepřítomnosti, svolá jej místopředseda nebo jiný pověřený člen předsednictva. Stejně je to v případě vedení zasedání, které vede předseda, v jeho nepřítomnosti místopředseda atd. Aby mohl výbor jednat, přijímat závěry a podobně, musí být na zasedání přítomna nadpoloviční většina členů, včetně zástupců ústředních orgánů státní správy, kteří se jednání účastní na základě pověření. Závěr zasedání může být přijat, pokud pro něj hlasuje většina hlasujících členů. Pokud nastane situace rovnosti hlasů, rozhoduje hlas předsedajícího člena. Ve výjimečných případech lze

rozhodnout formou hlasování zvanou per rollam. Per rollam je forma rozhodování orgánu státní správy, která probíhá korespondenčně či prostřednictvím technických prostředků, např. videokonference. Závěry zasedání jsou vždy veřejné a je z nich pořizován zápis, který je po skončení uveřejněn na internetovém portálu Úřadu vlády České republiky. Příklad zápisu ze zasedání viz příloha č. V.²⁰

4.4 Veřejný ochránce práv

Veřejný ochránce práv byl v České republice ustanoven, jak bylo již zmíněno v kapitole 2, zákonem č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv. Úkolem veřejného ochránce práv je prosazovat ochranu lidských práv a svobod, ochraňovat ohrožené skupiny před diskriminací a odpovídat na otázky veřejnosti, které s diskriminací souvisí. Jiný název pro veřejného ochránce práv je ombudsman. K roku 2022 je ombudsmanem JUDr. Stanislav Křeček a jeho zástupcem je JUDr. Alexander Schorm, který nahradil Mgr. Moniku Šimůnkovou. Kancelář ombudsmana najdeme, stejně jako Ústavní soud, v Brně.²¹ Ombudsman mimo již zmíněné oblasti řeší také nečinnost státních orgánů apod. Veřejný ochránce práv musí být nestranný, nezávislý a za svou činnost se zodpovídá Poslanecké sněmovně. Pokud se OZP cítí diskriminováni, jedno s možností, na koho se mohou obrátit, aby diskriminace nepřerostla v trestný čin, je právě veřejný ochránce práv. Řešení diskriminace je jednou z hlavních a nejčastějších činností ombudsmana. V roce 2019 řešil veřejný ochránce práv 403 případů diskriminace z toho 132 stížností se týkalo diskriminace v zaměstnání. Velmi vysoký počet těchto stížností se týkal diskriminace z důvodu zdravotního postižení. Dále také z důvodu věku či pohlaví. Veřejný ochránce práv bohužel nemá pravomoci zásadně zasahovat proti diskriminaci na pracovišti. Může zaměstnavatele požádat o vyjádření, který by na tuto výzvu měl vždy reagovat. Zaměstnavatel však není povinen ve vysvětlení zacházet do takových detailů jako před soudem. Z tohoto důvodu není ombudsman schopen zajistit, ve většině případů, dostatečné množství důkazů, aby mohl diskriminaci stoprocentně potvrdit. I když ombudsman nemůže ve věcech diskriminaci nijak zásadně rozhodnout, může stěžovateli poskytnout bezplatnou právní pomoc, kterou může stěžovatel využít při řízení před soudem. Avšak ani soud se nemusí rozhodnutím ombudsmana řídit, je však velmi pravděpodobné, že dospěje ke stejnému závěru jako on. Své poznatky veřejný ochránce publikuje na svých internetových stránkách a sociálních sítích. Je tedy

²⁰ Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením. Vlada.cz [online]. Praha: Vláda ČR, c2009-2021 [cit. 2021-8-24]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/vvozp/uvod-vvozp-17734/>

²¹ O Kanceláři veřejného ochránce práv. Ombudsman: Veřejný ochránce práv [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, c2023 [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/o-nas/>

velmi jednoduché dohledat čím se ombudsman v posledních měsících či letech zabýval. Příklad tiskové zprávy ombudsmana viz příloha č. VIII. Každý rok ombudsman Poslanecké sněmovně předkládá zprávu o činnosti, která obsahuje souhrn těch nejdůležitějších zjištění a doporučení.²²

²² TOMŠEJ, J. *Diskriminace na pracovišti*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro praxi. ISBN 978-80-271-1014-8.

5 Práva a povinnosti zaměstnavatelů osob se zdravotním postižením

Česká legislativa ukládá zaměstnavatelům povinnost zaměstnávat osoby se zdravotním postižením. Samozřejmě pamatuje i na ty zaměstnavatele, kteří tyto osoby z různých důvodů zaměstnávat nemohou. Podle § 81, odst. 1 zákona o zaměstnanosti má každý zaměstnavatel, jehož počet zaměstnanců převyšuje 25, povinnost zaměstnávat osoby se zdravotním postižením, a to ve výši 4 % z celkového počtu zaměstnanců. Konkrétně na 25 zaměstnanců vychází 1 OZP. Při výpočtu celkového počtu zaměstnanců se zaměstnavatel řídí §15 vyhlášky č. 518/2004 Sb. Tito zaměstnavatelé mají mimo jiné oznamovací povinnost vůči Úřadu práce. Oznamovací povinnost spočívá v tom, že zaměstnavatel má povinnost písemně do 15. února oznámit příslušné krajské pobočce Úřadu práce plnění povinného podílu za uplynulý kalendářní rok a způsob jeho plnění. Vzor ohlášení plnění povinného podílu viz příloha č. VI.

5.1 Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců

Jakým způsobem se vypočítává průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců? Jak bylo již zmíněno v předchozím odstavci, průměrný roční přepočet zaměstnanců se provádí podle vyhlášky č. 518/2004 Sb. Do tohoto počtu zaměstnanců se počítají pouze ti zaměstnanci, kteří jsou v pracovním poměru, nebo ti, jejichž pracovní poměr vznikl jmenováním, volbou anebo jsou zaměstnáni ve služebním poměru. To znamená, že zaměstnavatel si nesmí započítat zaměstnance, kteří pracují na dohodu o pracovní činnosti či dohodu o provedení práce. Teď již k samotnému způsobu výpočtu průměrného přepočteného ročního počtu zaměstnanců. Počet zaměstnanců se zjišťuje vždy za kalendářní rok, a to jako podíl celkového počtu skutečně odpracovaných hodin, do kterého se počítá i práce přesčas. Počet hodin se zvyšuje o neodpracované hodiny, které zaměstnanec neodpracoval z několika důvodů. Mezi tyto důvody ze strany zaměstnance řadíme čerpání nemocenské, ošetrovného, dovolené či dobu, po kterou byl zaměstnanec uznán dočasně pracovní neschopným. Dalším důvodem pro neodpracování hodin je překážka jak ze strany zaměstnavatele, tak ze strany zaměstnance. Co si pod pojmem překážka ze strany zaměstnavatele můžeme představit? Jedná se o dobu, kdy zaměstnavatel z různých příčin, například porucha na strojích či živelná katastrofa, nemůže zaměstnanci přiřadit žádnou práci. V takovém případě zaměstnanci náleží místo mzdy náhrada mzdy, která může činit 60 až 80 % průměrného

výdělku zaměstnance.²³ Do neodpracovaných hodin, o které se zvyšují odpracované hodiny, si zaměstnavatel může připočítat pouze tolik hodin, kolik by zaměstnanec podle rozvržení své pracovní doby reálně odpracoval s tím, že se mezi tyto hodiny nepočítá mateřská dovolená, nevyčerpaná dovolená ani nemocenská, při které nejsou vypláceny dávky nemocenského pojištění. Příklad výpočtu z webu pamprofi.cz viz níže.

Všichni zaměstnanci odpracovali za celý rok (včetně dob započitatelných, dovolené, nemoci, ošetřování člena rodiny, překážek v práci) 176 604 hodin při osmihodinové pracovní době a ročním fondu pracovní doby 2 008 hodin v roce 2020. Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců vypočteme tímto způsobem: 176 604 vydělíme 2 008 hodinami. Vyjde nám 87,95 zaměstnanců. Povinný podíl zaměstnávání OZP činí 4 % z přepočtených zaměstnanců. 4 % z 87,95 je 3,518. Toto číslo vždy zjišťujeme na dvě desetinná čísla. Zaměstnavatel má tedy povinnost zaměstnávat 3,51 OZP.²⁴

5.2 Způsoby plnění povinného podílu osob se zdravotním postižením

Zaměstnavatelé mají různé možnosti, jak plnit povinný podíl OZP. Tyto možnosti najdeme v §8 odst. 2 zákona o zaměstnanosti. Mohou si vybrat buď jeden ze způsobů, nebo vzájemnou kombinaci více způsobů. Jak bylo již zmíněno, jednou z možností je přímé zaměstnávání OZP v pracovním poměru. Pokud zaměstnavatel OZP zaměstnává přímo v pracovním poměru, má možnost si každou osobu s těžším zdravotním postižením započítat třikrát. Pro zaměstnavatele, kteří nemají možnost zaměstnávat OZP, například z toho důvodu, že práce, kterou by osoba musela vykonávat, je extrémně náročná a zaměstnavatel pro osobu s postižením nemůže vytvořit jinou speciální pracovní pozici, mohou povinný podíl OZP splnit například odebíráním výrobků, služeb nebo zadáváním zakázek. Výrobky musí zaměstnavatel odebírat pouze od subjektů, se kterými Úřad práce České republiky uzavřel tzv. dohodu o uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce. Dalším subjektem, od kterého může zaměstnavatel odebírat výrobky, jsou osoby se zdravotním postižením,

²³ Překážky v práci na straně zaměstnavatele. Podnikatel.cz [online]. Praha: Internet Info, 11. 11. 2021 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/prekazky-v-praci-na-strane-zamestnavatele-v-otazkach-a-odpovedich/#h20>

²⁴ STÁDNÍK, J. KIELER, P. a PASTORKOVÁ, M. Povinný podíl zaměstnávání osob se zdravotním postižením: Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců. Pamprofi.cz [online]. Praha: Verlag Dashöfer, 2. 2. 2021 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.pamprofi.cz/33/povinny-podil-zamestnavani-osob-se-zdravotnim-postizenim-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4ElsxHc3Gw-fa36GHaDaoZDQ/>

kteře jsou OSVČ a nezaměstnávají žádné jiné osoby. OSVČ, které působí na chráněném trhu práce, mají povinnost vložit údaje o zaplacení poskytnutého plnění do evidence, kterou podle §84 zákona o zaměstnanosti vede v elektronické podobě Ministerstvo práce a sociálních věcí. V této evidenci nalezneme např. identifikační číslo dané OSVČ, identifikační číslo zaměstnance, který výrobky odebírá, cenu výrobku, datum jeho dodání, datum zaplacení apod. Za tyto vkládané údaje odpovídá dodavatel výrobků, tedy OSVČ, která výrobky prodává. To samé platí v případě služeb či zakázek. V případě, že se zaměstnavatel rozhodne povinnost splnit tímto způsobem, se přepočtené odebraných výrobků, služeb či zakázek provede podle §18 vyhlášky č.518/2004 Sb. Cena bez DPH všech skutečně zaplacených služeb, zakázek nebo výrobků se vydělí sedminásobkem průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí příslušného kalendářního roku. Produkty může odběratel platit i pomocí splátek. Pokud se takto stane, budou se započítávat skutečně zaplacené částky v každém kalendářním roce anebo částky zaplacené nejpozději do 15. února roku následujícího. Co se týče nezaplacených výrobků, služeb či zakázek, ty se mohou započítávat pouze tehdy, pokud byly odebrány v daném roce a zaplacené též nejdéle do 15. února následujícího roku.

Při odběru výrobků, služeb a zakázek je stanoven limit, v jakém objemu může osoba se zdravotním postižením neboli dodavatel produktů poskytnout své výrobky, služby a zakázky celkem všem svým odběratelům. Podle současné legislativy k roku 2022 se jedná o „28násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předcházejícího kalendářního roku za každého přepočteného zaměstnance se zdravotním postižením zaměstnaného v předchozím kalendářním roce.“ Do 31.12 2017 se jednalo až o 36násobek téže průměrné mzdy. V případě odběru výrobků není možné započítat osobu s těžším zdravotním postižením třikrát, jako je to možné při zaměstnávání OZP v pracovním poměru. V zákoně o zaměstnanosti definici tohoto limitu nalezneme pod §81 odst. 3. Další limit, tentokrát pro zaměstnavatele neboli odběratele najdeme pod §18 ods.2 a 3 vyhlášky č.518/2004. Tento limit určuje, kolik OZP si může zaměstnavatel na základě odběru výrobků, služeb či zakázek započítat. Počet OZP nesmí převyšovat skutečný počet zaměstnanců dodavatele zmíněných produktů. Zjednodušeně, odběratel si může započítat pouze takový počet OZP, který je za jednotlivá čtvrtletí dodavatelem potvrzen jako nejvyšší. Názorně vysvětlený postup z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí viz níže.

Zaměstnavatel odebíral ve 2. a 3. čtvrtletí sledovaného kalendářního roku od jednoho dodavatele výrobky a po vydělení zaplacené ceny (bez DPH) sedminásobkem

průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí tohoto kalendářního roku zjistil, že do povinného podílu by si mohl započítat 7 osob se zdravotním postižením. Dodavatel potvrzoval odběrateli průměrný čtvrtletní přepočtený počet svých zaměstnanců se zdravotním postižením vždy za kalendářní čtvrtletí předcházející zdanitelnému plnění. Za 1. čtvrtletí potvrdil dodavatel 5,32 OZP v průměrném přepočteném počtu a za 2. čtvrtletí 5,15 OZP. Zaměstnavatel plnící povinný podíl si proto může započítat za výrobky odebrané od tohoto dodavatele za celý kalendářní rok pouze 5,32 OZP.

Zaměstnavatel by měl brát na vědomí, že v případě odebírání výrobků, služeb nebo zakázek musí plnit určité podmínky, při jejichž nedodržení si nemůže odběr produktů započítat pro účely plnění povinného podílu. Pokud si je nebude moci započítat, znamená to, že povinný podíl neplní. V důsledku toho mu může být udělena pokuta až do výše 1 milionu Kč. Podmínky, které je třeba dodržovat při odběru zboží, služeb nebo zakázek, můžeme snadno odvodit již z toho, jak zaměstnavatel při výběru tohoto způsobu plnění povinného podílu postupuje. Jedná se například o podmínku, že si odběratel může započítat pouze takové dodávky zboží, které jsou jeho dodavatelem vloženy do elektronické evidence, kterou, jak bylo již zmíněno výše, vede Ministerstvo práce a sociálních věcí. Za správnost veškerých informací, které jsou pro zápočet plnění povinného podílu stěžejní, zodpovídá vždy odběratel. Odpovědnost dodavatele zboží není momentálně zákonem nijak upravena.

Posledním způsobem, jak může zaměstnavatel splnit povinný podíl OZP, je odvod do státního rozpočtu. Odvod do státního rozpočtu se vypočítává jako 2,5násobek průměrné mzdy v národním hospodářství opět za první až třetí čtvrtletí daného kalendářního roku, a to za každou OZP, kterou by jinak přímo zaměstnával. Peníze poukazuje zaměstnavatel prostřednictvím Úřadu práce České republiky do 15. února následujícího roku. To znamená, že částka musí být nejpozději poslední den, tedy 15. února, na účtu Úřadu práce.

5.2.1 Kontrola plnění povinného podílu

O kontrolu fungování celého systému plnění povinného podílu zaměstnavatelem se starají Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce. Více o Státním úřadu inspekce práce v následující části práce. Kontrolu provádějí na základě § 125 a 126 zákona o zaměstnanosti buď podle jejich vlastního kontrolního plánu, nebo poté, co

dostanou podnět od krajské pobočky Úřadu práce. Příslušná pobočka Úřadu práce začne konat tehdy, pokud zaměstnavatel svou povinnost plnění povinného podílu nesplní. Pobočka je povinna v takové situaci započít řízení, při kterém bude postupovat podle § 82 odst. 3 zákona o zaměstnanosti. To znamená, citace ze zákona č. 435/2004, o zaměstnanosti, „nesplní-li zaměstnavatel povinnost podle § 81 odst. 1, stanoví mu krajská pobočka Úřadu práce povinnost poukázat odvod do státního rozpočtu podle odstavce 1 rozhodnutím podle daňového řádu.”²⁵ Znění § 81 odst. 1 lze najít v prvním odstavci této kapitoly. O tom, kolik peněz bude muset zaměstnavatel odvést do státního rozpočtu, vydá rozhodnutí. Pokud zaměstnavatel ani po vydání rozhodnutí peníze do termínu uvedeném v tomtéž rozhodnutí neodvede, předá krajská pobočka Úřadu práce věc k vymáhání příslušnému celnímu úřadu. Pokud se stane, že naopak zaměstnavatel částku přeplatí, poukáže krajská pobočka Úřadu práce podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ověřenou částku na účet zaměstnavatele.²⁶

²⁵ BIČÁKOVÁ, O. Zákon o zaměstnanosti: přehled komentovaných novelizací od 1.10.2004 do 31.5.2007. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-86131-73-3.

²⁶ Plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, c2022, 27. 1. 2021 [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/plneni-povinneho-podilu-ozp>

6 Trestná činnost

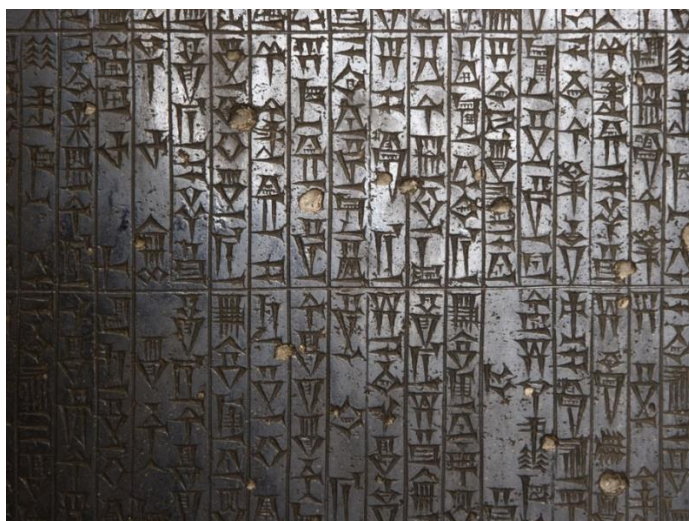
S trestnou činností se, ať chceme nebo ne, setkáváme každý den v novinách, zprávách, na internetu či při cestě do práce. Před trestnými činy nejsou chráněny ani osoby se zdravotním postižením. Naopak se tito lidé mohou stát velmi snadnou obětí pachatelů, stejně jako ženy, senioři, děti a další podobné skupiny. V roce 2019 se autorka zúčastnila kurzu Gender Studies, kde se dozvěděla mnoho informací o zaměstnávání handicapovaných a o problémech na trhu práce obecně, včetně trestné činnosti. Pro tuto bakalářskou práci je důležitá oblast trestné činnosti páchaná na handicapovaných osobách, která je často málo diskutovaná. Dle názoru autorky je důvodem obecně neznalost problematiky zaměstnávání OZP a také to, že lidé berou tělesné a psychické postižení jako tabu.²⁷ Zprvu je důležité definovat základní pojmy jako je trestný čin, skutková podstata trestného činu apod. Všechny tyto pojmy jsou součástí jedné velké množiny, a to trestního práva. Trestní právo spadá pod právo veřejné, určuje, které činy lze považovat za trestné a jaký trest za ně lze uložit. Cílem trestního práva je chránit základní lidská práva a svobody a další hodnoty, které garantuje Ústava České republiky. Česká legislativa definuje, co je trestným činem, podmínky trestní odpovědnosti a beztrestnosti, druhy sankcí, které lze za ten, který čin uložit, postup OČTŘ neboli orgánů činných v trestním řízení, práva a povinnosti subjektů apod. Kdo, co tvoří orgány činné v trestním řízení? Součástí OČTŘ jsou soud, státní zástupce a policejní orgán. Příkladem policejního orgánu může být vojenská policie, vězeňská služba, celní orgány apod. Mezi OČTŘ nikdy neřadíme obecní či městskou policii, a to i přes to, že ve svém názvu mají slovo policie. Trestní právo dělíme na hmotné a procesní. Laicky bychom si toto rozdělení mohli vysvětlit následovně. Trestní právo hmotné je takzvaná „kuchařka trestního práva“, která obsahuje veškerá pravidla trestání tzn. trestní zákoník, který najdeme pod číslem 40/2009 Sb. a trestní řád označený číslem 141/1961. Ve speciálních případech se užívají i další zákony jako např. zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Trestní právo procesní obsahuje postupy orgánů činných v trestním řízení, které se řídí právě výše zmíněnou „kuchařkou“.²⁸ Trestní právo jako takové má velmi bohatou historii. Dalo by se říci, že postupně vznikalo jako reakce na čím dál zhoršující se

²⁷ Sborník příkladů dobré praxe pro genderově vyvážené a nediskriminační kariérové poradenství: projekt ONLINE MENTOR No. 2017-3-RO01-KA205-047183, intelektuální výstup č. 5. V Praze: Gender Studies, 2019. ISBN 978-80-86520-55-1.

²⁸ CHMELÍK, J. NOVOTNÝ, F. a STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-583-8. strana 15.

bezpečí a nárůst kriminality. Již ve středověku existovali tresty za trestnou činnost, avšak s podstatně brutálnějším podtextem než dnes. Nejznámější zákon, který se zabýval trestáním hříšníků byl Chammurapiho zákoník, který vznikl již v 18. století př.n.l. Chammurapiho zákoník hlásal onu známou větu „oko za oko, zub za zub“. Samozřejmě neobsahoval pouze jednu již zmíněnou větu. Měl několik různých oddílů, které zahrnovali např. otroctví, vraždy, nevěry a další. Zákony dříve nebyli jen tak k dostání v tištěné podobě jako dnes, kdy není nic jednoduššího než si v knihkupectví sbírku zákonů pořídit, či stáhnout jako e-knihu na internetu. Chammurapiho zákoník je tím příkladem. Celý tento zákoník byl vyrytý do kamene viz. obrázek č. 2.

Obrázek č. 2 Chammurapiho zákoník

Zdroj: 3pol.cz

V dnešní civilizované době jsou tresty úměrné činům tzn. neuseknou vám ruku za krádež bonbónů v obchodě.²⁹ Avšak každá země světa má své zákony nastaveny trochu jinak. V České republice je například zrušen trest smrti, kdežto v Americe, tedy v některých státech Ameriky, je trest smrti stále jedním z možných způsobů, jak pachatele potrestat. Trest smrti byl v České republice, tehdy Československo, zrušen v roce 1990 a to novelou trestního zákona. Nejvyšším možným trestem je u nás v současné době trest doživotí.³⁰

²⁹ Právo a zákony: Chammurapi. Atlaso.cz [online]. Brno: Atlaso.cz, c2020, 10.8.2021 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://www.atlaso.cz/pravo-a-zakony-chammurapi/>

³⁰ Historie trestu smrti v Českých zemích. Lidskaprava.cz [online]. Amnesty International, c2022 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/all-topics/clanky/historie-trestu-smrti-v-ceskych-zemich>

6.1 Trestný čin

Každý člověk je odpovědný za své chování a může za něj být potrestán podle platné legislativy. Za trestný čin označuje trestní zákoník níže uvedené, citace §13 zákona č. 218/2003 Sb.

„Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“³¹

Trestní právo se užívá vždy, pokud již selhali všechny jiné prostředky ke sjednání nápravy. Měli bychom si uvědomit, že někdy nám může připadat určité chování nemorální a máme tak tendenci toto chování označovat za trestný čin. Avšak není to tak, že každé nemorální chování je automaticky trestným činem. O trestný čin se jedná pouze tehdy, pokud je takový čin uvedený v trestním zákoníku, viz citace výše, a splňuje všechny zákonem dané podmínky. Za trestný čin může být odpovědný pouze ten, kdo v době spáchání trestného činu dosáhl věku 18 let a byl zcela příčetný tzn. nebyl v době spáchání činu ve stavu nepřičetnosti způsobeným např. psychickou poruchou. Je důležité si uvědomit, že do stavu nepřičetnosti nepatří stav, který si pachatel přivodil sám např. požitím psychotropní látky, alkoholu apod. Příčetnost ve zkratce znamená, že při páchání činu byl pachatel ve stavu, kdy dokázal své jednání ovládat a plně si uvědomoval jeho možné následky. Pokud trestný čin spáchá mladiství, což je osoba od 15 do 18 let věku, nenazýváme skutek trestným činem ale proviněním. Za trestné činy páchané mladistvými jsou zpravidla ukládány mnohem mírnější tresty. Cílem takého trestu by měla být především náprava mladistvého, aby se v budoucnu, jako plnoletý, nedopouštěl dalších trestných činů, za které by byl již trestán v plné výši. Trestem tak často bývají výchovná opatření. V případě, že trestný čin spáchá osoba mladší 15 let, nazýváme trestný čin jako čin jinak trestný. Protiprávní čin nemůžeme nazývat činem trestným, jelikož podle současné legislativy osoba mladší 15 let není trestně odpovědná. Za tyto činy ukládá soud například, podobně jako u mladistvých, ochrannou výchovu či dítě zařadí do různých výchovných programů ve střediscích výchovné péče.³² Dle názoru autorky je hranice 15 let velmi vysoká. Na rozdíl od jiných zemí např. Velká Británie má hranici odpovědnosti za trestné činy podstatně nižší a to 10 let. Autorka je přesvědčena, že děti si své chování uvědomují mnohem dříve, a to

³¹ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka* .. Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-556-3.

³² Trestní řízení ve věcech dětí a mladistvých. Trestni-rizeni.com: O trestním právu srozumitelně [online]. trestni-rizeni.com, c2006-2023 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>

z části také vlivem internetu, kde je násilí lehce dostupné, především ve formě videí na platformě YouTube, a děti mají tendenci takové chování opakovat i přes to, že ví, co by za takové chování mohlo následovat.³³ Pro tuto práci však problematika trestání dětí a mladistvých není stěžejní, je pouze součástí trestní odpovědnosti, proto autorka považovala za vhodné se krátce o tomto tématu zmínit. Na spáchání trestného činu mají vliv také přitěžující a polehčující okolnosti. Mezi přitěžující okolnosti řadíme např. zvlášť krutý způsob provedení. V rámci tématu bakalářské práce si pod přitěžující okolností můžeme představit právě trestné činy páchané na handicapovaných osobách. Polehčující okolnosti jsou naopak důvody, proč soud při rozhodování zvažuje mírnější trest. Jedná se zejména o věk pachatele, kdy pachatel věkem blízkým mladistvému může dostat nižší trest. Trestné činy dělíme podle trestního zákoníku na přečiny a zločiny. Tyto dva pojmy se od sebe liší tím, jakou hranici trestu odnětí svobody lze za ten, který čin udělit. Přečiny jsou takové trestné činy, za které lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí do pěti let. Naopak zločiny jsou takové trestné činy, za které může soud uložit trest odnětí svobody delší nežli 5 let. Do podmnožiny zločinů patří ještě takzvané zvlášť závažné zločiny, za které soud ukládá tresty ve výši více než 10 let. To, co je např. zločinem v České republice nemusí být považováno za zločin v jiné zemi a naopak. Trestní zákoník je jedinečný pro každý jednotlivý stát. To, co je a není trestným činem se odvíjí od kultury, historie, a dalších aspektů konkrétní země.³⁴

6.1.1 Skutková podstata trestného činu

Do skutkové podstaty řadíme 4 základní pojmy, kterými jsou objekt trestného činu, objektivní stránka trestného činu, subjekt trestného činu a subjektivní stránka trestného činu. Skutkovou podstatu jako takovou můžeme charakterizovat jako souhrn obligatorních a fakultativních znaků, které popisují a oddělují od sebe jednotlivé trestné činy.³⁵ Jedním z obligatorních znaků je právě objekt trestného činu. Jak jednoduše charakterizovat objekt trestného činu? Objekt trestného činu je společností chráněný zájem např. zdraví, majetek, život, osobní svoboda apod. Objekt trestného činu můžeme rozdělit na objekt primární a objekt sekundární. Objektem primárním rozumíme společností chráněný zájem, který je z hlediska skutkové podstaty zcela zásadní. Pro

³³ KUCHTA, J. *Věková hranice trestní odpovědnosti a kriminalita mládeže: závěrečná zpráva*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5359-5. strana. 8–13

³⁴ STAŇKOVÁ, A. Trestný čin, zločin nebo přečin?. Mylaw.cz [online]. Praha: MYLAW, c2023, 9.9.2019 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://mylaw.cz/clanek/trestny-cin-zlocin-nebo-precin-444>

³⁵ MITLÖHNER, M. *Trestní právo*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-462-5. strana 15.

představu, u trestného činu vraždy se jedná o lidský život. Objekt sekundární je naopak takový zájem, který může být nepřímo zasažen vedle objektu primárního. V případě loupeže, kde je objektem primárním majetek člověka, bude sekundárním objektem například zdraví okrádaného člověka.

Objektivní stránka trestného činu je způsob, jakým byl trestný čin spáchán. Mezi obligatorní znaky patří jednání pachatele, následek a příčinná souvislost mezi nimi. Mezi fakultativní znaky patří čas, místo, způsob spáchání trestného činu a jeho účinek. Jednání v objektivní stránce je vůlí řízené chování člověka, které lze rozdělit na konání a opomenutí neboli omisivní a komisivní jednání. Pokud v jednání vůle chybí, nejde o jednání ve smyslu trestněprávním. Následek je změna objektu trestného činu vyvolaná jednáním. Následek se vyvolá tím, že se naplní dispozice právní normy, vymezující určitou skutkovou podstatu. Příčinný vztah spojuje jednání a následek tzn. mezi určitým jednáním a následkem tohoto jednání musí být příčinná souvislost.

Subjektem trestného činu je pachatel či osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky skutkové podstaty trestného činu. Subjektem trestného činu nemusí být jen osoba fyzická, ale může jím být také osoba právnická. Subjekt dělíme na subjekt obecný, speciální a konkrétní. Subjektem trestného činu může být i ten, kdo se o trestný čin pokusí či jej připravuje. Obligatorní znaky subjektu jsou trestní odpovědnost a přičetnost viz výše. Obecným subjektem rozumíme takový subjekt, který nemá žádné zvláštní znaky. Znamená to, že pachatelem se v případě obecného subjektu může stát prakticky kdokoliv, kdo v den spáchání trestného činu dovršil věk patnácti let a byl v době spáchání přičetný. Konkrétní subjekt je přímo vymezen v trestním zákoníku, konkrétně v § 114. Jedná se pachatele, u kterého trestní zákoník vyžaduje nějakou speciální vlastnost. Nejznámějším příkladem, který se používá pro subjekt konkrétní je vražda novorozeněte matkou. Tento čin může spáchat pouze žena, která je matkou novorozeného dítěte. Posledním typem subjektu je subjekt speciální. I tento typ subjektu najdeme v § 114. Podmínkou u subjektu speciálního je, že takový subjekt musí mít zvláštní způsobilost nebo postavení. Klasicky se jedná o zneužití pravomoci úřední osoby.

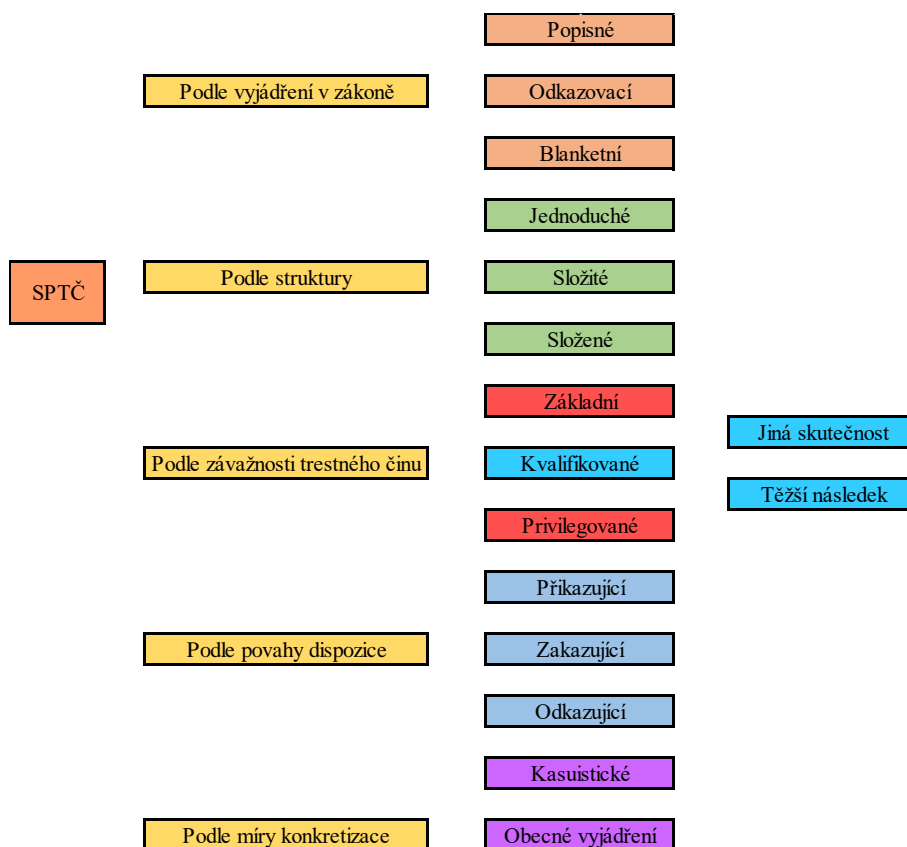
Subjektivní stránka vyjadřuje vnitřní vztah pachatele a jím spáchaným trestným činem. Subjektivní stránka má pouze jeden obligatorní znak a to zavinění. Zavinění se těžko zjišťuje, jelikož se jedná o subjektivní, vnitřní, psychologický vztah pachatele. Zavinění se zpravidla posuzuje jen z vnějších projevů tzn. svědectví osob, chování

pachatele před soudem apod. Orgány činné v trestním řízení jsou zbaveny povinnosti prověřovat všechny okolnosti činu v tom případě, že se pachatel sám dozná. Zavinění má dvě složky, a to složku vědění a složku chtění. Zavinění může mít formu úmyslu nebo nedbalosti. Úmysl chápeme tak, že pachatel věděl, že může svým jednáním způsobit následek dle trestního zákona. Úmysl může být buď přímý tzn. vrah pobodá svou oběť, nebo nepřímý tzn. zloděj chtěl vykrást banku, a přitom zastřelí hlídače, který se ho pokusí zastavit. O úmysl nepřímý se jedná tehdy, pokud jej pachatel přímo způsobit nechtěl, ale pro případ, že jej způsobí, s ním byl srozuměn. Nedbalost dělíme na nedbalost vědomou tzn. pachatel věděl, že může svým jednáním způsobit následek dle trestního zákona, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že jednáním následek nezpůsobí např. pachatel nezastaví na přechodu ačkoli vidí, že na něm přechází osoba. Dále nedbalost dělíme na nedbalost nevědomou tzn. pachatel nevěděl, že svým jednáním může způsobit následek dle trestního zákona, ale bezdůvodně spoléhal, že jednáním následek nezpůsobí např. nesprávná manipulace s chemikáliemi, která způsobila škodu na životním prostředí.³⁶

Skutkovou podstatu trestného činu by bylo možné rozebírat mnohem více do hloubky viz myšlenková mapa od Mgr. Vladimíra Divoka, kterou autorka používala během studia trestního práva na vyšší odborné škole. Avšak pro potřebu bakalářské práce zabývající se osobami s handicapem by přílišné dělení bylo irelevantní. Mimo zmíněnou literaturu autorka pro zpracování této části bakalářské práce použila studijní materiály, které jí byly poskytnuty právě Mgr. Vladimírem Divokem v rámci přednášek trestního práva.

³⁶ CHMELÍK, J. NOVOTNÝ, F. a STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-583-8. strana 72–128

Obrázek č. 3 Třídění skutkových podstat trestného činu

Zdroj: Mgr. Vladimír Divok

6.1.2 Okolnosti vylučující protiprávnost

Jak bylo již zmíněno, aby nějaký čin mohl být trestným činem musí být činem protiprávním. Existují tedy okolnosti, díky kterým čin nelze považovat za protiprávní. Jedná se o krajní nouzi, nutnou obranu, oprávněné použití zbraně, svolení poškozeného a přípustné riziko. V případě, že by čin nenaplnil znaky jednoho z výše uvedených, mohou se okolnosti spáchání přestupku považovat za polehčující okolnost viz následující část bakalářské práce.

Krajní nouzi si můžeme vybavit jako situaci, kdy někdo přímo odvrací nějaké hrozící nebezpečí. Snaží se tedy hájit zájem chráněný zákonem. Příkladem takové situace může být zničení vchodových dveří při snaze zachránit člověka z hořícího bytu. Abychom mohli uplatnit krajní nouzi, musí náš čin splňovat následující znaky. Hrozící nebezpečí zájmu chráněnému zákonem tzn. život, zdraví, majetek apod. Nebezpečí musí vždy hrozit bezprostředně. Následek, který vznikne během krajní nouze nesmí být závažnější než ten, který původně hrozil a způsob. Dále by měl být čin, který nebezpečí odvrací tzv. jediný možný tzn. neměli bychom se uchýlit k jeho provedení, pokud

existuje jiný, vhodnější, neinvazivní způsob odvrácení. O krajní nouzi se může jednat i na základě zvláštního zákona, a to pro určitý okruh osob např. hasiči.

Jako nutnou obranu lze označit čin, při kterém osoba odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem. Na první pohled může nutná obrana působit podobně jako krajní nouze. Nutná obrana může vzniknout pouze při útoku, který je činěn člověkem nebo na pokyn člověka tzn. napadení osoby nožem nebo poštvání psa na jinou osobu. Obrana samozřejmě nesmí být nepřiměřená hrozícímu útoku tzn. odvrácení útoku pěstmi, střelnou zbraní.

Oprávněné použití zbraně se vztahuje především na bezpečnost složky České republiky tzn. Policie ČR, Armáda ČR nebo Celní správa ČR. Zbraň mohou osoby používat jen v mezích stanovených právním předpisem např. zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

Svolení poškozeného je situace, kdy osobě dala souhlas k nějakému činu jiná osoba, jejíž zájem chráněný zákonem je tímto činem ohrožen. Takový souhlas by měl být učiněn v nejlepším případě písemně. Samozřejmě jde souhlas udělit i ústně avšak může vzniknout situace, kdy bude nutné souhlas prokázat. Cokoliv, co je učiněno pouze ústně se mnohem náročněji prokazuje než to, co je psáno. Samozřejmostí je, aby byl souhlas udělen na základě dobrovolnosti, byl myšlen zcela vážně a bez pochyby.

V neposlední řadě přípustné riziko je situace, kdy je osoba srozuměna s tím, že jí může vzniknout nějaké riziko a s tímto rizikem souhlasí. Jedná se především o souhlas v lékařství např. podání léku k vyléčení nemoci, který může mít závažné vedlejší účinky. Takové riziko nesmí být v rozporu se zákonem a nesmí být nepřiměřené. Pod přípustným rizikem si mimo jiné můžeme představit také různé klinické studie.³⁷

³⁷ CHMELÍK, J. NOVOTNÝ, F. a STOČESOVÁ, S. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-583-8. Strana 128–150

6.2 Přestupky

Podle zákona č. 250/2016 Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich považujeme za přestupek viz citace §5 zákona č. 250/2016.

„Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.“³⁸

Abychom škodlivý čin mohli považovat za přestupek, musí splňovat několik specifických znaků např. musí být v rozporu s právním řádem, být společensky škodlivý a naplňovat znaky stanovené zákonem. Nejdůležitějším kritériem je to, že se nesmí jednat o trestný čin tzn. protiprávní jednání nenajdeme v trestním zákoníku. Mezi tyto znaky řadíme například věk a přičetnost pachatele. Na rozdíl od trestných činů, může být pachatelem přestupku již osoba mladistvá. Za osobu mladistvou považujeme fyzickou osobu ve věku od 15 do 18 let. Pokud přestupek spáchá osoba pod 15 let, nejedná se o přestupek ale o čin jinak trestný viz kapitola 6.1.1. V době spáchání přestupku, jak je uvedeno výše, musí být pachatel přičetný. Ten, kdo v době spáchání přestupku splní podmínky pro nepřičetnost, není za přestupek odpovědný. Jednou z podmínek je duševní onemocnění, kterým pachatel musí trpět v době spáchání činu. Přičetnost se vždy posuzuje pro jednotlivý přestupek individuálně tzn. pachatel může být přičetný v době spáchání jednoho přestupku a nepřičetný v době spáchání jiného přestupku. K posouzení je nutný znalecký posudek. Odpovědnosti za své jednání se nemůže zbavit ten, kdo se do stavu nepřičetnosti dostal požitím alkoholu, návykových, psychotropních, omamných látek či ostatních látek, které mohou způsobit ovlivnění psychiky, ovládacích nebo rozpoznávacích schopností člověka. Stejně tomu tak je u trestných činů, kterým se věnuje předchozí kapitola. Stejně jako u trestného činu je trestný i pokus přestupku. Pokus přestupku je jakékoliv jednání fyzické osoby, které směřovalo k dokonání přestupku. K samotnému přestupku se váží také pojmy jako trvající přestupek, hromadný přestupek nebo opomenutí. Trvající přestupek je specifický v tom, že pachatel vyvolá nějaký protiprávní stav, který následně udržuje. V některých případech pachatel protiprávní stav vyvolat nemusí ale pouze jej udržuje v běhu. Jedním z nejčastějších případů je užívání stavby bez ukončeného kolaudačního řízení tzn. bez kolaudačního rozhodnutí. Hromadným přestupkem rozumíme takový

³⁸ *Správní řád: Přestupky ; Soudní řád správní : redakční uzávěrka ..* Ostrava: Sagit, [2011]-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-495-5. Strana 94

přestupek, u kterého je zákonem vyžadována odpovědnost za více útoků, které jsou spojeny určitým společným záměrem.³⁹

Definici opomenutí najdeme v §10 zákona č. 250/2016 Sb.

„Jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.“⁴⁰

Povinnost konat může vyplývat z různých právních předpisů např. zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR nebo zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách. Příkladem může být např. nepodání léku ošetřujícím lékařem pacientovi. Za přestupek může být mimo fyzické osoby odpovědná i právnická osoba a podnikající fyzická osoba. Jménem právnické osoby konají např. statutární orgán právnické osoby nebo jeho člen, fyzická osoba, která plní úkoly právnické osoby nebo zaměstnanec, který za právnickou osobu může jednat. Celý taxativní výčet najdeme v § 20 ods.2 zákona č. 250/2016 Sb. Častým příkladem takového přestupku je prodej alkoholických nápojů osobám mladším 18 let. Odpovědnosti se fyzická osoba konající jménem právnické osoby může zbavit, pokud prokáže, že vynaložila veškeré úsilí k tomu, aby přestupku zabránila. Co se týče podnikající fyzické osoby jsou podmínky téměř totožné jako u právnické osoby. Aby podnikající fyzická osoba byla odpovědná za své jednání, musí k porušení povinnosti dojít při podnikání nebo v přímé souvislosti s ním. Taxativní výčet osob, které mohou jednat jménem podnikající fyzické osoby najdeme v § 22 odst.3 zákona č. 205/2016 Sb. Podobně jako u trestných činů vyžaduje zákon, v tomto případě zákon o přestupcích, zavinění. Zavinění u přestupků dělíme na úmysl a nedbalost viz kapitola 6.1.1. Trestné činy a přestupky dle výše uvedeného sdílí několik podobností a je mezi nimi v mnoha případech velmi tenká linie. Tato tenká linie je však v případě handicapovaných velice důležitá. Činy, které jsou páchany na

³⁹*Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor legislativy a koordinace předpisů, 2017 [cit. 2023-02-27]. ISBN 978-80-87544-45-7. Strana 14–21

⁴⁰ *Správní řád: Přestupky ; Soudní řád správní : redakční uzávěrka ..* Ostrava: Sagit, [2011]-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-495-5. Strana 94

handicapovaných osobách jsou převážně klasifikovány jako přestupky, a tak se poškozeným častokrát nedostane dostatečné spravedlnosti.⁴¹

6.3 Osoby se zdravotním postižením jako oběti trestných činů a diskriminace na pracovišti

Dnešní společnost na zaměstnávání osob s postižením nahlíží stále velmi zastarale. Stále jako celek nejsme schopni, ve většině případů, ocenit kvality osob s postižením pouze kvůli zmíněnému postižení. K diskriminaci těchto osob dochází nejen v jejich každodenních životech ale také především v zaměstnání, odkud by naopak měli odcházet takzvaně s „čistou hlavou“. Diskriminace OZP může velice snadno sklouznout k trestným činům jako např. sexuální obtěžování.⁴² Najdou se tací, kteří jsou názoru, že se ve společnosti nic takového jako trestná činnost neděje. Mohli bychom se zamyslet, z jakého důvodu panuje mezi lidmi takové přesvědčení. Veřejně se o těchto problémech příliš nemluví. Důvodem může být již zmíněné stigma, dále také strach psát o tomto tématu z důvodu možné kritiky z několika stran. Dle zkušenosti autorky z předchozího zaměstnání, se lidé s handicapem bojí vystoupit a otevřeně mluvit o tom, čím si prochází. Často nemají odvahu trestnou činnost řešit v domnění, že se jejich situace pouze zhorší. Z toho důvodu se neobracejí ani na organizace pro tyto situace určené, ani své zkušenosti nikde veřejně nepublikují. Pokud si sami sáhneme do svědomí, kolikrát jsme nahlásili chování, které nám přišlo špatné, nemorální? Kolikrát jsme věc doopravdy řešili a kolikrát jsme ji takzvaně „zametli pod koberec“? Problémem při zaměstnávání OZP jsou také, jako v každém odvětví, finanční podvody. Zaměstnavatelé vytváří falešná pracovní místa pro OZP, za která dostanou poměrně vysoký finanční obnos, který zcela jistě nepoužijí ve prospěch handicapovaných. Dalším astronomickým problémem jsou podvodné telefonáty, se kterými se dnes a denně setkáváme. Je opravdu zarážející, že ve 21. století se ještě najdou lidé, kteří se snaží podvést převážně starší občany tím, že nabízejí předražené výrobky, které jsou, dle jejich slov, výrobky chráněné dílny. Tito podvodníci přispívají k velmi negativnímu pohledu na chráněné dílny obecně.

⁴¹ VARVAŘOVSKÝ, P. *Přestupky*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s Wolters Kluwer ČR, c2012. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-7357-945-6.

⁴² TOMŠEJ, J. *Diskriminace na pracovišti*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro praxi. ISBN 978-80-271-1014-8. strana 26

7 Diskriminace v zaměstnání jako trestný čin

Veřejnost si často klade otázku, zda by diskriminace na pracovišti či diskriminace obecně neměla být klasifikována jako trestný čin. Vzhledem k tomu, že autorka pracuje ve velké americké korporátní společnosti, absolvovala několik etických školení, ve kterých byla dotázána právě touto otázkou. Stejně jako její kolegové je toho názoru, že pokud by diskriminace byla trestným činem, jistě by si každý rozmyslel, zda mu nenávistné chování k určité menšině, jako jsou právě osoby s handicapem, stojí za případné problémy se zákonem. Za to, aby byla diskriminace označena za trestnou se již několikrát zasahovalo mnoho jiných hojně diskriminovaných skupin např. Romové, etnické menšiny, ženy apod. Díky rozmachu internetu a sociálních sítí se diskriminace stává čím dál tím více nebezpečnou. Je totiž velmi jednoduché, aby, z na první pohled nevinného vtípu a posmívání na účet handicapovaného, vznikla početná skupina osob, která bude bezdůvodně sdílet nenávist vůči osobám s postižením. Měli bychom si v tomto případě brát ponaučení z historie a vzpomenout si, z jakého důvodu začala 2. světová válka. Za 2 světové války byli vražděni nevinní lidé jen pro svou odlišnou víru. V některých zemích světa jsou dodnes diskriminovány ženy např. Saúdská Arábie. Naprosto otřesnou skutečností je, že i přes to, že žijeme ve 21. století jsou některé země schopny týrat, mučit a vraždit handicapované. Přesně to se děje v Severní Koreji, kde jsou handicapovaní považováni za „odpad společnost“ a jsou tiše a nenápadně odváženi do pracovních táborů.⁴³ Toto jsou samozřejmě extrémní situace, které se dějí pouze výjimečně. Avšak i přes to je důležité, aby se o tom, zda některé formy diskriminace handicapovaných na pracovišti klasifikovat jako trestní činy, více mluvilo.

Aby nedocházelo k diskriminaci v pracovním kolektivu, existují ve firmách speciální orgány, které mají za úkol monitorovat diskriminaci mezi kolegy a poskytovat etické školení pro všechny zaměstnance. Bohužel i přes snahu zaměstnavatelů k diskriminaci stál dochází poměrně ve vysoké míře. „Největším trestem“ za diskriminaci na pracovišti je momentálně propuštění ze zaměstnání. Osoba s postižením také může podat žalobu k soudu. V případě žaloby se lidé mohou domoci určité finanční náhrady, avšak dokázat diskriminaci není vůbec jednoduché. Soudy často rozhodnou, kvůli nedostatku důkazů, v neprospěch žalobce. Z vlastní zkušenosti autorka ví, že diskriminaci praktikují nejen soukromé podniky ale také státní orgány. Sama si při

⁴³ Severní Korea prý mučí nemocné a postižené. Novinky.cz [online]. Praha: Seznam, c2003-2023, 20.10.2006 [cit. 2023-01-18]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-svet-severni-korea-pry-muci-nemocne-a-postizene-40135333>

hledání zaměstnání prošla diskriminací, kdy byla z důvodu pohlaví a věku několikrát odmítnuta. Pokud je složité pro zdravého člověka najít vhodnou práci a nebýt při jejím hledání a následném výkonu diskriminován, jak složitý úkol je to pro osoby, které k tomu všemu ještě trpí handicapem.

8 Zákaz diskriminace osob se zdravotním postižením

Obecně zákaz diskriminace znamená, že zaměstnavatel musí přistupovat ke svým zaměstnancům rovným způsobem. Co se týče oblasti osob se zdravotním postižením, jsou povinnosti zaměstnavatele vůči takovým osobám mnohem přísnější. Zákaz diskriminace najdeme v §3 odst. 2 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů. Ten zakotvuje povinnost zaměstnavatele přijímat a implementovat pozitivní opatření pro zdravotně postižené zaměstnance. Díky existenci tohoto zákona mají OZP jisté výhody oproti běžným zaměstnancům. V určitém slova smyslu antidiskriminační zákon vyžaduje takzvanou pozitivní diskriminaci. Pozitivní diskriminace by se dala vysvětlit jako politika, která dává osobám, které byly v minulosti diskriminovány, ať už z důvodu rasy, barvy pleti, náboženství či handicapu, určité preference ve vzdělání a zaměstnání. Ačkoli pozitivní diskriminace ulehčuje život mnoha osob, má, ostatně jako každá politika, své nevýhody. Na tyto nevýhody upozorňují převážně majoritní skupiny obyvatel, které jsou nespokojeny s tím, že podle nich je toto smýšlení velmi nákladné, neefektivní a je často využíváno lidmi, kteří nemají důvod se cítit diskriminováni. Ideální stav je, pokud je zaměstnavatel schopný vytvořit takové podmínky, kdy OZP sice budou mít výhody před ostatními, ale tyto výhody povedou k tomu, že výkon zdravotně postiženého zaměstnance se bude rovnat výkonu zaměstnance, který postižení nemá. Pozitivní diskriminace naneštěstí může vést stejně jako diskriminace v běžném slova smyslu k trestné činnosti ze strany kolegů v zaměstnání. To, že někdo na pracovišti má výhodu v té a které věci, může ostatní podněcovat k nenávisti, která v těch nejhorších případech může vést až ke spáchání trestného činu.

8.1 Výhody pro osoby se zdravotním postižením

Co je možné si pod výhodami pro OZP představit? Tyto výhody zákon označuje jako přiměřená opatření. Výčet takových opatření v zákoně nenajdeme, protože není pozitivně vymezen.⁴⁴ Obecně je ale možné si pod pojmem přiměřené opatření vybavit například umožnění práce z domova, poskytnutí různých pracovních pomůcek, jako je software pro nevidomé, uzpůsobení pracovního místa pro OZP apod. Nejčastějším opatřením, se kterým se můžeme setkat, je úprava pracovní doby. Do té můžeme zahrnout například speciální přestávky pro rehabilitace či zkrácenou pracovní dobu.

⁴⁴ ČERMÁK, M. *Projevy a formy diskriminace osob se zdravotním postižením*. Praha: Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, 2012. ISBN 978-80-87181-08-9. Strana 32–34

Zkrácená pracovní doba je upravena zákoníkem práce. Ve zkrácené pracovní době zaměstnanec místo 40 hodin týdně odpracuje za stejnou mzdu pouze 38,75 hodin týdně. Možnost pracovat ve zkrácené pracovní době je dána buď vnitřním předpisem vydaným zaměstnavatelem, nebo kolektivní smlouvou.⁴⁵ Za nejnákladnější formu opatření je považována stavební úprava provozovny budovy, kde OZP pracuje. Jako stavební úpravu si můžeme představit vybudování bezbariérového přístupu či instalace informačních cedulí, zvonků apod., které jsou psány Braillovým písmem. Může nastat situace, kdy by zaměstnavatel chtěl nějaké opatření zrealizovat, ale na jeho realizaci nemá dostatek finančních prostředků. V tomto případě zákon umožňuje zaměstnavateli zaměstnance odmítnout. Stejně tak má možnost odmítnout např. žádost o zkrácenou pracovní dobu z vážných provozních důvodů. Pokud k odmítnutí žádný vážný důvod nemá, musí takové žádosti vždy vyhovět. Zkráceně zaměstnavatel nemusí přijímat opatření, která by jej nepřiměřeně zatížila. Nepřiměřené zatížení opět v zákoně není vysloveně definováno. Musí se tedy přihlížet k situaci zaměstnavatele, zejména k té finanční. Při posuzování nepřiměřeného zatížení se vždy hledí i na to, zda by bylo možné pro provedení opatření čerpat nějakou finanční podporu, nebo zda je možné využít náhradního řešení situace. V každém případě by se měla porovnávat míra užitku pro zdravotně postiženého zaměstnance s finančním zatížením, které opatření může přinést. Zaměstnavatel většinou dojde k určitému kompromisu mezi potřebou zaměstnance a případnými náklady. Měli bychom brát na vědomí, že každý zaměstnavatel bude k přiměřeným opatřením přistupovat jinak. Hlavním důvodem je velikost a finanční možnosti podniku. Pokud se bude jednat o velkou společnost s několikamilionovým ročním obrátem, bude pro takovou firmu mnohem snazší vyhovět požadavkům zdravotně postižených zaměstnanců. Oproti tomu živnostníci s jedním či dvěma zaměstnanci budou mnohem složitěji hledat prostředky pro realizaci přiměřených opatření.

S přijímáním přiměřených opatření se bohužel váže i určité riziko. Je spojeno s již výše zmíněnou diskriminací. Tím, že zaměstnavatelé ulevují OZP, se mohou setkat s nesouhlasem ze strany ostatních zdravých zaměstnanců, kteří se mohou cítit znevýhodněni. Za nejvíce kontroverzní se považuje zejména práce z domova, kdy ve většině případů ostatní zaměstnanci nemusí na první pohled vidět spojitost mezi zdravotním postižením a prací z domova. To, že s výhodami pro OZP ostatní

⁴⁵ HUBÁČKOVÁ, R. Zkrácená pracovní doba. Kurzy.cz [online]. Praha: kurzy.cz, c2022, 22. 2. 2021 [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/580256-zkracena-a-kratsi-pracovni-doba-znate-rozdil/>

zaměstnanci nesouhlasí, neznamená, že má zaměstnavatel povinnost pracovní podmínky pro ostatní zaměstnance, kteří úpravy ze zdravotních důvodů nepotřebují, dorovnat s podmínkami pro OZP.⁴⁶

Z vlastní zkušenosti autorky není výjimkou, že jsou osoby, které mají nějakou výhodu nad ostatními zaměstnanci slovně ale i fyzicky napadáni. Autorka sama zažila v předchozím zaměstnání situaci, kdy nejmenovaná kolegyně s handicapem zažívala doslova „peklo“ z důvodu, že nemusela, vzhledem ke svému handicapu pravé ruky, vykonávat náročnější pracovní úkony. V tomto případě se jednalo o velmi hrubé chování ze strany kolegů na pracovišti, kteří s jejími úlevami striktně nesouhlasili. Východiskem od takto nevhodného urážlivého chování bylo pouze ukončení pracovního poměru, jelikož ani nadřízení pracovníci nedokázali či možná nechtěli situaci vyřešit. O to, aby bylo takové chování trestáno se zasazovaly mnohé organizace, zatím bezúspěšně. Například organizace In Iustitia, která v těchto těžkých situacích pomáhá handicapovaným nalézt východisko a chránit jejich zájmy tvrdí, že by se na změně zákonů, které by zpřísnili tresty za násilné chování, měli podílet sami zdravotně postižení. Právě oni jsou ti, kdo nejlépe ví, jak těžké je s postižením žít, a jak je ještě těžší neustále snášet nadávky, výhrůžky či fyzické násilí v zaměstnání, které nikdo řádně nepotrestá.⁴⁷

⁴⁶ TOMŠEJ, J. *Zdraví a nemoc zaměstnance*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro praxi. ISBN 978-80-271-1015-5.

⁴⁷ Předsudečné násilí kvůli postižení zažily tři pětiny handicapovaných. Česká justice [online]. Praha: Media Network, c2023, 3.6.2022 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/06/predsudecne-nasili-kvuli-postizeni-zazily-tri-petiny-handicapovanych/>

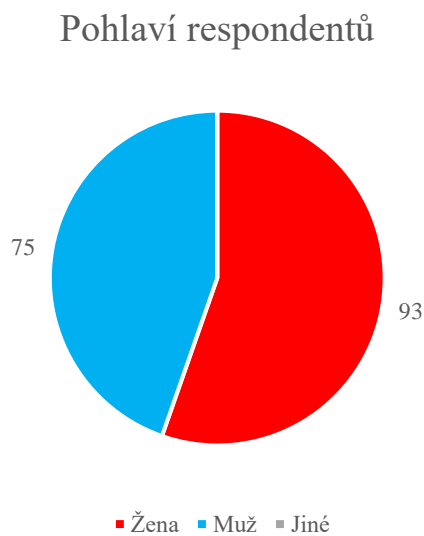
9 Dotazníkové šetření

Pro potřeby své bakalářské práce využila autorka dotazníkového šetření. Toto dotazníkové šetření provedla pomocí aplikace Google Forms neboli Formuláře Google. Zde vytvořila krátký dotazník o 10 otázkách, z toho bylo 9 povinných a 1 nepovinná otázka. Kompletní dotazník viz příloha č. XI. Tento dotazník směřovala primárně na osoby, které se pohybují mezi handicapovanými či mají s handicapovanými osobami zkušenosti. K sesbírání odpovědí využila autorka několika prostředků. Nejprve odkaz na dotazníkové šetření publikovala prostřednictvím Facebooku ve skupině zaměřující se na sociální práce. Tímto způsobem se snažila zacílit na věkovou skupinu 18 až 40 let, což jsou dle autorčina názoru lidé, kteří nejvíce využívají sociální sítě. Dále dotazník za pomoci rodinných příslušníků rozeslala prostřednictvím emailu mezi osoby, které v minulosti buď měli zkušenost s prací s osobami s postižením, pracují v oboru či přímo mají handicapovanou osobu v rodině. Prostřednictvím emailu se autorka snažila sesbírat odpovědi od věkové skupiny 41 let a výše. V neposlední řadě autorka za pomoci sestry, která studuje obor sociální práce na Západočeské univerzitě v Plzni, rozeslala dotazník mezi sestřiny spolužáky, čímž chtěla docílit sesbírání co nejvíce názorů věkové skupiny 18 až 25 let. Dotazník byl přístupný k vyplnění od 27. února 2023 do 15. března 2023. Autorka měla původně v plánu vytvořit dotazníkové šetření pouze pro osoby s handicapem, avšak i přes to, že byl dotazník přístupný více než měsíc, nezískala dostatečný počet odpovědí, který by byl pro tuto bakalářskou práci přínosem. Z tohoto důvodu se rozhodla optat veřejnosti jako celku, s tím, že primární skupinou byli, jak bylo zmíněno výše, osoby, které se nějakým způsobem dotýkají problematiky handicapovaných osob. Na dotazník odpovědělo celkem 168 respondentů. Autorka věří, že díky tomuto dotazníkovému šetření získá ucelený pohled zástupců všech věkových kategorií na danou problematiku a doufá, že výsledky dotazníkového šetření budou přínosem. Vzhledem k velkému množství druhů trestných činů, se kterými se lze setkat na pracovišti, se autorka rozhodla podrobněji věnovat pouze těm, které budou respondenty označovány nejčastěji.

9.1 Otázka č. 1 Pohlaví respondentů

Otázka č. 1 byla zaměřena na pohlaví respondentů. Na výběr bylo ze 3 odpovědí a to muž, žena či jiné. Autorka považovala za vhodné poskytnout na výběr také odpověď jiné, jelikož se v dnešní moderní společnosti můžeme setkat s osobami, které jsou genderově neutrální či sami sebe považují za jiné pohlaví, než je běžné. Rozdělit respondenty dle pohlaví se autorka rozhodla z důvodu, že si chtěla ověřit, zda stále platí, že v sociálních službách se více pohybují ženy nežli muži.

Graf č. 1 Pohlaví respondentů

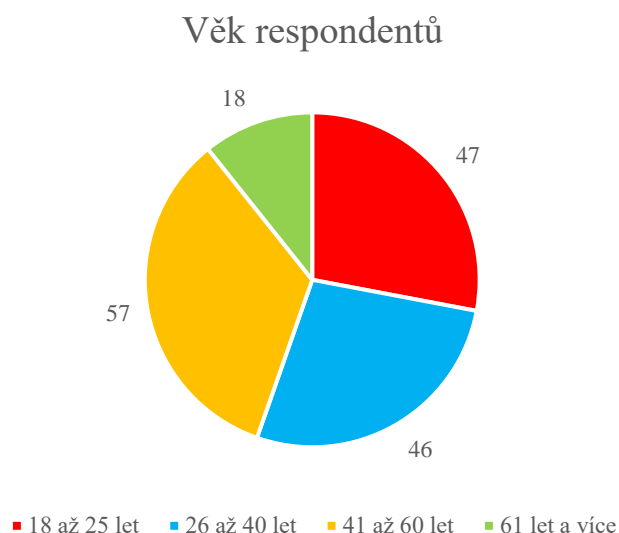
Zdroj: Vlastní šetření

Z výsledků vyplývá, že ženy jsou v převaze, avšak rozdíl není tak markantní, jak by dle autorčina názoru tipovala většina společnosti. Na dotazník dle výsledků odpovídalo 93 žen a 75 mužů, nikdo nezvolil možnost jiné.

9.2 Otázka č. 2 Věk respondentů

Jako druhou otázku zvolila autorka věk respondentů. Cílem bylo získat z každé věkové kategorie podobný počet respondentů, aby byl dotazník co nejvíce relevantní. Autorka je toho názoru, že každá věková skupina má na problematiku zaměstnávání osob s handicapem a trestnými činy s tím spojenými jiný pohled. Z vlastní zkušenosti, po rozhovorech s prarodiči ví, zjistila, že starší generace nejsou o tomto problému informováni tak, jako mladší generace, které o zaměstnávání OZP slyšeli např. ve škole či jsou v zaměstnání o diskriminaci, trestných činech na pracovišti a možnosti zaměstnávání OZP pravidelně proškolení. Jak bylo již zmíněno v kapitole 9, autorka se pokusila získat odpovědi na dotazník několika různými způsoby, by zacílila na konkrétní věkové skupiny. Na otázku „Jaký je Váš věk?“ zvolila odpovědi 18 až 25 let, 26 až 40 let, 41 až 60 let, 61 let a více. Kategorie 18 až 25 let reprezentuje studenty či čerstvé absolventy středních a vysokých škol, kteří o problematice zcela jistě alespoň okrajově slyšeli ve škole. Sama autorka do této kategorie spadá. I ona měla na střední škole a vyšší odborné škole předmět, který se přímo věnoval pracovnímu právu, do kterého spadalo právě zaměstnávání osob se zdravotním postižením a s tím spojená rizika typu šikany na pracovišti apod. Věková kategorie 26 až 40 let reprezentuje osoby, které jsou na začátku své pracovní kariéry ale i ty, kteří mají svou pozici v zaměstnání pevně ukotvenou. Ze své vlastní zkušenosti autorka předpokládá, že tato věková skupina má povědomí o zaměstnávání handicapovaných a trestné činnosti na nich páchané. Míjí tak z toho důvodu, že sama pravidelně navštěvuje etická školení, jejichž primární součástí je právě šikana, obtěžování a trestné činy na pracovišti. Do věkové skupiny 41 až 60 let autorka řadí osoby s bohatými pracovními i životními zkušenostmi, kteří se již mohli několikrát za život setkat s šikanou, násilím či finančními podvody na pracovišti. Poslední věková kategorie 61 let a více představuje osoby, které jsou před nástupem do starobního důchodu či již starobní důchod pobírají. Tato skupina osob jsou lidé, kteří se s diskriminací či trestnými činy neselekávali běžně při studiu, jelikož handicapovaní a jejich zaměstnávání bylo před rokem 1989, neboli před sametovou revolucí, velké tabu a v dnešní době na toto téma nahlížíme zcela odlišně. Osoby starší 61 let mají ze všech věkových skupin také nejvíce životních zkušeností.

Graf č. 2 Věk respondentů

Zdroj: Vlastní šetření

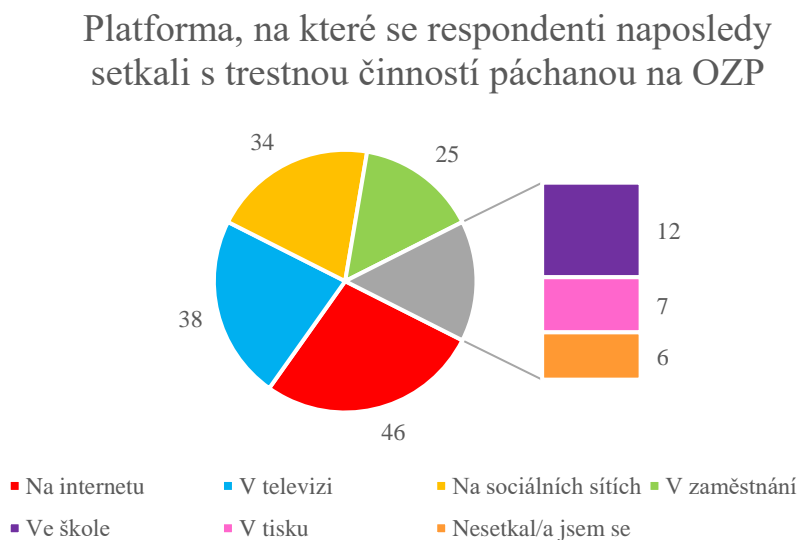
Ze 168 respondentů odpovědělo 47 dotazovaných 18 až 25 let, 46 dotazovaných 26 až 40 let, 57 respondentů 41 až 60 let a 18 respondentů 61 let a více. Výsledek autorku velmi překvapil, jelikož předpokládala, že nejvíce respondentů bude ve věkové kategorii 18 až 25 let. Z těchto výsledků usuzuje, že nejefektivnější metodou získávání odpovědí bylo zaslání dotazníku prostřednictvím emailu a zveřejnění dotazníku ve Facebookové skupině. Z výsledků se domnívá se, že na sociálních sítích se pohybují čím dál více i starší generace. Usuzuje tak dle toho, že její rodiče, kteří oba patří do věkové skupiny 41 až 60 let, využívají sociální sítě na denní bázi. Z nejpočetnější věkové skupiny, tedy 41 až 60 let, tuto možnost vybralo 32 žen a 25 mužů. Nízkou účast osob nad 61 let si autorka vysvětluje tak, že starší generace nevyužívá moderní technologii v takové míře jako mladší lidé.

9.3 Otázka č. 3 Setkání respondentů s trestnou činností páchanou při zaměstnávání OZP

Otázka č. 3 se zabývala tím, kde respondenti naposledy slyšeli či četli o problematice trestných činů při zaměstnávání osob s handicapem. Vybrala několik odpovědí, které zahrnují z každé skupiny prostředků k získání informací něco. Dotazovaní měli na výběr ze 7 možností s tím, že poslední možnost byla pro ty, kteří se s daným tématem nesetkali tzn. neslyšeli o žádném konkrétním případě ani o prevenci v této oblasti. Na otázku „Kde jste se naposledy setkal/a s trestnou činností páchanou při zaměstnávání osob s handicapem?“ mohli respondenti odpovědět buď, na internetu,

v televizi, na sociálních sítích, v zaměstnání, ve škole, v tisku nebo, jak bylo již zmíněno v předchozí větě, nesetkal/a jsem se.

Graf č. 3 Platforma, na které se respondenti s problematikou setkali

Zdroj: Vlastní šetření

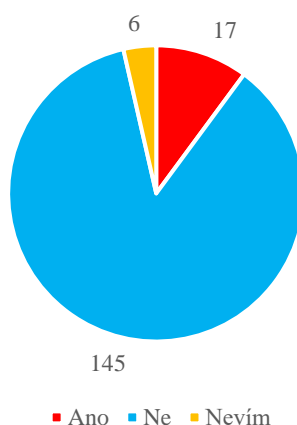
Z výsledků vyplývá, že nejčastěji s dotazovaní o kriminalitě při zaměstnávání osob s handicapem dozvěděli prostřednictvím médií tzn. internet, televize a sociální sítě viz graf č. 3. Autorka s takovým výsledkem počítala. Přisuzuje jej stále rostoucímu vlivu médií na náš každodenní život. Na internetu se s touto problematikou můžeme setkat prostřednictvím internetových článků, v televizi se handicapovanými často zabývá např. pořad Černé ovce a na sociálních sítích se můžeme setkat s konkrétními případy, kdy lidé např. na Facebookových skupinách či Instagramových profilech sdílí své zážitky a zkušenosti s trestnou činností páchanou na handicapovaných nejen jako svědci, ale i jako oběti. Ve všech třech nejčastějších odpovědích jsou nejpočetnější věkovou skupinou osoby do 25 let. Autorka se naposledy s tímto tématem setkala prostřednictvím internetových článků, ze kterých sbírala podklady pro zpracování této bakalářské práce. Avšak v minulosti o problematice slyšela právě ve zmíněném pořadu Černé ovce. Tento pořad je také jedním z důvodů, proč se autorka rozhodla psát právě o tomto tématu.

9.4 Otázka č. 4 Pohled respondentů na diskutovanost problematiky

Čtvrtá otázka navazovala na otázku třetí. Měla za cíl zjistit, zda si respondenti myslí, že je problematika trestné činnosti při zaměstnávání OZP dostatečně diskutovaná širokou veřejností. Na výběr měli dotazovaní ze tří možností a to ano, ne a nevím.

Graf č. 4 Názor respondentů na diskutovanost problematiky

Názor respondentů na diskutovanost problematiky

Zdroj: Vlastní šetření

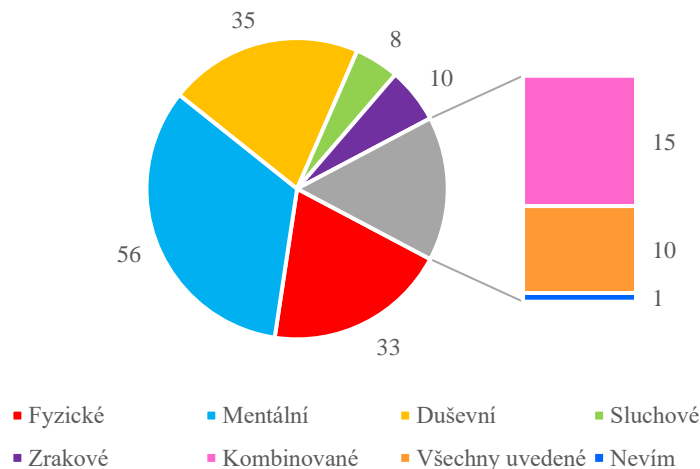
Dle výsledků dotazníku je zřejmé, že naprostá většina respondentů sdílí stejný názor. Autorka tento výsledek předpovídala, jelikož toto přesvědčení panuje jak mezi jejími přáteli, rodinou a příbuznými, tak mezi členy různých skupin na sociálních sítích, kterými je autorka sama členkou. I ona zastává názor, že trestná činnost v oblasti zaměstnávání osob s handicapem je velmi málo diskutovaná a téměř nikde se o ní, pokud intenzivně nebudete hledat, nedozvíte. Existuje také jen velmi málo literatury, která se odborně přímo zabývá tímto tématem. Z toho důvodu musela autorka čerpat z knih separátně a poté informace seskupit. Nicméně jak je patrné z grafu č. 3, většina respondentů, až na 6 dotazovaných, se s tímto tématem alespoň okrajově setkala. Vzhledem k tomu, že nejčastější odpovědí na předchozí otázku je, že se s tématem respondent setkal v televizi, je autorka přesvědčena, že šlo spíše o náhodu nežli o cílené vyhledávání informací o daném tématu.

9.5 Otázka č. 5 Nejohroženější typy zdravotních postižení na trhu práce

Otázkou č. 5 chtěla autorka zjistit, která ze zdravotních postižení považují respondenti za nejvíce ohrožené trestnou činností. Autorka za nejvíce ohrožené považuje osoby, které trpí buď duševním či mentálním postižením. Konstatuje tak z důvodu, že tito lidé jsou nejvíce náchylní podvodům, vydírání apod. Vzhledem ke svému postižení mohou mít, více či méně, sníženou schopnost rozeznat podvodné chování. Tohoto faktu využívají podvodníci, kteří tyto osoby využívají jako tzv. „bílé koně“. Za bílého koně označujeme takovou osobu, která je podvodníkem využívána k trestné činnosti. Tímto způsobem podvodník zakryje svou vlastní identitu, jelikož pachatelem podvodu je právě „bílý kůň“. Tento způsob páchaní trestných činů využívají podvodníci především při zakládání podvodných firem.

Graf č. 5 Nejohroženější typy postižení dle respondentů

Nejohroženější typy postižení dle respondentů

Zdroj: Vlastní šetření

V páté otázce dala dotazovaným autorka na výběr z několika možností, které zvolila podle toho, na jaké kategorie zdravotní postižení můžeme dělit. Druhy zdravotních postižení autorka již zmiňovala v kapitole č. 3. V této kapitole je rozdělila pouze na 4 základní kategorie. Pro dotazníkové šetření považovala za vhodné tyto kategorie rozšířit, aby každý respondent mohl lépe vyjádřit svůj názor. Příklady konkrétních zdravotních postižení lze nalézt v příloze č. I. Dle výsledků zanesených v grafu je možné si povšimnout, že respondenti ve velkém množství sdíleli stejný názor jako autorka. Mezi nejčastějšími odpověďmi se objevovali osoby s mentálním postižením, duševním postižením a fyzickým postižením. Tyto 3 kategorie zvolilo

dohromady 124 respondentů. Ostatní kategorie vybral jen zlomek dotazovaných. Mentální postižení konkrétně zvolilo 56 dotazovaných, duševní postižení zvolilo 35 dotazovaných a kategorii fyzické postižení zvolilo 33 dotazovaných. Autorka je přesvědčena, že na tyto výsledky má vliv primárně fakt, že o zranitelnosti osob s mentálním či duševním postižením se na internetu dočteme mnohem častěji než o zranitelnosti jiných druhů zdravotních postižení.

9.6 Otázka č. 6 Pohled respondentů na diskriminaci jako trestný čin

Otázka č. 6 směřovala na názor respondentů na problematiku diskriminace v zaměstnání. Autorka touto otázkou chtěla zjistit, zda dotazovaní zastávají či nezastávají názor, že by diskriminace na pracovišti měla být trestným činem. Na otázku „Zastáváte názor, že by diskriminace na pracovišti měla být trestným činem?“ bylo na výběr ze 4 možných odpovědí a to ano, ne, ano, ale pouze některé její formy a nevím.

Graf č. 6 Diskriminace jako trestný čin

Zdroj: Vlastní šetření

Autorka sama je názoru, že některé typy diskriminace by trestným činem být měli, zejména sexuální narážky či šikana na pracovišti. Tyto formy diskriminace mohou mít na duševní i fyzické zdraví trvalé následky stejně, jako trestné činy. V České republice jsou tato témata stále brána na velmi lehkou váhu. Například v Americe se problematika diskriminace na pracovišti řeší podstatně přísněji. Osoby se zdravotním postižením jsou k šikaně, obtěžování apod. častokrát mnohem náchylnější než zaměstnanci bez handicapu. Dle výsledků dotazníkového šetření si většina respondentů myslí, že by

diskriminace na pracovišti měla být trestným činem jako celek. Dle grafu výše 99 respondentů zvolilo možnost ano, 55 respondentů zvolilo možnost ano, ale pouze některé její formy, 12 respondentů zvolilo možnost ne a pouze 2 zvolili poslední možnost nevím. Na pracovišti se každý, nejen osoby s postižením, může setkat například s bossingem či mobbingem.⁴⁸ Tyto pojmy však česká legislativa nijak neupravuje, tudíž je složité se proti nim účinně bránit. Jediným východiskem pro šikanovaného ve finále bývá výpověď ze zaměstnání. Bossing je druh šikany páchaný vedoucím pracovníkem na zaměstnanci. Mobbing na druhou stranu je druh šikany, kdy zaměstnanec šikanují jiní zaměstnanci.⁴⁹

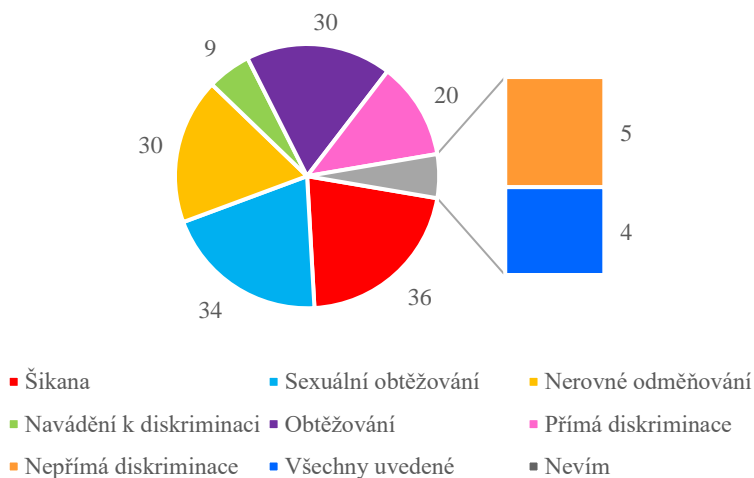
9.7 Otázka č. 7 Nejčastější formy diskriminace na pracovišti

Otázka č. 7 byla věnována formám diskriminace na pracovišti. Autorka touto otázkou chtěla získat informace o tom, jaký pohled na formy diskriminace mají respondenti dotazníku. Pro účely šetření autorka zvolila na výběr ze 7 možných typů diskriminace. Pro ty, kteří by nevěděli, jak se rozhodnout či považovali všechny možné odpovědi za relevantní, přidala autorka odpovědi „všechny uvedené“ a „nevím“. Dotazování na otázku „Jaká forma diskriminace osob se zdravotním postižením je dle Vašeho názoru nejčastější?“ mohli vybrat buď šikana, sexuální obtěžování, nerovné odměňování, navádění k diskriminaci, obtěžování, přímá diskriminace nebo nepřímá diskriminace. Dle autorčiny zkušenosti je nejčastější formou diskriminace, diskriminace přímá a v závěsu za ní šikana. V úvodu dotazníku měli respondenti možnost přečíst si krátké vysvětlení pojmů přímá a nepřímá diskriminace.

⁴⁸ NEKORANEC, J. a KMOŠENA, M. *Mobbing in the workplace - its manifestations, consequences and possibilities of elimination in the armed forces of the Slovak Republic*. Liptovský Mikuláš: The Armed Forces Academy, 2015.

⁴⁹ CHROMÝ, J. *Násilí na pracovišti: charakteristika, rizikové faktory, specifické formy a právní souvislosti*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-552-8.

Nejčastější formy diskriminace dle respondentů

Zdroj: Vlastní šetření

Dotazovaní nejčastěji vybírali odpověď šikana, sexuální obtěžování, nerovné odměňování a obtěžování. Možnost šikana zvolilo 36 dotazovaných, sexuální obtěžování 34 dotazovaných, nerovné odměňování 30 dotazovaných a stejný počet dotazovaných vybral možnost obtěžování. V tomto případě se názory respondentů s názorem autorky shodují pouze částečně.

9.7.1 Přímá a nepřímá diskriminace

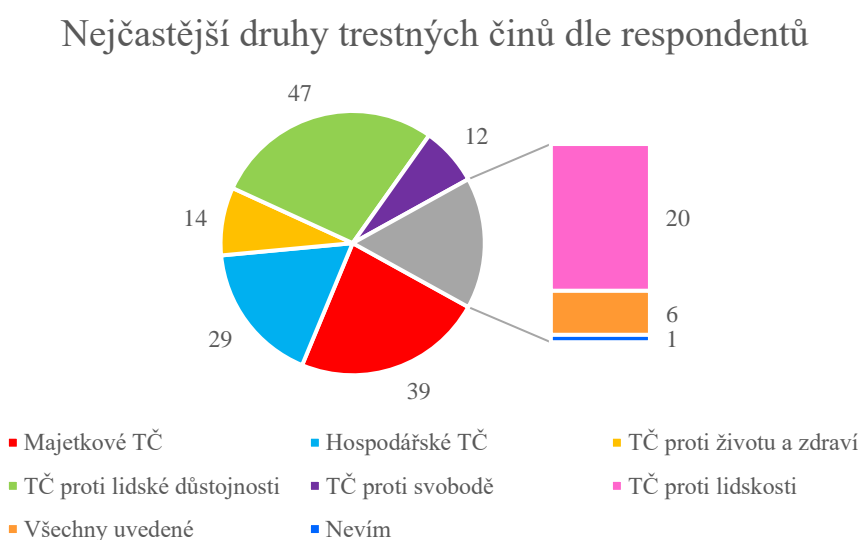
Diskriminaci lze rozdělit do dvou různých kategorií, a to přímá a nepřímá diskriminace. Přímou diskriminací rozumíme chování, které neopodstatněně zvýhodňuje jednu osobu před druhou, v totožné situaci. Aby se jednalo o diskriminaci, musí být toto jednání konáno z jednoho z důvodů, který uvádí antidiskriminační zákon. V praxi si lze představit odmítnutí handicapované osoby na pracovní pozici, na kterou má potřebnou kvalifikaci či vzdělání, z důvodu handicapu. Oproti tomu nepřímá diskriminace je typ chování, které znevýhodňuje jedny osoby před druhými z důvodu, který je zdánlivě neutrální. Příkladem je situace, kdy na pozici knihovníka je zaměstnavatelem vyžadován velmi dobrý zdravotní stav, avšak, jak je obecně známo, tuto pozici mohou vykonávat i osoby s postižením či zdravotními problémy.⁵⁰

⁵⁰ BOUDA, P. *Nepřímá diskriminace*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5679-4.

9.9 Otázka č. 8 Nejčastější druhy trestných činů na pracovišti

Osmá otázka dotazníku se zaměřovala na konkrétní druhy trestných činů, se kterými se osoby s handicapem na pracovišti mohou setkat. V dnešní době je pracovní prostředí pro handicapované mnohem příznivější a trestné činy na pracovišti jsou jen velmi ojedinělé. To však neznamená, že se nic takového ve společnosti neděje. Autorka dala respondentům vybrat z několika kategorií trestných činů. Zvolila také možnost „všechny uvedené“ a „nevím“ pro ty dotazované, kteří by se neztotožnili s žádnou z odpovědí. Vybrat mohli dotazovaní, mimo dvě výše zmíněné odpovědi, z odpovědí majetkové trestné činy, hospodářské trestné činy, trestné činy proti životu a zdraví, trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti a trestné činy proti lidskosti. Autorka při tvorbě dotazníku předpokládala, že nejčastější odpovědi budou majetkové a hospodářské trestné činy. Usuzovala tak dle toho, že o těchto trestných činech při zaměstnávání handicapovaných se veřejnost dozvídá nejčastěji prostřednictvím internetových článků. Autorka sama absolvovala školení v oblasti finančních podvodů na osobách s handicapem v zaměstnání. Společnost, pro kterou autorka pracuje se také velmi zasazuje o eliminování sexuálního obtěžování a násilí na pracovišti, které je často páčáno právě na handicapovaných osobách, především s mentálním či duševním postižením.

Graf č. 8 Nejčastější druhy trestných činů dle respondentů

Zdroj: Vlastní šetření

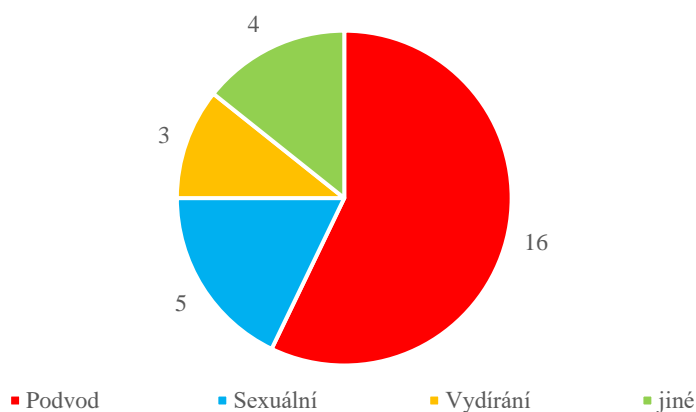
Dle výsledků zanesených v grafu jsou dle respondentů nejčastější trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Dalšími nejčastějšími odpověďmi byly majetkové a hospodářské trestné činy. Názor respondentů se tedy téměř shoduje s autorčíným. Autorka se domnívá, že na tento výsledek měl vliv právě přístup k informacím o trestných činech spojených se zaměstnáváním handicapovaných na internetu, kde se lidé primárně dočtou právě o majetkových a hospodářských trestných činech. Co se týče sexuálních trestných činů, je autorka přesvědčena, že o tomto tématu se nejvíce dozví lidé ve školách či v zaměstnání, kde se účastní kurzů a školení, které je zaměřené na téma sexuálního obtěžování na pracovišti.

9.9.1 Otázka č. 9 Trestné činy zmíněné respondenty

Otázka č. 9 byla dobrovolná, tudíž autorka nečekala příliš velkou účast respondentů. V této otázce se respondenti mohli rozepsat o tom, který trestný čin konkrétně měli na mysli dle toho, kterou kategorii vybrali v předchozí povinné otázce. Na otázku odpovědělo celkem 28 dotazovaných. Kompletní výsledky viz příloha č. XII. Nejčastější odpovědi viz graf níže.

Graf č. 9 Odpovědi na dobrovolnou otázku

Nejčastější odpovědi na dobrovolnou otázku

Zdroj: Vlastní šetření

Autorka dle výsledků otázek týkajících se trestných činů vybrala ty nejčastější a zpracovala je v následujících kapitolách.

9.10 Osoby s handicapem a hospodářská a majetková kriminalita

Hospodářská a majetková kriminalita patří v dnešní době k nejpočetnějším trestným činům, primárně tedy kriminalita majetková. Statistika Policie ČR z prosince 2022, což je k únoru 2023 nejaktuálnější statistika, jasně ukazuje, že majetková trestná činnost převyšuje nad ostatními typy trestných činů. Podle tabulky v příloze č. IX bylo k prosinci 2022, jakožto k poslednímu měsíci v roce, spácháno 100 183 majetkových trestných činů. Majetkovou trestnou činnost ve statistice předčila pouze kriminalita obecná. Objasněnost majetkové kriminality se pohybuje velmi nízko, a to pouze na 26,6 %.⁵¹ Pachatelé hospodářské a majetkové činnosti se velmi rychle adaptují na nové způsoby, jak trestnou činnost páchat. S tím souvisí i zvýšená kyberkriminalita. Jak vyplívá z dotazníkového šetření, dotazovaní nejvíce vyzdvihovali mezi trestnými činy právě kriminalitu majetkovou či hospodářskou. Autorka se s těmito výsledky ztotožňuje. I ona je toho názoru, že tato kriminalita je v trestných činech páchaných v rámci zaměstnávání osob se zdravotním postižením majoritní. Nejčastěji se můžeme setkat s dotačními podvody a falešnými pracovními místy pro OZP. Tyto konkrétní trestné činy byly zmíněny také některými respondenty. Autorka se pokusila dohledat internetové články, které by zmiňovali výše uvedené typy trestných činů v oblasti zaměstnávání osob s handicapem. Článků, které se týkají dotačních podvodů se jí po prohledání internetu podařilo nalézt několik, avšak mnoho z nich bylo starého data či nemělo žádný značný přínos. Z tohoto důvodu si vybrala ten nejaktuálnější, a to o dotačních podvodech páchaných chráněnou dílnou z Prahy. Celý článek o dotačních podvodech z webu moravskoslezsky.denik.cz viz příloha č. X. V tomto případě se jednalo o podvod, kdy pražská společnost Třezalka Candle, s. r. o. vyplácela svým zaměstnancům s handicapem velmi malou část skutečné mzdy, na kterou měli nárok. Zároveň během toho čerpala příspěvky na zaměstnávání OZP od státu. Aby ze státních příspěvků získala co nejvíce peněz, zaměstnávala společnost osoby s handicapem, pro které neměla žádnou reálnou práci.⁵²

⁵¹ Statistické přehledy kriminality za rok 2022. Policie.cz [online]. Praha: Police ČR, c2023, 2022 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2022.aspx>

⁵² PEDROCH, J. Soud řeší dotační podvod se zaměstnáváním handicapovaných. Moravskoslezský deník [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA, c2023, 17.3.2016 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://moravskoslezsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/soud-resi-dotacni-podvod-se-zamestnavanim-handicapovanych-20160317.html>

Co se teorie týče, některé zdroje uvádějí majetkové trestné činy pod hospodářskou kriminalitou, zejména tedy podvody, zpronevěru apod. Avšak v trestním zákoníku nalezneme tyto činy ve dvou separátních hlavách a to, majetkové trestné činy v hlavě IV a hospodářské trestné činy v hlavě VI. Z tohoto důvodu autorka v dotazníku zmiňuje hospodářské a majetkové trestné činy jako dvě samostatné kategorie.⁵³

9.10.1 Trestný čin podvodu

Trestný čin podvodu patří mezi majetkové trestné činy, které jsou, jak je uvedeno výše, nejčastěji páchanými trestnými činy v České republice. V trestním zákoníku nalezneme definici podvodu v §209 odstavec 1.

„Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“⁵⁴

Dle definice výše se o trestný čin podvodu jedná v tu chvíli, kdy jsou naplněny skutečnosti, že pachatel sám či někoho jiného neoprávněně obohatí, uvede druhého v omyl či něčího omylu využije, zamlčí stěžejní informace a skutečnosti. Tímto jednáním musí pachatel způsobit škodu, která je vyšší než škoda nepatrná. Při páchání trestných činů podvodu pachatelé hojně využívají právě lidské neopatrnosti, omylů, nevědomosti druhé strany obecně. Pod termínem omyl si lze představit rozdíl mezi tím, co si osoba sama představuje jako reálné a tím, co je doopravdy reálné. Důležité proto je, aby všichni, co se chystají např. podepsat kupní smlouvu, si důkladně ověřili všechny okolnosti a podmínky, popřípadě si závazek rozmysleli včas. V případě zaměstnávání OZP se setkáváme v oblasti majetkových trestných činů převážně s dotačními podvody a podvody viz následující část práce.

U trestných činů podvodu je enormní recidiva, čehož je možné si povšimnout v médiích, které o tomto tématu hojně píší. Pokud trestná činnost pachateli tzv. „vynáší“ pokračuje v jejím páchání i poté, co byl již za stejnou věc potrestán. Avšak dle českého právního řádu v případě recidivy u podvodů, stejně jako u jiných trestných činů, hrozí pachateli vyšší trestní sazba. Vyšší trest je pachateli uložen, pokud byl za podvod již trestán, a to v předešlých 3 letech.

⁵³ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka* .. Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-556-3.

⁵⁴ *Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.

Vliv na výši trestu má také již zmíněná výše škody, kterou pachatel svým jednáním způsobí. O trestném činu hovoříme v případě, že je výše škody vyšší než 10 tisíc korun. Pokud by škoda byla nižší, jednalo by se pouze o přestupek. Výši škod dělíme do několika skupin, škoda nikoliv nepatrná, škoda nikoliv malá, větší škoda, značná škoda a škoda velkého rozsahu. Výše škod viz tabulka níže.

Tabulka č. 1 Druh a výše škody

Druh škody	Výše škody v Kč
Škoda nikoliv nepatrná	alespoň 10 000
Škoda nikoliv malá	alespoň 50 000
Větší škoda	alespoň 100 000
Značná škoda	alespoň 1 000 000
Škoda velkého rozsahu	alespoň 10 000 000

Zdroj: Vlastní

Mimo jiné se také v médiích setkáváme s pojistnými, úvěrovými a již zmíněnými dotačními podvody. Pojistného podvodu se pachatel dopustí např. pokud uzavře pojistnou smlouvu, ve které záměrně neuvede některou ze stěžejních informací například věk. Podobně funguje podvod úvěrový, kdy pachatel při sjednání úvěru zamlčí či zkreslí rozhodné údaje. Jak bylo již psáno výše, při zaměstnávání OZP se převážně setkáváme s posledním z tří vypsanych, s dotačními podvody. Dotačního podvodu se dopustí ten, kdo při poskytování dotace uvede nepravdivé informace, zkreslené údaje nebo údaje přímo zamlčí. O dotační podvod se jedná i v případě, kdy osoba neoprávněně využije utržené prostředky z dotace k jinému, častokrát soukromému, účelu, než bylo původně avizováno.⁵⁵

9.11 Trestné činy proti lidskosti v sexuální oblasti páchané na OZP

Sexuální a mravnostní trestné činy najdeme v trestním zákoníku pod §185 až 193. Sexuální trestné činy patří do skupiny trestných činů, které jsou velice obtížně objasnitelné.⁵⁶ Často se setkáváme s poměrně tenkou hranicí mezi diskriminací a trestným činem. V tomto směru je česká legislativa, dle názoru autorky, daleko za standarty jiných evropských zemí. Například slovní sexuální obtěžování jako jsou sexuální narážky, poznámky apod, nejsou v České republice považovány za trestný čin,

⁵⁵ PYTELA, D. Trestný čin podvodu. Akpytela.cz [online]. Olomouc: akpytela, c2023, 20. července 2022 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://akpytela.cz/clanky/trestny-cin-podvodu/>

⁵⁶ Sexuální a mravnostní trestné činy. Policie.cz [online]. Praha: Police ČR, c2023 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sexualni-a-mravnostni-trestne-ciny.aspx>

nejvýše se může jednat o přešupek. Existuje mnoho organizací, které bojují proti sexuálnímu obtěžování nejen na pracovišti ale proti sexuálnímu obtěžování obecně, jednou z takových organizací je například Amnesty International.⁵⁷ V souvislosti s rostoucí popularitou sociálních sítí jako je Facebook, Instagram a další, nastal rozmach právě slovního sexuálního obtěžování. Díky možnosti se skrýt za falešnou identitu nehrozí „pachatelům“ žádný postih, jelikož pravý viník je těžko dohledatelný. Sexuální nátlak, obtěžování, včetně slovního a další formy sexuálních útoků mohou mít na jejich oběti celoživotní dopad. Setkáváme se zejména s duševními poruchami, depresiemi, sebepoškozováním, trvalými následky na fyzickém zdraví, v tom nejhorším případě i se sebevraždou. Z tohoto důvodu je autorka přesvědčena, že legislativa v oblasti sexuálních trestných činů by měla být zpřísněna a měla by zahrnovat i slovní sexuální útoky, které, dle jejího názoru, mají častokrát stejný dopad na mentální zdraví, jako fyzické sexuální útoky.⁵⁸

V oblasti zaměstnávání OZP se jedná zvláště o výše zmíněný sexuální nátlak a obtěžování. Osoby s handicapem jsou zákonem považovány za tzv. zvlášť zranitelné oběti“. Zvlášť zranitelná oběť je taková oběť, které hrozí mimo újmu vyplývající z trestného činu, také újma druhotná i zastrasování ze strany pachatele. Za zvlášť zranitelnou oběť může být považována osoba z důvodu věku, náboženství, pohlaví, národnosti, životní situace, rozumové vyspělosti či právě zdravotního postižení. V zaměstnání lze narazit také na latinsky „Quid pro quo“ neboli „něco za něco“. Příkladem Quid pro quo je následující věta: „Pokud se mnou nebudeš mít pohlavní styk, propustím tě“ nebo „Pokud se mnou nebudeš mít pohlavní styk, nedostaneš přidáno.“ Quid pro quo se objevuje především ze strany nadřízených, vůči kterým podřízení cítí určitou formu autority.⁵⁹ U osob s handicapem je situace o to složitější, vzhledem k jejich zdravotnímu stavu, kterého mohou pachatelé zneužít ve svůj prospěch.

⁵⁷ Amnesty International [online]. Praha: Amnesty International, c2023 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/prava-zen>

⁵⁸ AULICKÝ, P. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti: Dny práva...* Brno: Masarykova univerzita, [2009?]-. ISBN 978-80-210-4990-1. Strana 1–8

⁵⁹ What is quid pro quo harassment in the workplace?. Thomsonreuters.com [online]. Eagan: Thomson Reuters, c2023, 10. May 2022 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://legal.thomsonreuters.com/en/insights/articles/what-is-quid-pro-quo-harassment>

9.12 Ostatní zmíněné trestné činy páchané v rámci zaměstnávání OZP

Druhy trestných činů, které neměli takové zastoupení v dotazníkovém šetření jako jiné, se rozhodla autorka sloučit do jedné podkapitoly. Do těchto trestných činů spadají trestné činy proti životu a zdraví, trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti a trestné činy proti lidskosti. Do skupiny trestných činů proti životu a zdraví patří například ublížení na zdraví. Právě ublížení na zdraví je jedním z možných trestných činů, se kterým se osoby s postižením mohou setkat, a to jak s nedbalostním, tak úmyslným. V ublížení na zdraví může přerůst již několikrát zmíněné šikanózní chování. Základní trestní sazba je u trestného činu ublížení na zdraví 6 měsíců až 3 roky. Podstatně horší variantou tohoto činu je těžké ublížení na zdraví, u kterého hrozí trest 3 až 10 let odnětí svobody.⁶⁰ Násilí a jeho formy jsou těmi trestnými činy, které se majoritně takzvaně „zametou pod koberec“. Důvodů může být mnoho. Osoby, které jsou oběťmi násilí na pracovišti se mnohokrát o svá práva nepřihlásí a věc se bojí řešit. To je příčina toho, proč trestnou činnost nikde neohlásí. Pokud ji ohlásí dochází hojně k znevažování situace, kdy tento problém zaměstnavatelé berou na lehkou váhu. Jak již autorka několikrát zmiňovala, přisuzuje laxní chování právě zastaralé legislativě a neproškolenosti pracovníků.

V oblasti trestných činů proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, hovoříme v oblasti zaměstnávání handicapovaných zejména o vydírání či útisku. Za trestný čin vydírání lze pachateli uložit trest 2 až 8 let odnětí svobody a v případě útisku se jedná o trest ve výši 3 měsíce až 6 let odnětí svobody. I tyto trestné činy mohou mít zárodek v diskriminaci a nenávisti vůči konkrétní skupině osob. Trestné činy proti lidskosti na pracovišti dle názoru autorky velmi nepravděpodobné, jedná se spíše o nejhorší možný scénář, který by mohl nastat. Tyto trestné činy se týkají spíše extrémismu v podobě rasové, náboženské, genderové a jiné nenávisti. Avšak tato skutečnost nevylučuje, že k něčemu takovému může dojít. Nasvědčuje tomu i fakt, že někteří respondenti v dotazníkovém šetření zvolili právě možnost trestných činů proti lidskosti. Autorka je pozitivně přesvědčena, že v takové míře handicapovaní ani jiní zaměstnanci ohrožení nejsou, její názor se v tomto ohledu s respondenty neshoduje.⁶¹

⁶⁰ Ublížení na zdraví. Bílý kruh bezpečí [online]. Praha: Bílý kruh bezpečí, c2023 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/ublizeni-na-zdravi/>

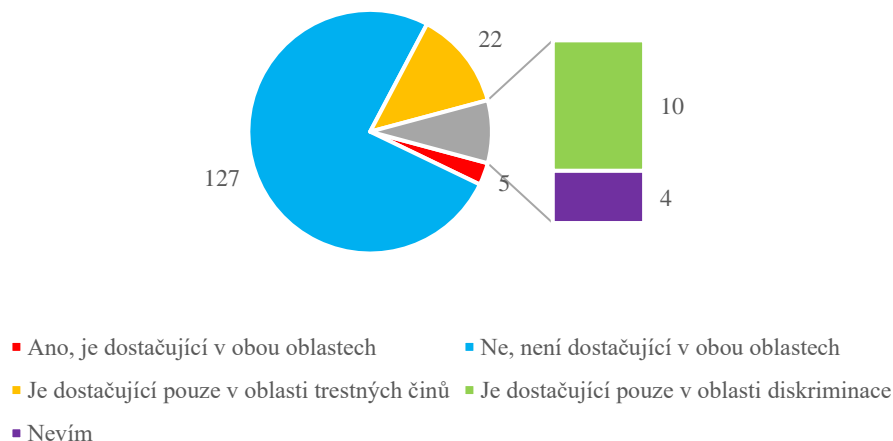
⁶¹ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.

9.13 Otázka č. 10 Současná legislativa v oblasti trestných činů při zaměstnávání handicapovaných

V poslední otázce dotazníku se autorka respondentů ptala, zda mají pocit, že současná legislativa v oblasti trestných činů a diskriminace při zaměstnávání je dostatečná či nikoliv. Na otázku „Myslíte si, že současná legislativa dostatečně ochraňuje handicapované před trestnými činy a diskriminací na pracovišti?“ bylo na výběr z 5 odpovědí, ano, je dostačující v obou oblastech, ne, není dostačující v obou oblastech, je dostačující pouze v oblasti trestných činů, je dostačující pouze v oblasti diskriminace a nevím. Autorka zastává názor, že česká legislativa je velmi zastaralá v obou oblastech, měla by se dle ní upravit dle jiných evropských států, které jsou, jak již několikrát zmiňovala, v této oblasti mnohem napřed před Českou republikou.

Graf č. 10 Názor respondentů na legislativu v oblasti diskriminace a trestných činů

Názor respondentů na současnou legislativu

Zdroj: Vlastní šetření

Dle výsledků se dotazovaní shodují s názorem autorky. Výsledky přisuzuje faktu, že se o této problematice jen velmi málo píše tudíž respondenti mohou nabýt ten pocit, že legislativa v této oblasti není dostatečná, jelikož pokud by byla, zcela jistě by o tématu věděli více.

Závěrem dotazníkového šetření by autorka chtěla vyzvednout fakt, že názory respondentů na tuto problematiku se ve velké míře shodují s názory autorky. Proto je autorka přesvědčena že je nejvyšší čas, aby se česká legislativa začala v tomto ohledu přizpůsobovat názoru společnosti. I když množina osob, kteří odpovídali na dotazník není tak velká, aby mohla zastupovat všechny občany, je autorka přesvědčena, že

vzhledem k tomu, že sesbírala pohledy různých věkových kategorií, které se od sebe téměř neliší, je toto téma vnímáno jako problém již delší dobu. Měli bychom se také připravit na fakt, že s modernizací pracovního trhu přijdou také další způsoby, jak trestnou činnost páchat. Již dnes se ve velké míře setkáváme s šikanou prostřednictvím internetu, která může mít stejně závažné následky jako fyzické obtěžování či násilí. I přes to není šikana, ani fyzicky, ani prostřednictvím internetu, považována za trestný čin. Vzhledem k tomu, že pachatelé tedy nehrozí žádná větší újma, nemá problém handicapované ustavičně slovně či jinak napadat.

10 Chráněný trh práce

Kdo tvoří chráněný trh práce? Chráněný trh práce je tvořen zaměstnavateli, kteří z celkového počtu svých zaměstnanců zaměstnávají více než 50 % osob se zdravotním postižením. Úřad práce s těmito zaměstnavateli uzavře písemnou dohodu, kterou jsou posléze uznáni jako zaměstnavatelé na chráněném trhu práce. Dohodu může zaměstnavatel uzavřít na místě příslušné krajské pobočky Úřadu práce. Místní příslušnost se v případě zaměstnavatele jako právnické osoby řídí podle sídla a v případě zaměstnavatele jako fyzické osoby bydlištěm. Aby mohl být zaměstnanec součástí chráněného trhu práce, musí splňovat následující podmínky. Přesné znění podmínek je označeno závorkami a citováno z oficiálních internetových stránek Úřadu práce. Základní podmínkou je, „že zaměstnává ve čtvrtletním přepočteném počtu za kalendářní čtvrtletí předcházející dni podání žádosti o uzavření této dohody více než 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců“. Tato podmínka je primárním požadavkem pro vstoupení na chráněný trh práce a bez jejího splnění zaměstnavatel nemůže dohodu s Úřadem práce uzavřít. Další podmínkou je bezúhonnost zaměstnavatele v oblasti podvodů tzn., že „ke dni podání žádosti o uzavření dohody o uznání zaměstnavatele nebyl pravomocně odsouzen pro trestný čin podvodu podle jiného právního předpisu v souvislosti s poskytováním příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením podle tohoto zákona. Dále „zaměstnavatel nesměl být v uplynulých 5 letech v insolvenční, tzn., ke dni podání žádosti o uzavření dohody o uznání zaměstnavatele není v likvidaci nebo v posledních 5 letech nebylo rozhodnuto o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že jeho majetek nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, o zastavení insolvenčního řízení z důvodu, že pro uspokojení věřitelů je jeho majetek zcela nepostačující, nebo o zrušení konkursu z téhož důvodu.“ V neposlední řadě musí splňovat, že v období 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o uznání zaměstnavatele vyplácel minimálně 80 % zaměstnanců, kteří jsou OZP, mzdu nebo plat buď prostřednictvím poštovní poukázky, nebo převodem na bankovní účet. Nadpoloviční většina OZP, které zaměstnává, musí být zaměstnána na pracovišti, které není zároveň jejich bydlištěm. S těmito osobami nesmí zaměstnavatel uzavírat jakékoliv dohody i smlouvy, ze kterých by vyplývala povinnost poskytovat zaměstnavateli finanční prostředky či dohody o srážkách z platu, které by byly v rozporu s dobrými mravy. Vliv na uzavření dohody má i uložení pokuty za správní delikt či přestupek v oblasti zaměstnanosti nebo inspekce

práce. Kompletní a podrobné podmínky, které musí zaměstnavatel splnit lze nalézt v příloze č. VII.

Dohoda o uznání zaměstnavatele se uzavírá na dobu 3 let. Tato doba se může změnit na neurčitou, pokud zaměstnavatel 3 měsíce před uplynutím třetího roku znovu požádá Úřad práce o uzavření dohody. To, že je zaměstnavatel součástí chráněného trhu práce, má své výhody. Mezi tyto benefity patří poskytování tzv. “náhradního plnění v rámci plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením” a také nárok na příspěvek na podporu zaměstnávání OZP na chráněném trhu práce.

Chráněný trh práce by měl být místem, kde by se osoby s handicapem neměly setkávat s žádnou trestnou činností či diskriminací na pracovišti. Měli by být chráněni před násilným chováním a výhrůzkami. Zkrátka měl by být místem, kde se žádný handicapovaný nebude cítit podřadný a využívaný jen z důvodu svého postižení. Bohužel i tato pracovní místa bývají zneužívána převážně podvody s financemi viz kapitola 9.10 a dále. Jedním z takových podvodů byla právě výše zmíněná kauza s firmou Třezalka Candle, s.r.o. Nelze však jeho existenci vykreslit pouze v negativním světle. Naopak je velmi důležitým prvkem prevence trestné činnosti v oblasti zaměstnávání osob s handicapem. Jeho existence handicapovaným pomáhá začlenit se mezi ostatní pracující občany, pomáhá jim vyvarovat se podvodným inzerátům na místa, která neexistují a na práci z domova, za kterou by nemuseli dostat zapláceno. O takovýchto inzerátech vysílala několikrát Česká televize v pořadu Černé ovce. Obecně by existence chráněného trhu práce měla eliminovat veškeré možné trestné činy, které mohou se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením souviset. O tom, v jaké míře se jedná o realitu a v jaké míře o fikci, lze jen polemizovat.

10.1 Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Co se týče příspěvku na podporu zaměstnávání osob, je poskytován pouze zaměstnavatelům, kteří mají platnou dohodu o uznání zaměstnavatele, což vyplývá také z předchozí části práce. Tento příspěvek vyplácí místně příslušná pobočka Úřadu práce. K čemu příspěvek slouží? Primárně má příspěvek nahrazovat reálné náklady na mzdy či platy, a to ve výši 75 %. Do 75 % se započítávají také náklady na sociální a zdravotní pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, které zaměstnavatel odvedl za sebe z vyměřovacího základu zaměstnance. U osoby invalidní je nejvyšší možná částka k roku 2023 14 200 Kč. U osoby zdravotně znevýhodněné je částka podstatně nižší,

jedná se pouze o 5 000 Kč. Zaměstnavatel má nárok také na paušální částku za každou OZP, která činí 1 000 Kč měsíčně. Pokud má zaměstnavatel pocit, že jsou jeho náklady příliš vysoké a příspěvky je pokrývají pouze ze zanedbatelné části, může požádat Úřad práce o zvýšení příspěvku. Nárok na zvýšení může uplatnit v kalendářním čtvrtletí, za které o zvýšení příspěvku žádá. Výše tohoto příspěvku nesmí převýšit částku představující rozdíl mezi částkou 14 200 Kč a příspěvkem poskytnutým na mzdové náklady. Tato výhoda však neplatí v případě osob zdravotně znevýhodněných či OZP, které pracují mimo pracoviště daného zaměstnavatele či na zaměstnance agentury práce, který sice je OZP, ale je pouze dočasně přidělen k výkonu práce k uživateli. Co lze považovat za náklady, o které lze příspěvek zvýšit? Náklady lze rozdělit do tří základních skupin, tzn. náklady provozních zaměstnanců a pracovních asistentů, náklady na dopravu spojené se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením a náklady na přizpůsobení provozovny. Do provozních nákladů můžeme zařadit např. mzdové náklady provozních zaměstnanců a pracovních asistentů v základním pracovněprávním vztahu k zaměstnavateli. Mezi náklady na dopravu řadíme dopravu zaměstnanců a dopravu různých materiálů a hotových výrobků. Náklady na přizpůsobení provozovny mohou být např. pořízení počítačového programového vybavení, pořízení orientačních pomůcek či přizpůsobení hygienických, tepelných, světelných nebo hlukových podmínek pro OZP. Příspěvek se tedy vyplácí zpětně za čtvrtletí na základě písemné žádosti, která musí být krajské pobočce Úřadu práce doručena nejpozději do konce kalendářního měsíce, který následuje po uplynutí příslušného kalendářního čtvrtletí. I tato žádost má své náležitosti, které musí být splněny. Náležitosti jsou citovány z oficiálních internetových stránek úřadu práce a jsou označeny uvozovkami. Jedná se o „jmenný seznam zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, a zaměstnanců, kteří jsou osobami s těžším zdravotním postižením, s uvedením rodného čísla, data vzniku a skončení pracovního poměru, kódu zdravotní pojišťovny, vynaložených prostředků na mzdy nebo platy, včetně odvedeného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, a doložení skutečnosti, že zaměstnanec, na kterého je příspěvek požadován, je osobou se zdravotním postižením, pokud došlo ke změně oproti skutečnostem doloženým k žádosti o uzavření dohody o uznání.“⁶²

⁶² Chráněný trh práce. <https://www.uradprace.cz/web/cz> [online]. Praha: Úřad práce ČR, c2022, 3. 10. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/chraneny-trh-prace>

Existence takového příspěvku je důvodem, proč se najdou tací, kteří mají potřebu osoby s handicapem využívat. Na jednu stranu je tento příspěvek velkým pozitivem pro ty, kteří mají opravdový zájem osoby zaměstnávat a ulehčit jim tak jejich těžkou životní situaci. Na stranu druhou se ale jedná o jistou formu zisku, které se vzhledem k legislativě dá zneužít. Autorka si myslí, že v blízké době nenastane situace, kdy by se poskytování příspěvků na postižené dalo natolik korigovat, že by k trestné činnosti s tím spojené nedocházelo. I přes existenci internetových databází a kontrol k podvodům stále dochází a do budoucna bohužel není dle jejího názoru výhled, že by přišla nějaká výrazná změna v postupu kontroly poskytování příspěvků na OZP.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zaměřit se na základní pojmy spojené s problematikou trestné činnosti při zaměstnávání osob se zdravotním postižením a popsat, s jakou trestnou činností se mohou handicapovaní v zaměstnání setkat. Autorka k naplnění tohoto cíle využila všech dostupných zdrojů. Získat tyto zdroje nebylo jednoduché, jelikož o tomto tématu, jak již několikrát zmiňovala, příliš mnoho knih či jiných zdrojů není. Z tohoto důvodu byl pro autorku stěžejním materiálem dotazníkové šetření, které za pomoci rodiny a přátel rozeslala mezi osoby, které se pohybují či v minulosti pohybovali mezi handicapovanými.

V první části práce se autorka věnovala definici a druhům zdravotního postižení, dále organizacím, které vznikli a fungují proto, aby handicapovaným pomohli nalézt vhodné zaměstnání následně je ochránili před hrozbami, jako je například diskriminace na pracovišti. Diskriminace často může přerůst v trestný čin, a tak se autorka věnovala také skutečnosti, zda by některé formy diskriminace na pracovišti, kupříkladu šikana či sexuální narážky, neměli být trestným činem. Pro tyto účely využila také materiálů, které získala v zaměstnání jako součást etického školení. Definovala také pojmy jako je přestupek či trestný čin, které byly pro tuto bakalářskou práci důležité.

Druhá část práce byla věnována primárně dotazníkovému šetření, jehož výsledky byly pro autorku a její bakalářskou práci nástrojem, jak celou tuto problematiku vyhodnotit. Z výsledků dotazníkového šetření autorka usuzuje, že i společnost zastává názor, že současná legislativa již nadále nekoresponduje se současnou situací osob s handicapem na trhu práce. Trh práce se stále vyvíjí a s tím i možnosti, jak zaměstnancům znepríjemnit každodenní život. Vznikají nové způsoby, jak trestnou činností na pracovišti páchat viz kyberšikana, která stále v roce 2023 není považována za trestný čin. Při vyhodnocování dotazníkového šetření autorka zjistila, že mezi ty nejčastější trestné činy, které jsou na pracovišti páčány patří zejména finanční a jiné podvody či trestné činy se sexuálním podtextem. Tyto trestné činy jsou páčány velmi často i mimo zaměstnání, především tedy v sexuální oblasti. Právě proto je až tristní, že za sexuální trestnou činnost stále hrozí pouze minimální tresty. Ke zlepšení současného stavu na trhu práce pro handicapované by zmodernizování trestního zákoníku zcela jistě pomohlo. Dále by dle autorčina názoru měli podniky více prosazovat etická školení a dbát etických kodexů. Velkým přínosem by bylo též pečlivější monitorování poskytování příspěvků na osoby se zdravotním postižením či

úprava podmínek, za kterých mohou zaměstnavatelé tyto prostředky získat. Celý tento systém je dle autorky zastaralý a lehko zneužitelný. Autorka však doufá, že se v brzké době přiblížíme moderním státům Evropy a zamezíme tak alespoň části trestných činů, které jsou páčány právě z důvodu snadného nelegálního výdělku. Společnost jako celek by také měla přestat handicapované brát jako „méněcenné“ a uvědomit si, že i tito lidé mohou nejen v pracovním životě dokázat velké věci.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. AULICKÝ, P. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti: Dny práva...* Brno: Masarykova univerzita, [2009?] -. ISBN 978-80-210-4990-1.
2. BĚLINA, M. a PICHRT, J. *Pracovní právo. 7. doplněné a podstatně přepracované vydání.* V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-667-8.
3. BOUDA, P. *Nepřímá diskriminace.* Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5679-4.
4. ČERMÁK, M. *Projevy a formy diskriminace osob se zdravotním postižením.* Praha: Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, 2012. ISBN 978-80-87181-08-9.
5. CHMELÍK, J. NOVOTNÝ, F. a STOČESOVÁ, S.. *Trestní právo hmotné: obecná část.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-583-8.
6. CHROMÝ, J. *Násilí na pracovišti: charakteristika, rizikové faktory, specifické formy a právní souvislosti.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-552-8.
7. KUČHTA, J. *Věková hranice trestní odpovědnosti a kriminalita mládeže: závěrečná zpráva.* Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5359
8. MITLÖHNER, M. *Trestní právo.* Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-462-5.
9. NEKORANEC, J. a KMOŠENA, M. *Mobbing in the workplace - its manifestations, consequences and possibilities of elimination in the armed forces of the Slovak Republic.* Liptovský Mikuláš: The Armed Forces Academy, 2015.
10. TOMŠEJ, J. *Diskriminace na pracovišti.* Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro praxi. ISBN 978-80-271-1014-8.
11. TOMŠEJ, J. *Zdraví a nemoc zaměstnance.* Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro praxi. ISBN 978-80-271-1015-5.

12. *Sborník příkladů dobré praxe pro genderově vyvážené a nediskriminační kariérové poradenství: projekt ONLINE MENTOR No. 2017-3-RO01-KA205-047183, intelektuální výstup č. 5.* V Praze: Gender Studies, 2019. ISBN 978-80-86520-55-1.
13. PROCHÁZKOVÁ, L. *Podpora osob se zdravotním postižením při integraci na trh práce.* Brno: MSD, 2009. ISBN 978-80-7392-094-4.
14. STONJEK, P. a PASTOREK, Š. TOMŠEJ, J. a MATĚJKA ŘEHOŘOVÁ, L., ed. *Zákaz diskriminace v pracovním právu.* Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2022. ISBN 978-80-7630-022-4.
15. VARVAŘOVSKÝ, P. *Přestupky.* Brno: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s Wolters Kluwer ČR, c2012. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-7357-945-6.

Elektronické zdroje

1. Amnesty International [online]. Praha: Amnesty International, c2023 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/prava-zen>
2. Chráněný trh práce. <https://www.uradprace.cz/web/cz> [online]. Praha: Úřad práce ČR, c2022, 3. 10. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/chrany-trh-prace>
3. Definice osoby se zdravotním postižením. Úřad práce ČR [online]. Praha: ÚP ČR, c2021 [cit. 2021-8-10]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/definice-ozp>
4. Disabled Peoples' International: jejich úkol a cíl. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 9. 8. 2021 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Disabled_Peoples%27_International
5. European Disability forum: jejich úkol a cíl. European Disability forum [online]. Brusel: EDF, c2021 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: <https://www.edf-feph.org/about-us/>
6. FIMITIC. European Disability forum [online]. Brusel: EDF, c2021 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.edf-feph.org/our-members/international-federation-of-persons-with-physical-disability-fimitic/>

7. Historie trestu smrti v Českých zemích. Lidskaprava.cz [online]. Amnesty International, c2022 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z:
<http://www.lidskaprava.cz/student/all-topics/clanky/historie-trestu-smrti-v-ceskych-zemich>
8. Historie úřadu ombudsmana. Ombudsman: Veřejný ochránce práv [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, c2023 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z:
<https://www.ochrance.cz/o-nas/historie/>
9. HUBÁČKOVÁ, R. Zkrácená pracovní doba. Kurzy.cz [online]. Praha: kurzy.cz, c2022, 22. 2. 2021 [cit. 2022-01-20]. Dostupné z:
<https://www.kurzy.cz/zpravy/580256-zkracena-a-kratsi-pracovni-doba-znate-rozdil/>
10. JIRÁKOVÁ, P. Informace o typech zdravotního postižení. Alfabet.cz [online]. Praha: Alfa Human Service, c2010-2021, 15.4.2014 [cit. 2022-02-19]. Dostupné z:
<https://www.alfabet.cz/vyvojova-vada-u-ditete/typy-zdravotniho-postizeni/informace-o-typech-zdravotniho-postizeni/>
11. KAUCKÁ, A. Projekt: Jak uspět na trhu práce [online]. Praha, 2010 [cit. 2021 8 17].
12. Legislativa. Nrzp.cz [online]. Praha: NRZP ČR, c2021 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/legislativa/>
13. MAŘÍK, K. Invalidní důchod 1. a 2. stupně. Našedůchody.cz [online]. Praha: naseduchody, c2023, [cit. 2023-04-03]. Dostupné z:
<https://www.naseduchody.cz/castecny-invalidni-duchod.html>
14. MAŘÍK, K. Invalidní důchod 3. stupně. Našedůchody.cz [online]. Praha: naseduchody, c2023, [cit. 2023-04-03]. Dostupné z:
<https://www.naseduchody.cz/plny-invalidni-duchod.html>
15. Národní rada osob se zdravotním postižením ČR. Nrzp.cz [online]. Praha: NRZP ČR, c2021 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/o-nrzp/>

16. O Kanceláři veřejného ochránce práv. Ombudsman: Veřejný ochránce práv [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, c2023 [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/o-nas/>
17. Osoby se zdravotním postižením v České republice. Opojištění.cz [online]. Praha: o pojisteni, c2021, 24. 6. 2019 [cit. 2021-8-10]. Dostupné z: <https://www.opojisteni.cz/spektrum/csu-13-procent-obyvatel-ceska-nad-15-let-ma-zdravotni-postizeni/c:16801/>
18. Osoby zdravotně znevýhodněné. Socialnipolitika.eu [online]. Praha: Institut pro sociální politiku a výzkum, c2021, 1. 10. 2017 [cit. 2021-8-11]. Dostupné z: <https://socialnipolitika.eu/2017/10/kdo-ma-narok-na-status-zdravotne-znevychodnene-osoby/>
19. Osoby se zdravotním postižením ve světě. Worldbank.org [online]. Washington DC: The World Bank Group, c2021, 19. 3. 2021 [cit. 2021-8-10]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/topic/disability>
20. PEDROCH, J. Soud řeší dotační podvod se zaměstnáváním handicapovaných. Moravskoslezský deník [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA, c2023, 17.3.2016 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://moravskoslezsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/soud-resi-dotacni-podvod-se-zamestnavanim-handicapovanych-20160317.html>
21. Plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, c2022, 27. 1. 2021 [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/plneni-povinneho-podilu-ozp>
22. Portál pracovních příležitostí pro neslyšící [online]. Praha: Tichý svět, c2014 [cit. 2021-8-17]. Dostupné z: <https://www.neslysimpracuji.cz/>
23. Právo a zákony: Chammurapi. Atlaso.cz [online]. Brno: Atlaso.cz, c2020, 10.8.2021 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://www.atlaso.cz/pravo-a-zakony-chammurapi/>

24. Projekt: Příprava OZP na zaměstnávání. Nrzp.cz [online]. Praha: NRZP ČR, c2021, 1. 9. 2018 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: https://nrzp.cz/projekty/novy-projekt-_3/
25. Předsudečné násilí kvůli postižení zažily tři pětiny handicapovaných. Česká justice [online]. Praha: Media Network, c2023, 3.6.2022 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/06/predsudecne-nasili-kvuli-postizeni-zazily-tri-petiny-handicapovanych/>
26. Překážky v práci na straně zaměstnavatele. Podnikatel.cz [online]. Praha: Internet Info, 11. 11. 2021 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/prekazky-v-praci-na-strane-zamestnavatele-v-otazkach-a-odpovedich/#h20>
27. Příspěvek na mobilitu. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, c2023 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-mobilitu>
28. PYTELA, D. Trestný čin podvodu. Akpytela.cz [online]. Olomouc: akpytela, c2023, 20. července 2022 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://akpytela.cz/clanky/trestny-cin-podvodu/>
29. Rehabilitation International: jejich úkol a cíl [online]. New York: RI, c2021 [cit. 2021-8-21]. Dostupné z: <http://www.riglobal.org/>
30. Severní Korea prý mučí nemocné a postižené. Novinky.cz [online]. Praha: Seznam, c2003-2023, 20.10.2006 [cit. 2023-01-18]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-svet-severni-korea-pry-muci-nemocne-a-postizene-40135333>
31. Sexuální a mravnostní trestné činy. Policie.cz [online]. Praha: Police ČR, c2023 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sexualni-a-mravnostni-trestne-ciny.aspx>
32. STAŇKOVÁ, A. Trestný čin, zločin nebo přečin?. Mylaw.cz [online]. Praha: MYLAW, c2023, 9.9.2019 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://mylaw.cz/clanek/trestny-cin-zlocin-nebo-precin-444>

33. Statistické přehledy kriminality za rok 2022. Policie.cz [online]. Praha: Police ČR, c2023, 2022 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z:
<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2022.aspx>
34. STÁDNÍK, J. KIELER, P. a PASTORKOVÁ, M. Povinný podíl zaměstnávání osob se zdravotním postižením: Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců. Pamprofi.cz [online]. Praha: Verlag Dashöfer, 2. 2. 2021 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.pamprofi.cz/33/povinny-podil-zamestnavani-osob-se-zdravotnim-postizenim-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4ElsxHc3Gw-fa36GHaDaoZDQ/>
35. Trestní řízení ve věcech dětí a mladistvých. Trestni-rizeni.com: O trestním právu srozumitelně [online]. trestni-rizeni.com, c2006-2023 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>
36. Ublížení na zdraví. Bílý kruh bezpečí [online]. Praha: Bílý kruh bezpečí, c2023 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/ublizeni-na-zdravi/>
37. Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením. Vlada.cz [online]. Praha: Vláda ČR, c2009-2021 [cit. 2021-8-24]. Dostupné z:
<https://www.vlada.cz/cz/ppov/vvozp/uvod-vvozp-17734/>
38. What is quid pro quo harassment in the workplace?. Thomsonreuters.com [online]. Eagan: Thomson Reuters, c2023, 10. May 2022 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://legal.thomsonreuters.com/en/insights/articles/what-is-quid-pro-quo-harassment>

Legislativní dokumenty

1. BIČÁKOVÁ, O. Zákon o zaměstnanosti: přehled komentovaných novelizací od 1.10.2004 do 31.5.2007. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-86131-73-3.
2. BOUČKOVÁ, P. *Antidiskriminační zákon*: komentář. Vydání druhé. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-618-0.

3. JEMELKA, L. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích : komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.
4. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor legislativy a koordinace předpisů, 2017 [cit. 2023-02-27]. ISBN 978-80-87544-45-7.
5. *Sociální zabezpečení: státní sociální podpora, dávky pro osoby se zdravotním postižením, sociální služby, pomoc v hmotné nouzi, životní a existenční minimum*. Redakční uzávěrka 22.2.2021. Ostrava: Sagit, [1993?]-, 288 s. ÚZ. ISBN 978-80-7488-461-0. Strana 75, Hlava II, §7.
6. *Správní řád: Přestupky ; Soudní řád správní : redakční uzávěrka ..* Ostrava: Sagit, [2011]-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-495-5.
7. *Trestní předpisy: redakční uzávěrka ..* Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-556-3.
8. *Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.

Ostatní zdroje

1. Policie ČR: Za protiprávní jednání následuje trestání. <https://www.youtube.com/> [online]. California: YouTube, c2023, 16.9.2020 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=SYxtq0nx8KA>
2. Černé ovce. iVysílání [online]. Praha: Česká televize, c2023 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097429889-cerne-ovce/>

Seznam zkratek

ČSÚ	Český statistický úřad
WHO	Světová zdravotnická organizace
ČR	Česká republika
č.	číslo
FO	fyzická osoba
PO	právnícká osoba
Sb.	sbírka zákonů
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
ÚP	Úřad práce
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
např.	například
atd.	a tak dále
apod.	a podobně
tzn.,	to znamená
Kč	Česká koruna
NRZP ČR	Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky
EDF	European Disability Forum
RI	Rehabilitation International
FIMITIC	International Federation of Persons with Physical Disability
OZP	osoba se zdravotním postižením
DPI	Disabled People's International
VVOZP	Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením
OSN	Organizace spojených národů
DPH	Daň z přidané hodnoty
H	Hypotéza
MS	Microsoft
NFOZP	Nadační fond pro podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
př.n.l.	před naším letopočtem
Mgr.	magistr

JUDr.

doktor práv

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Druh a výše škody. Zdroj: Vlastní

Seznam grafů

Graf č. 1 Pohlaví respondentů. Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 2 Věk respondentů. Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 3 Platforma, na které se respondenti s problematikou setkali. Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 4 Názor respondentů na diskutovanost problematiky. Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 5 Nejohroženější typy postižení dle respondentů. Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 6 Diskriminace jako trestný čin. Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 7 Nejčastější formy diskriminace dle respondentů. Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 8 Nejčastější druhy trestných činů dle respondentů. Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 9 Odpovědi na dobrovolnou otázku. Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 10 Názor respondentů na legislativu v oblasti diskriminace a trestných činů.
Zdroj: Vlastní šetření

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Mezinárodní symbol přístupu. Zdroj: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, c2022 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bezbari%C3%A9rov%C3%BD_p%C5%99%C3%ADst_up#/media/Soubor:MUTCD_D9-6.svg

Obrázek č. 2 Chammurapiho zákoník. Zdroj: Chammurapiho zákoník o lékařském právu. 3pol.cz [online]. Praha: Třípól, c2014, 21.2.2015 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.3pol.cz/cz/rubriky/medicina-a-prirodoveda/1643-chammurapiho-zakonik-o-lekarskem-pravu>

Obrázek č. 3 Třídění skutkových podstat trestného činu. Zdroj: Mgr. Vladimír Divok

Seznam příloh

Příloha č. I: Tabulka zdravotních postižení

Příloha č. II: TyfloCentrum projekt „Jak uspět na trhu práce“

Příloha č. III: Návrh Legislativního odboru pro rok 2021

Příloha č. IV: Preambule Úmluvy OSN

Příloha č. V: Příklad zápisu ze zasedání Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením

Příloha č. VI: Ohlášení plnění povinného podílu osob se zdravotním postižením

Příloha č. VII: Podmínky pro uznání za zaměstnavatele na chráněném trhu práce

Příloha č. VIII: Příklad tiskové zprávy ombudsmana

Příloha č. IX: Statistické přehledy kriminality za rok 2022, měsíc prosinec

Příloha č. X: Dotační podvod se zaměstnáváním handicapovaných

Příloha č. XI Dotazník

Příloha č. XII Tabulka odpovědí

Přílohy

Příloha č. I Tabulka zdravotních postižení

Položka	Druh zdravotního postižení	Míra poklesu pracovní schopnosti v %
1	Chronické virové hepatitidy – B, C, D Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je nutno zhodnotit funkční kapacitu jater podle biochemické a histologické aktivity (zánětlivé a fibrotické), poruchy metabolismu, encefalopatii, mimojaterní projevy a výsledek léčby. U chronické virové hepatitidy B se hodnotí sérologický průkaz HBsAg, HBeAg a příslušných protilátek, kvantitativní hodnocení viremie a odezva na protivirovou léčbu, jaterní biopsie a stanovení gradingu a stagingu. U chronické virové hepatitidy C se hodnotí sérologický průkaz anti-HCV, molekulárně genetický průkaz HCV RNA, jaterní biopsie a stanovení gradingu a stagingu. Pro stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je rozhodující dopad vlastního postižení jater a mimojaterních projevů na celkovou výkonnost a schopnost vykonávat denní aktivity. Postižení po hepatitidě A, pokud funkční poruchy mají charakter dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, se posuzují srovnatelně.	
1a	minimální funkční postižení, s minimální biochemickou a histologickou aktivitou, nekomplikovaný průběh nebo stabilizované stavy s nízkou sérokonverzí HBsAg do anti-HBs, stavy s nízkou virovou náloží, ve fázi imunotolerantní, stavy se zvýšenou unavitelností	10-15
1b	lehké funkční postižení, ve fázi imunoaktivní, s lehce zvýšenou biochemickou a histologickou aktivitou, s lehkými komplikacemi, s lehkým poklesem celkové výkonnosti při běžném zatížení	20-35
1c	středně těžké funkční postižení, se zvýšenou biochemickou a histologickou aktivitou, kompenzovaná cirhóza, závažné mimojaterní projevy, kde poruchy mají rozsah středně těžké poruchy, se středně těžkým poklesem výkonnosti při běžném zatížení, podle rozsahu postižení	40-60
1d	těžké funkční postižení, dekompenzovaná cirhóza, těžké mimojaterní projevy, kde poruchy mají rozsah více než polovinu stupnice úplné poruchy nebo s asociací s hepatocelulárním karcinomem nebo konečná stadia s indikací k transplantaci jater	70-80
2	Infekce HIV/AIDS Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit virovou nálož a počet CD4+ lymfocytů, výsledek léčby, přítomnost oportunní infekce, syndrom chátřání, HIV encefalopatie, polyneuropatie, rozvoj nádorů a dopad zjištěných skutečností na celkovou výkonnost.	
2a	lehké funkční postižení, stadium A1, A2, A3, asymptomatické stadium, perzistující generalizovaná lymfadenopatie	10-15
2b	středně těžké funkční postižení, stadium B1, B2	25-40
2c	těžké funkční postižení, stadium B3, C1	50-60
2d	zvláště těžké funkční postižení, stadium C2, C3, těžké oportunní infekce, syndrom chátřání, encefalopatie, rozvoj nádorů	70-80
3	Neuroinfekce Herpetická encephalitida	

	<p>Jako chronické neuroinfekce se mohou manifestovat cytomegalovirová infekce, enterovirová infekce u osob s agamaglobulinemií, spalničky, syfilis, tuberkulóza, brucelóza, kandidová a aspergilová infekce a další.</p> <p>Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit následky infekce, a to anatomické a funkční, zejména postižení mozkových nervů, parézy, sekundární epilepsii, postižení intelektu, kognitivních funkcí, poruchy chování, dále následky na pohybovém ústrojí, smyslových nebo jiných orgánech a dopad zjištěných skutečností na celkovou výkonnost a schopnost zvládat denní aktivity.</p>	
3a	minimální funkční postižení, zvýšená unavitelnost	10-15
3b	lehké funkční postižení, lehká motorická, sensorická nebo kognitivní dysfunkce	20-35
3c	středně těžké funkční postižení, středně těžká motorická, sensorická nebo kognitivní dysfunkce, nestabilní sekundární epilepsie, podle rozsahu a tíže postižení	40-60
3d	těžké funkční postižení, těžká motorická, sensorická nebo kognitivní dysfunkce	70-80
4	<p>Lymeská borrelióza</p> <p>Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit závažnost postižení nervové soustavy, kůže, kloubů a srdce, výsledek imunologického vyšetření ELISA a imunoblotu (W-B), zda jde o přechod infekce do vleklého průběhu, zda a jak často dochází k relapsům nebo zda jsou již změny trvalé.</p>	
4a	minimální funkční postižení, zvýšená unavitelnost, artralgie	10-15
4b	lehké funkční postižení, kožní forma s acrodermatitis chronica atrophicans, chronické mírně aktivní artritidy, lehký pokles srdečního výkonu při běžném zatížení	20-35
4c	středně těžké funkční postižení, kde poruchy mají rozsah středně těžké poruchy, se středně těžkým poklesem výkonnosti při běžném zatížení	40-60
4d	těžké funkční postižení, chronické pozdní stadium s chronickou encefalitidou, subakutní encefalopatií a těžkým postižením kognitivních funkcí a intelektu, kloubní forma s těžkým postižením kolenních kloubů a pohyblivosti	70-80
5	<p>Toxoplasmóza</p> <p>Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba podle klinické manifestace zhodnotit o jakou formu se jedná (získaná toxoplasmóza u imunokompetentní osoby, získaná toxoplasmóza u imunodeficientní osoby, oční forma, kongenitální forma nebo toxoplasmóza v graviditě), rozlišit chronickou latentní infekci od akutní infekce a chronické aktivní infekce a posoudit funkční postižení zasažených orgánů a jeho dopad na celkovou výkonnost.</p>	
5a	lehké funkční postižení, izolované postižení některých orgánů s lehkou poruchou funkce	10-20
5b	středně těžké funkční postižení, zejména u imunodeficientních, s diseminací do různých orgánů, s projevy encefalitidy, pneumonitidy, myokarditidy, chorioretinitidy	30-60
5c	těžké funkční postižení, těžké snížení psychické a fyzické výkonnosti a postižení zraku	70-80
6	<p>Růže (erysipelas)</p> <p>Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit následky prodělané akutní nebo recidivující infekce, pokud jsou dlouhodobého nebo trvalého charakteru, lokální i celkový stav</p>	

	(zánětlivou aktivitu) a dopad na celkovou výkonnost. Pokud je důsledkem prodělané streptokokové infekce lymfedém končetiny, zdravotní postižení a míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví srovnatelně podle položky 9, oddíl B, kapitola IX.	
7	Mimoplicní mykobakteriízy Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit jaký orgán nebo systém je postižen (centrální nervový systém, kosti, klouby, páteř, pleura, perikard, trávicí trakt včetně jater, močopohlavní ústrojí, pobřišnice) a jaký je funkční rozsah postižení. Přitom je třeba zohlednit délku terapie extrapulmonální tuberkulózy, její případné následky, zda jde o senzitivní nebo rezistentní formu, zda jde o postižení imunokompromitované osoby.	
7a	lymfadenopatie nebo kožní formy	10
7b	lehké funkční postižení, urogenitální forma, nekomplikovaný průběh postižení gastrointestinálního traktu, granulomatózní hepatitida, otitida, infekce oka (chorioidální tuberkulomy, uveitida, otitida) s ohledem na postižení vizu	20-30
7c	středně těžké funkční postižení, pozdní střevní obstrukce nasedající na granulomatózní zánět střev nebo peritonea	50
7d	těžké funkční postižení, akutní miliární tuberkulóza, kryptická miliární tuberkulóza, pozdně generalizovaná forma, nereaktivní tuberkulóza s velkým množstvím mikroorganismů a s malou tkáňovou odpovědí (septická nebo tyfoidní forma), tuberkulózní meningitida, skeletální forma, zvl. spondylodiscitidy (Pottova nemoc), Pottovy paraplegie, perikarditidy, laryngeální tuberkulóza během léčení, multirezistentní formy nebo stavy na dlouhodobé terapii (pokud potrvá déle než jeden rok)	70-80
8	Infekce kardiovaskulární Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit následky prodělané infekce (endokarditida, myokarditida, perikarditida, mediastinitida), pokud jsou dlouhodobého nebo trvalého charakteru, dopad na funkci kardiovaskulárního systému, srdeční výkon a na celkovou výkonnost. Zdravotní postižení a míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví srovnatelně podle položky 1 nebo 5, oddíl A, kapitola IX.	
9	Infekční postižení pohybového systému Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit následky prodělané infekce, pokud jsou dlouhodobého nebo trvalého charakteru, dopad na funkci pohybového a nosného systému a na celkovou výkonnost. Zdravotní postižení a míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví srovnatelně podle položky 1 nebo 2, oddíl A, kapitola XIII.	
10	Infekce močopohlavního ústrojí Posudkové hledisko: Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit dlouhodobé nebo trvalé následky prodělané infekce, recidivujících nebo chronických infekcí, ve vztahu k poškození funkce ledvin a chronické renální insuficienci. Zdravotní postižení a míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví	

srovnatelně podle položky 2, 4, 6, oddíl A, kapitola XIV.

11 **Jiné infekce Importované nákazy**

Posudkové hledisko:

Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit následky prodělané infekce, pokud jsou dlouhodobého nebo trvalého charakteru, rozsah a tíži postižení zasažených orgánů a systémů a dopad zjištěných skutečností na celkovou výkonnost. Zdravotní postižení a míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle převažujícího typu zdravotního postižení srovnatelně s příslušnými zdravotními postiženími.

„Jak uspět na trhu práce“

(příprava lidí se zrakovým postižením ke vstupu na trh práce)

TyfloCentrum Praha, o.p.s. bude organizovat od května 2010 – dubna 2011 komplexní vzdělávací a rozvojový program pro osoby se zrakovým postižením, jehož záměrem je připravit účastníky ke vstupu na současný trh práce v Praze. U každého účastníka budou průběžně na individuálních konzultacích zjišťovány jeho zkušenosti, možnosti, přání, dovednosti. Každý bude mít sestaven individuální plán, který bude realizován pomocí na míru ušité kombinace nabízených kurzů a individuálních konzultací.

Program se skládá ze dvou ucelených částí, které je nutné absolvovat.

1. část:

Od června 2010 začne probíhat první část s názvem „**Základní vzdělávací program**“.

Jeho součástí je postupné nabytí všech dovedností nezbytně potřebných k možnosti ucházet se v současných podmínkách o pracovní místo na trhu práce. Program obsahuje:

- 1. Kurz psaní všemi deseti na počítači**
- 2. Kurz orientace na trhu práce**
- 3. Kurz práce s PC I.**
- 4. Terénní nácvik dovedností**

2. část:

Druhá navazující část se jmenuje „**Intenzivní vzdělávací program**“.

Na základě zkušeností a poznatků z předchozího modulu si každý z účastníků vybere **jeden** odborný kurz z následující nabídky:

- 1. Kurz práce s PC II.**
- 2. Výcvik komunikačních dovedností**
- 3. Kurz anglického jazyka**
- 4. Volitelný kurz**

Účast v programu je bezplatná. Počet míst je omezen. Celý program druhého běhu bude probíhat od května 2010 do dubna 2011. Případní zájemci o účast se mohou hlásit u asistentky projektu do konce srpna 2010.

Kontakt: Mgr. ANNA KAUCKÁ
Tel.: 221 462 497, 774 033 497
E-mail: kaucka@tyflocentrum.cz

**POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY NRZP ČR
k návrhu vyhlášky č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona
o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších
předpisů**

V souvislosti s výzvou MPSV ČR na úpravu vyhlášky č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů, NRZP ČR **předkládá následující zvýrazněné pozměňovací návrhy přílohy č. 1.**

1. V příloze č. 1 části I. bodě 1 písmeno b) zní:

„b) stavební práce spojené s uzpůsobením koupelny a WC, a to včetně stavebních prací spojených s rozšířením a **úpravou** dveří v rámci uzpůsobení koupelny a WC; jedná se o stavební práce a s nimi nezbytně související materiál na úpravu, **včetně vybavení vhodným sanitárním zařízením, lehce ovladatelnými bateriemi, madly a protiskluzovou dlažbou.**“.

Odůvodnění:

Navrhujeme doplnit velmi důležité součásti bezbariérové úpravy koupelny, které umožní osobám s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí i nadále používat svou původní koupelnu, která je ve stavu před úpravami pro tyto osoby zcela nepoužitelná. Současná úprava v žádném případě neumožňuje takovýto handicap ani z části kompenzovat, neboť zahrnuje pouze stavební práce spojené s uzpůsobením koupelny a WC; a jedná se o stavební práce a s nimi nezbytně související materiál na úpravu (nikoliv o obklady, podlahové krytiny, sanitu apod.). Neřešena zůstává úprava koupelny a toalety z pohledu uživatele (nutnost speciálního sanitárního vybavení, např. pro osoby s anatomickou či funkční ztrátou obou horních končetin, úprava povrchů nutná pro osoby s amputovanou dolní končetinou pro bezpečnější pohyb ve vlhkém prostředí, např. po koupeli, mytí apod.).

2. V příloze č. 1 části I. bod 4 zní:

„4. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. a) až g), i) a j) přílohy k zákonu, jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:

a) úprava přístupu do domu, bytu, garáže, k výtahu včetně schodů, k oknům a na balkón,

b) úprava povrchu podlahy, kuchyňské linky včetně elektronického nastavení jejich součástí, popřípadě dalšího nábytku,

- c) úprava jednotlivých prvků elektronického ovládání domácnosti, zejména aktivátor spotřebiče (přijímač), ovládání oken, dveří, zvonku, osvětlení, topení, detektor pohybu, zpřístupněný telefon, dálkové ovládání jednotlivých spotřebičů,
d) stavební úpravy spojené s instalací výtahu.“

Odůvodnění:

Navrhujeme doplnění zvláštních pomůcek o moderní elektronické systémy, které mnohem efektivněji kompenzují těžká fyzická postižení. Současně navrhujeme zařadit komplexní řešení bezbariérovosti celého domu či bytu, které obsahuje bezbariérovou úpravu přístupu do domu, k bytu, oknům, ke dveřím, k výtahu, do garáže, manipulaci s okny a dveřmi, úpravu kuchyňské linky.

3. V příloze č. 1 části I. se doplňují body 6 až 9, které znějí:

„6. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. a), d), e), f), g) a i) přílohy k zákonu, je určena tato zvláštní pomůcka: elektrický skútr dle § 3 odst. 3 písm. e) zákona č. 56/2001 Sb.

7. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. b), d), e) a g) přílohy k zákonu, je určena tato zvláštní pomůcka: léčebný přístroj pro aktivní a pasivní pohybovou léčbu, pro ústavní i domácí využití.

8. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. b), f), g) a k) přílohy k zákonu, jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:

**a) úprava jednotlivých prvků elektronického ovládání domácnosti, zejména aktivátor spotřebiče (přijímač), ovládání oken, dveří, zvonku, osvětlení, topení, detektor pohybu, zpřístupněný telefon, dálkové ovládání jednotlivých spotřebičů,
b) elektronický bidet.**

9. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. b), e), g) a i) přílohy k zákonu, jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:

**a) přídatné kolečko k mechanickému vozíku pro pohyb v exteriéru,
b) přídatné zařízení k mechanickému vozíku na ruční nebo elektrický pohon pro pohyb v exteriéru.“**

Odůvodnění:

K novému bodu 6

Elektrický skútr dle § 3 odst. 3 písm. e) zákona č. 56/2001 Sb. pro handicapované je nově doplněn pro osoby s diagnózami RS (roztroušená skleróza), ALS (amyotrofická laterální skleróza), amputace dolních končetin s těžkou poruchou chůze a další, které nejsou indikacemi na zapůjčení elektrického invalidního vozíku z veřejného zdravotního pojištění. Přesto se jedná o osoby s velmi závažnými pohybovými postiženími, které ke svému pohybu v exteriéru velmi nutně elektrický vozík potřebují využívat. Většinou jsou bez elektrického vozíku schopny jen pohybu na velmi krátké vzdálenosti. Námí navrhovaná varianta je mnohem levnější variantou než elektrický invalidní vozík, hrazený z veřejného zdravotního pojištění.

K novému bodu 7

Navrhovaná pomůcka udržuje svého uživatele v takovém fyzickém stavu, aby byl schopen vyšší soběstačnosti, a tím snižuje náklady na pořízení dalších zvláštních pomůcek pro uživatele. Pomůcka je na trhu již velmi dlouhou dobu, je prověřena mnoha uživateli a její významný přínos k soběstačnosti osoby je naprosto nesporný. V minulosti již byla tato pomůcka hrazena.

K novému bodu 8

Navrhované pomůcky jsou moderními pomůckami kompenzujícími velmi těžké fyzické handicap (pentaplegie, kvadruplegie, těžká kvadruparéza, amputace obou horních

končetin apod.), kterými je celková nepohyblivost osoby či její amputace horních končetin. Tyto osoby mají bez zmíněných pomůcek velmi ztíženou až znemožněnou vlastní sebeobsluhu. Navrhované pomůcky přispějí k jejich velmi zvýšené soběstačnosti, a to i v tak intimní oblasti jakou je použití toalety.

K novému bodu 9

Uvedené pomůcky se navrhují výhradně pro uživatele mechanických invalidních vozíků. Jde především o paraplegiky, tetraplegiky, amputáře a miopaty. Pomůcka uvedená pod písmenem a) výrazně zvyšuje průchodnost mechanického vozíku těžkým terénem tak, že místo dvou malých koleček vpředu jede vozík po jednom přidavném větším kole uprostřed. Tato pomůcka není ekonomicky náročná a na příspěvek nejspíš dosáhnou pouze ekonomicky velmi slabé osoby. Pomůcka uvedená pod písmenem b) je rovněž určena pro stejné uživatele mechanických vozíků. Do značné míry nahrazuje využití elektrického vozíku v exteriéru. Je přidavným zařízením připojujícím se na standardní mechanický vozík. Je zároveň snadno odnímatelná. Při využití velmi zrychluje cestování na mechanickém vozíku a značně prodlužuje maximální dojezd a výškovou dostupnost vozičkáře.

4. V příloze č. 1 část II. bod 1 zní:

„1. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 2 přílohy k zákonu, jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:

- a) kalkulátor s hlasovým výstupem,
- b) digitální zápisník pro zrakově postižené s hlasovým výstupem nebo braillovým displejem,
- c) speciální programové vybavení pro zrakově postižené **a jeho aktualizace udržující plnou funkčnost**,
- d) elektronická orientační pomůcka pro zrakově postižené a hluchoslepé; jedná se o akustické orientační majáky, vysílačky pro ovládání akustických orientačních majáků, pomůcky na zachytávání vysokých překážek,
- e) multifunkční elektronická komunikační pomůcka pro zrakově postižené a hluchoslepé; jedná se o stolní nebo mobilní telefony se zvětšenou a kontrastní klávesnicí, ozvučené mobilní telefony nebo tablety se speciálními funkcemi či příslušenstvím pro zrakově postižené,
- f) měřicí přístroje pro domácnost s hlasovým nebo hmatovým výstupem.“

Odůvodnění:

Navrhujeme rozšíření písm. c) o aktualizaci těchto speciálních programů, neboť doba 5 let, na kterou je minimálně příspěvek poskytován je pro jejich využitelnost, plnou funkčnost a kompatibilitu s operačním systémem počítače a dalšími aplikacemi příliš dlouhá a speciální programové vybavení zastará již v době 2 až 3 let po jejich pořízení. V souvislosti s tím, přičemž pak již není pomůcka z tohoto důvodu použitelná. Po této době je nutné programové vybavení výrazně aktualizovat, přičemž ceny aktualizací jsou pro osoby se zdravotním postižením příliš vysoké. Celkově je však ekonomicky méně náročné pořídit pouze aktualizaci těchto, již pořízených, programů nežli pořizovat speciální programové vybavení celé nové. K nepoužitelnosti pomůcky dochází nejen v důsledku průběžných aktualizací speciálního programového vybavení samotným výrobcem, ale významnou měrou k němu přispívají též velmi časté aktualizace internetových prohlížečů a celého operačního systému.

5. V příloze č. 1 části II. bod 3 zní:

„3. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 2 písm. a) až c) přílohy k zákonu, **jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:**

a) diktafon,

b) softwarové ozvučení domácích spotřebičů.“

Odůvodnění:

Navrhujeme novou zvláštní pomůcku pro osoby těžce zrakově postižené. Ovládání běžných domácích spotřebičů provádějí uvedené osoby pouze po paměti, což je značně nespolehlivé. V některých případech akutně hrozí i úraz, a to tehdy, pokud je nevyužívají pod dohledem jiné osoby. Proto možnost ovládání domácích spotřebičů prostřednictvím hlasové odezvy značně zvyšuje uživatelský komfort osob těžce zrakově postižených a chrání jejich zdraví.

V Praze dne 29. 1. 2021

Zpracovali: Legislativní odbor NRZP ČR

Za NRZP ČR: Mgr. Václav Krása

Příloha č. IV Preambule Úmluvy OSN

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením

Preambule

Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy,

a) majíce na zřeteli, že podle zásad vyhlášených v Chartě Organizace spojených národů je uznání přirozené důstojnosti a hodnoty a rovných a nezcizitelných práv všech členů lidské rodiny základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě,

b) uznávající, že Organizace spojených národů ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v mezinárodních paktech o lidských právech prohlásila a dohodla se na tom, že každému přísluší všechna v nich stanovená práva a svobody, a to bez jakýchkoliv rozdílů,

c) znovu potvrzující všestrannost, nedělitelnost a vzájemnou závislost a souvislost všech lidských práv a základních svobod a potřebu zaručit osobám se zdravotním postižením plné užívání těchto práv a svobod bez diskriminace,

d) majíce na zřeteli Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Mezinárodní úmluvu o odstranění všech forem rasové diskriminace, Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen, Úmluvu proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, Úmluvu o právech dítěte a Mezinárodní úmluvu o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin,

e) uznávající, že zdravotní postižení je pojem, který se vyvíjí a který je výsledkem vzájemného působení mezi osobami s postižením a bariérami v postojích a v prostředí, které brání jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti, na rovnoprávném základě s ostatními,

f) uznávající význam zásad a hlavních směrů politiky obsažených ve Světovém akčním plánu pro osoby se zdravotním postižením a ve Standardních pravidlech pro vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením a jejich vliv na podporu, formulaci a hodnocení politiky, plánů, programů a opatření na vnitrostátní, regionální a mezinárodní úrovni zaměřených na další vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením,

g) zdůrazňující význam zohlednění problematiky zdravotního postižení jako nedílné součásti příslušných strategií udržitelného rozvoje,

h) uznávající rovněž, že diskriminace jakékoli osoby na základě zdravotního postižení je porušením přirozené důstojnosti a hodnoty lidské bytosti,

i) uznávající rovněž různorodost osob se zdravotním postižením,

j) uznávající potřebu podporovat a chránit lidská práva všech osob se zdravotním postižením, včetně těch, které potřebují vyšší míru podpory,

k) vyjadřující znepokojení, že navzdory těmto různým nástrojům a závazkům,

osoby se zdravotním postižením ve všech částech světa čelí i nadále bariérám, které jim brání v rovnoprávném zapojení do společnosti, a jsou porušována jejich lidská práva,

l) uznávající význam mezinárodní spolupráce pro zlepšování životních podmínek osob se zdravotním postižením v každé zemi a zejména v zemích rozvojových,

m) uznávající hodnotu stávajícího a potenciálního přínosu osob se zdravotním postižením k celkovému prospěchu a rozmanitosti jejich společenství a věduce, že podpora plného užívání lidských práv a základních svobod osobami se zdravotním postižením a jejich plné začlenění povede k jejich většímu pocitu sounáležitosti a k významnému urychlení lidského, sociálního a hospodářského rozvoje společnosti a na odstranění chudoby,

n) uznávající význam, jaký má pro osoby se zdravotním postižením osobní nezávislost a samostatnost, včetně svobody volby,

o) domnívající se, že osoby se zdravotním postižením by měly mít příležitost se aktivně zapojovat do rozhodovacích procesů o politikách a programech, zejména těch, které se jich přímo týkají,

p) vyjadřující znepokojení nad obtížnými podmínkami osob se zdravotním postižením, které jsou vystavovány mnohonásobným a závažným formám diskriminace na základě rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického, domorodého nebo sociálního původu, majetku, rodu, věku nebo jiného postavení,

q) uznávající, že ženy a dívky se zdravotním postižením jsou často vystavovány, doma i mimo domov, většímu riziku násilí, zranění nebo zneužívání, zanedbávání nebo nedbalému zacházení, týrání nebo vykořisťování,

r) uznávající, že děti se zdravotním postižením by měly plně užívat všechna lidská práva a základní svobody na rovnoprávném základě s ostatními dětmi, a majíce na zřeteli závazky, které za tímto účelem přijaly státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy o právech dítěte,

s) zdůrazňující potřebu začlenit hledisko rovnoprávnosti mužů a žen do všech snah o podporu plného užívání lidských práv a základních svobod osobami se zdravotním postižením,

t) upozorňující na skutečnost, že většina osob se zdravotním postižením žije v podmínkách chudoby, a v tomto ohledu uznávající naléhavou potřebu zabývat se nepříznivým dopadem chudoby na osoby se zdravotním postižením,

u) majíce na paměti, že pro dosažení plné ochrany osob se zdravotním postižením, zejména během ozbrojených konfliktů a zahraniční okupace, je nezbytné dodržovat podmínky míru a bezpečnosti založené na plném uznání účelů a zásad obsažených v Chartě Organizace spojených národů a na dodržování platných nástrojů v oblasti lidských práv,

v) uznávající význam přístupnosti fyzického, sociálního, hospodářského a kulturního prostředí, přístupu ke zdravotní péči a vzdělání a k informacím a komunikaci, aby osoby se zdravotním postižením mohly plně užívat všechna lidská práva a základní svobody,

w) uvědomující si, že jedinec mající povinnosti vůči dalším jedincům a ke společenství, k němuž náleží, je vázán odpovědností usilovat o prosazování a dodržování práv uznaných v Mezinárodní listině lidských práv,

x) přesvědčeny, že rodina je přirozenou a základní jednotkou společnosti a má právo na ochranu ze strany společnosti a státu a že osobám se zdravotním postižením a jejich rodinným příslušníkům by měla být poskytována nezbytná ochrana a pomoc, aby rodiny měly možnost přispívat k plnému a rovnému užívání práv osobami se zdravotním postižením,

y) přesvědčeny, že komplexní a ucelená mezinárodní úmluva na podporu a ochranu práv a důstojnosti osob se zdravotním postižením přispěje významným způsobem k odstranění hlubokého sociálního znevýhodnění osob se zdravotním postižením a na základě rovných příležitostí podpoří jejich účast ve všech oblastech občanského, politického, hospodářského, sociálního a kulturního života v rozvinutých i rozvojových zemích,

se dohodly na následujícím:

Článek 1 Účel

Účelem této úmluvy je podporovat, chránit a zajišťovat plné a rovné užívání všech lidských práv a základních svobod všemi osobami se zdravotním postižením a podporovat úctu k jejich přirozené důstojnosti.

Osoby se zdravotním postižením zahrnují osoby mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními.

Příloha č. V Příklad zápisu ze zasedání Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením

III. 1. Zasedání – projednávaná témata

Zasedání 10. 01. 2019

1. Kontrola plnění úkolů,
2. Zadávací řízení krajů na dopravce osob po železnici jako veřejné služby,
3. Zpráva o postupu prací na řešení problémů popsaných v Podnětu k řešení situace života osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin,
4. Vznik Pracovní skupiny k tvorbě nového národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením,
5. Informace o postupu prací na přípravě právní úpravy zajišťující koordinaci rehabilitace a nástroje jejího financování,
6. Projekt Úřadu práce ČR k zaměstnávání lidí se zdravotním postižením,
7. Různé.

7

V rámci prvního bodu podalo Ministerstvo zdravotnictví informaci o tom, jak navrhlo řešení problematiky zajištění podávání léků i jiné zdravotnické dopomoci žákům (například s diabetem, epilepsií, astma) ve škole. Ministerstvo zdravotnictví uvedlo, že řešením je poskytování zdravotních služeb ve školách a školských zařízení prostřednictvím agentur domácí péče. Je proto třeba provést legislativní úpravu zákona č. 372/2011 Sb. Dále

Ministerstvo práce a sociálních věcí informovalo o průběhu ratifikace Opčního protokolu k Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením. Opční protokol byl projednán 20. 11. 2018 vládou ČR a nyní je předán k dalšímu projednávání Parlamentem ČR.

Téma druhého bodu bylo projednáváno již na předešlém zasedání, kdy se Výbor rozhodl oslovit kraje s žádostí o sdělení, zda jsou standardy přepravy osob s omezenou schopností pohybu a orientace zapracovány do zadávacích řízení. Všechny kraje (až na Plzeňský kraj, který odpověď nezaslal) uvedly, že standardy přepravy osob s omezenou schopností pohybu a orientace jsou či budou v rámci výběrových řízení zohledněny.

V třetím bodu Výbor projednal Zprávu o postupu prací na řešení problémů popsaných v Podnětu k řešení situace života osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin. Podnět k řešení situace života osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin obsahuje celkem 36 úkolů. Splněno, realizováno či průběžně plněno je 18 úkolů, částečně splněno je 8 úkolů, není splněno 10. Proběhlo mezirezortní připomínkové řízení, všechny připomínky byly vypořádány. Výbor zprávu schválil a uložil ji předložit vládě ČR k projednání.

Platnost Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015-2020 končí 31. prosince 2020, je proto třeba připravit nový navazující dokument. Výbor ve čtvrtém bodu schválil zřízení Pracovní skupiny k tvorbě nového národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením.

Obsahem pátého bodu byla informace Ministerstva práce a sociálních věcí o postupu prací na přípravě právní úpravy zajišťující koordinaci rehabilitace a nástroje jejího financování. Ministerstvo navrhlo zařazení návrhu věcného záměru zákona o koordinaci rehabilitace osob se zdravotním postižením do Plánu legislativních prací vlády ČR s termínem předložení vládě do září 2019.

Ministerstvo práce a sociálních věcí podalo v šestém bodu informaci o realizaci projektu Úřadu práce ČR k zaměstnávání lidí se zdravotním postižením včetně finančních nákladů, personálních změn a výsledků projektu. Mezi nejvýznamnější výsledky patří, že bylo uzavřeno celkem 443 individuálních plánů pracovní rehabilitace a 8.610 uchazečů o zaměstnání z řad lidí se zdravotním postižením v uplynulých 12 měsících ukončilo evidenci na Úřadu práce ČR.

V posledním bodu se probíraly práce na přípravě další periodické zprávy o plnění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, která má být zaslána OSN do 28. 10. 2019. MPSV bude rozesílat dopisy ministerstvům i NRZP ČR s žádostí o návrh členů skupiny, která tuto zprávu bude vypracovávat.

Příloha č. VI Ohlášení plnění povinného podílu osob se zdravotním postižením

Úřad práce ČR

C – S15

Ohlášení plnění povinného podílu osob se zdravotním postižením na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele

podle § 83 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, (dále jen „zákon“)

A. Ohlášení:

Za rok: Kontaktní pracoviště KrP¹⁾:

B. Zaměstnavatel:

Název:	IČ:
Sídlo (právnícké osoby); FO uvede místo bydliště (§ 83 zákona):	

C. Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců:
§ 81 odst.5 zákona, § 15, 16 a 20 vyhl. č. 518/2004 Sb.

1. Zaměstnanců celkem²⁾: osob
2. Z toho povinný podíl 4 %²⁾: osob

D. Plnění povinnosti podle § 81 odst. 2 písm. a) a b) zákona:

1. Zaměstnáním u zaměstnavatele²⁾: osob
2. Odběrem výrobků a služeb nebo zadáním zakázek²⁾: osob

Přepočet odebraných výrobků nebo služeb nebo zadáných zakázek se provede podle § 18 vyhlášky č. 518/2004 Sb. tak, že se celková cena všech skutečně zaplacených výrobků nebo služeb nebo zadáných zakázek od všech dodavatelů v souhrnu (vše bez DPH) vydělí sedminásobkem průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství za 1. - 3. čtvrtletí sledovaného kalendářního roku, tj. číslem 259 329.

3. Součet výše uvedených osob v sekci (položka 1 + položka 2 této části)²⁾: osob

E. Odvod do státního rozpočtu podle § 81 odst. 2 písm. c) zákona:
Nevyplňuje se, pokud je povinný podíl splněn podle části D bod 1. a 2.

1. Odvod do státního rozpočtu za²⁾: osob
2. Vypočtená výše odvodu (92 617,50 Kč x položka 1 této části)³⁾: Kč

F. Fyzický počet zaměstnanců k 31.12.2021:

1. Zaměstnanců celkem: osob
2. Z toho zaměstnanci, kteří jsou osobami se zdravotním postižením: osob

1) Kontaktní pracoviště místně příslušné krajské pobočky Úřadu práce ČR určená sídlem zaměstnavatele (právnícká osoba) nebo místem bydliště (fyzická osoba).
2) Výpočet se provádí na **dvě platná desetinná místa** (příklad xx,356 = xx,35). V případě špatného vyplnění (např. zaokrouhlování na dvě desetinná místa) bude u zaměstnavatele provedena kontrola správnosti uvedených údajů.
3) Peněžité plnění se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

G. Prohlášení:

Zaměstnavatel prohlašuje, že uvedené údaje odpovídají skutečnosti a souhlasí s jeho personální a účetní evidencí vedenou v souladu s platnými předpisy. Zaměstnavatel prohlašuje, že se seznámil s poučením k vyplnění ohlášení, uvedeným v sekci H formuláře. Doklady prokazující plnění povinnosti podle § 81 zákona musí být u zaměstnavatele k dispozici pro účely kontroly ze strany Úřadu práce ČR.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

Zpracoval⁴⁾:

Příjmení:	Jméno:
Telefon:	E-mail:
Datum podpisu ohlášení:	Razítko zaměstnavatele:
Podpis odpovědného pracovníka:	

H. Poučení k vyplnění ohlášení:

K části C:

Zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 25 zaměstnanců v pracovním poměru je v § 83 zákona uložena povinnost do 15. února ohlásit místně příslušné krajské pobočce Úřadu práce ČR plnění povinného podílu za uplynulý kalendářní rok a způsob jeho plnění. Při zjišťování počtu zaměstnanců zaměstnavatele je pro tyto účely rozhodný **průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců**. Zaměstnavatelé zjišťují průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců podle § 15 vyhl. č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Do počtu odpracovaných hodin se započítávají **všechny skutečně odpracované hodiny**, tzn. i hodiny odpracované přesčas, zaměstnanci v pracovním poměru, včetně zaměstnanců pracujících na místech obsazovaných volbou nebo jmenováním.

Do počtu odpracovaných hodin se **nezapočítávají** hodiny

- odpracované zaměstnanci, na jejichž zaměstnávání se povinnost uvedená v § 81 zákona nevztahuje (§ 147 zákona - příslušníci a vojáci z povolání ve služebním poměru, zaměstnanci obce zařazení do obecní policie a báhňští inspektoři),
- odpracované na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Počet odpracovaných hodin se zvyšuje o neodpracované hodiny:

1. v důsledku čerpání dovolené na zotavenou
2. v důsledku dočasné pracovní neschopnosti, za kterou je poskytováno nemocenské
3. z důvodu překážek v práci na straně zaměstnavatele
4. z důvodu překážek v práci na straně zaměstnance, pokud se jedná o překážky, při kterých má zaměstnanec nárok na náhradu mzdy nebo platu.
5. v důsledku ošetřování dítěte nebo péče o ně nebo ošetřování jiného člena domácnosti, za které náleží ošetřovné.

Do počtu neodpracovaných hodin **se započítávají** pouze hodiny, které by zaměstnanec odpracoval v rámci rozvržení své pracovní doby.

Do počtu neodpracovaných hodin, o které se zvyšují odpracované hodiny, **se nezapočítávají**

- doby pracovní neschopnosti, za které nejsou poskytovány dávky nemocenského pojištění
- doby, za které jsou poskytovány dávky nemocenského pojištění, ale které nejsou pracovní neschopností (mateřská dovolená).

Celkovou stanovenou týdenní pracovní dobou bez svátků se rozumí fond pracovní doby bez svátků, stanovený u zaměstnavatele nebo vyplývající z obecně závazných právních předpisů. Jestliže zaměstnavatel zaměstnává zaměstnance v různých pracovních režimech (např. jednosměnný a směnný provoz), zjišťuje se průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců v každém pracovním režimu samostatně a součet průměrných přepočtených počtů z jednotlivých pracovních režimů, který se provádí na dvě platná desetinná místa, tvoří celkový roční přepočtený počet zaměstnanců zaměstnavatele. K individuálním úpravám pracovní doby se nepřihlíží, použije se při nich celkový roční fond pracovní doby, odpovídající fondu pracovní doby zaměstnance pracujícího na plnou pracovní dobu v příslušném pracovním režimu. Při nerovnoměrném rozvržení pracovní doby a u domáckých zaměstnanců se vychází z nominálního fondu pracovní doby. Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců se provádí na dvě platná desetinná místa.

Ze zjištěného průměrného ročního přepočteného počtu zaměstnanců se stanoví **povinný podíl 4 %**, rovněž s přesností na dvě platná desetinná místa.

K části D:

Bod 1:

Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, se zjišťuje stejným způsobem jako celkový průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců (viz K části C). Trojnásobek průměrného ročního přepočteného počtu zaměstnanců, kteří jsou osobami s těžším zdravotním postižením, se sečte s průměrným ročním přepočteným počtem ostatních zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, a výsledkem je počet zaměstnanců se zdravotním postižením, které zaměstnavatel ve sledovaném roce zaměstnával. Výpočet se provede na dvě platná desetinná místa (příklad xx,356 = xx,35).

Bod 2:

Přepočet odebraných výrobků nebo služeb nebo zadaných zakázek se provede podle § 18 vyhl. č. 518/2004 Sb. tak, že se celková cena všech skutečně zaplacených výrobků nebo služeb nebo zadaných zakázek (vše bez DPH) vydělí sedminásobkem průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství za 1. - 3. čtvrtletí roku 2021, tj. částkou 259 329,- Kč. Cenu výrobků nebo služeb nebo zadaných zakázek lze započítat pouze tehdy, pokud byly odebrány ve sledovaném roce a zároveň uhrazeny a zaevidovány v evidenci vedené podle § 84 zákona o zaměstnanosti v souladu s § 81 odst. 3 zákona, nejpozději však do data podání ohlášení plnění povinného podílu (tj. nejpozději do 15. 2. následujícího roku po sledovaném roce). V případě placení ve splátkách se započítají pouze splátky uhrazené podle předchozí věty.

4) Jméno a kontaktní údaje osoby, která údaje zpracovala a odpoví na případné otázky.

Výsledkem je počet zaměstnanců se zdravotním postižením (provedený na dvě platná desetinná místa), které si zaměstnavatel započítá do povinného podílu na základě odebrání výrobků nebo služeb nebo zadávání zakázek.

Bod 3:

Počet zaměstnanců se zdravotním postižením zjištěný podle bodu 1 se sečte s počtem zaměstnanců se zdravotním postižením zjištěným podle bodu 2.

K části E:

Výše průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. - 3. čtvrtletí roku 2021 činí 37 047,- Kč. Odvod do státního rozpočtu za jednoho přepočteného zaměstnance činí ročně 2,5 násobek této částky, tj. 92 617,50 Kč.

Zaměstnavatel uvede počet zaměstnanců, za které bude odvod provádět, tento počet vynásobí částkou 92 617,50 Kč a uvede výslednou sumu zaokrouhlenou na celé koruny nahoru.

Článek IV

Uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce

1. Dohoda o uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce dle § 78 zákona o zaměstnanosti (dále jen „dohoda o UZ“) je podmínkou pro poskytnutí příspěvku dle § 78a zákona o zaměstnanosti.
 2. Dohodu o UZ je možné se zaměstnavatelem uzavřít, pokud zaměstnavatel:
 - 2.1. zaměstnává ve čtvrtletním přepočteném počtu za kalendářní čtvrtletí předcházející dni podání žádosti o uzavření dohody o UZ více než 50 % OZP z celkového počtu svých zaměstnanců,
Příklad: Žádost podána 15. 3. 2018. Rozhodným obdobím pro posouzení této skutečnosti je 4. kalendářní čtvrtletí 2017.
 - 2.2. nebyl ke dni podání žádosti o uzavření dohody o UZ pravomocně odsouzen pro trestný čin podvodu v souvislosti s poskytováním příspěvku na podporu zaměstnávání OZP. Žadatel fyzická osoba (podnikající i nepodnikající) doloží k žádosti o UZ výpis z Rejstříku trestů. Datum vydání výpisu, doloženého fyzickou osobou, nesmí předcházet dni podání žádosti, výpis může však být doložen s datem pozdějším. Informaci o právnické osobě zjišťuje Úřad práce ČR.
 - 2.3. ke dni podání žádosti o uzavření dohody o UZ není v likvidaci nebo v posledních 5 letech nebylo rozhodnuto o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že jeho majetek nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, o zastavení insolvenčního řízení z důvodu, že pro uspokojení věřitelů je jeho majetek zcela nepostačující, nebo o zrušení konkursu z téhož důvodu; splnění podmínky ověřuje Úřad práce ČR prostřednictvím webové stránky <https://isir.justice.cz>
 - 2.4. ve sledovaném období, tj. 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o UZ, vyplácel nejméně 80 % zaměstnanců, kteří jsou OZP, mzdu nebo plat bezhotovostně převodem na účet vedený u peněžního ústavu, nebo poštovní poukázkou,
Postup: Splnění podmínky bezhotovostní výplaty 80 % OZP v období 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o uznání je sledováno zvlášť (samostatně) za jednotlivé kalendářní měsíce v průběhu sledovaného období 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o uznání.
- Příklad k problematice sledovaného období:** Žadatel podal žádost o uzavření dohody o uznání dne 1. 3. 2018. Splnění podmínek podle ustanovení § 78 odst. 2 písm. d) zákona o zaměstnanosti tedy bude posuzováno v průběhu období 1. 3. 2017 až 28. 2. 2018. Pokud žadatel vznikl později než 1. 3. 2017, sleduje se plnění podmínek v průběhu období jeho existence. K 1. 3. 2017 zaměstnával žadatel celkem 10 zaměstnanců (všechny bez zdravotního postižení)

Dne 1. 12. 2017 zaměstnal 15 osob se zdravotním postižením tak, aby splnil za kalendářní čtvrtletí předcházející podání žádosti o uzavření dohody o uznání podmínku zaměstnávání více než 50 % osob se zdravotním postižením. Všem těmto zaměstnancům, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, vyplácel žadatel mzdu bezhotovostně. Podmínka ustanovení § 78 odst. 2 písm. d) bod 1 zákona o zaměstnanosti je v takovém případě splněna. Z uvedeného příkladu vyplývá pro plnění podmínek následující:

- Zaměstnavatel nemusí po dobu 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o uznání existovat.
- Pokud žadatel vznikl dříve než 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o uznání, sleduje se plnění podmínek v průběhu období 12 měsíců přede dnem podání žádosti.
- Pokud žadatel neexistuje 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o uznání, sleduje se plnění podmínek za dobu existence žadatele.
- Zaměstnavatel nemusí v průběhu období, za které je zjišťováno plnění podmínek, zaměstnávat osoby se zdravotním postižením, s výjimkou kalendářního čtvrtletí předcházejícího dni podání žádosti o uzavření dohody o uznání, ve kterém je již povinen zaměstnávat ve čtvrtletním přepočteném počtu více než 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců (§ 78 odst. 2 písm. a) zákona o zaměstnanosti).
- Pokud však zaměstnavatel osoby se zdravotním postižením v průběhu sledovaného období zaměstnával, u všech těchto osob bude posuzováno plnění podmínek podle ustanovení § 78 odst. 2 písm. d) zákona o zaměstnanosti, tj. např. kolika těmto osobám byla v období 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o uznání vyplácena mzda bezhotovostně a kolika osobám hotově, a to zvlášť za jednotlivé měsíce sledovaného období.

Příklad k vyplácení nejméně 80 % zaměstnanců, kteří jsou OZP:

Žádost podána 1. 2. 2018

- pracovní poměr s OZP sjednán od 1. 5. 2012, vyplácen v hotovosti do 31. 12. 2016, od 1. 1. 2017 vyplácen bezhotovostně, bude započítán do plnění podmínky
- pracovní poměr s OZP sjednán od 1. 7. 2017, po celou dobu vyplácen bezhotovostně, bude započítán do plnění podmínky
- pracovní poměr s OZP sjednán od 1. 1. 2017, vyplácena záloha 1. 12. 2017 v hotovosti, jinak vyplácen bezhotovostně, OZP za měsíc prosinec 2017 nesplňuje podmínku
- pracovní poměr s OZP sjednán tak, že mzda přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o UZ ještě nebyla vyplácena, má se zaměstnavatelem ujednání o zaslání mzdy na účet, nebude

zahrnut do sledovaných OZP pro plnění podmínky, protože se nejedná o již vyplacenou mzdu nebo plat.

- 2.5. ve sledovaném období, tj. 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o UZ zaměstnával nadpoloviční většinu zaměstnanců, kteří jsou OZP, na pracovištích, která nejsou jejich bydlištěm,
- 2.6. v období 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o UZ neuzavíral se zaměstnanci, kteří jsou OZP, smlouvy, z nichž by vyplýval závazek těchto zaměstnanců poskytovat zaměstnavateli peněžní prostředky, nebo dohody o srážkách ze mzdy nebo platu v rozporu s dobrými mravy,
- 2.7. v období 12 měsíců přede dnem podání žádosti o uzavření dohody o UZ nebyla zaměstnavateli pravomocně uložena pokuta za přešůpek na úseku zaměstnanosti nebo inspekce práce,

Splnění této podmínky může MPSV v případech hodných zvláštního zřetele na základě písemné žádosti zaměstnavatele prominout, pokud výše uložené pokuty nepřesáhla 50.000 Kč a zaměstnavatel zároveň podal žádost o uzavření dohody o UZ.

3. Dohoda o UZ se uzavírá na dobu 3 let.

4. Pokud nejpozději do 3 měsíců po uplynutí této doby zaměstnavatel opětovně požádá ÚP ČR o uzavření dohody o UZ, uzavírá se tato dohoda na dobu neurčitou. Zaměstnavatel by měl podat novou žádost o uznání nejdříve dva kalendářní měsíce před uplynutím doby účinnosti předchozí dohody o UZ.

Příklad: Dohoda je účinná od 15. 3. 2018 do 14. 3. 2021, není tedy již účinná od 15. 3. 2021, opětovně musí být doručena žádost o uzavření dohody o UZ na ÚP ČR do 14. 6. 2021.

5. Bude-li žádost doručena po termínu stanoveném v § 78 odst. 4 zákona o zaměstnanosti, bude v případě splnění všech podmínek pro uzavření dohody o UZ uzavřena dohoda na dobu 3 let.
6. Zaměstnavatel je podle ustanovení § 78 odst. 6 písm. d) zákona o zaměstnanosti povinen předkládat ÚP ČR roční zprávu o své činnosti, a to vždy do 15. 7. následujícího kalendářního roku. Roční zpráva o činnosti zaměstnavatele obsahuje:

- Informace o plnění podmínky zaměstnávání více než 50 % OZP z celkového počtu zaměstnanců zaměstnavatele v průměrných přepočtených počtech za jednotlivá čtvrtletí daného kalendářního roku v členění podle § 67 zákona o zaměstnanosti; včetně doložení skutečnosti, že zaměstnanci jsou OZP (jen v případě změny).

Poznámka: Tato informace je rovněž součástí žádosti. Doložení skutečnosti, že zaměstnanci jsou OZP, se dokládá pouze v případě, že došlo ke změnám oproti skutečnostem doloženým v žádosti.

- Informace o předmětu podnikání zaměstnavatele a jeho tržbách v členění podle jednotlivých činností včetně informace, kolik OZP se podle předmětu podnikání nebo činnosti na tržbách podílejí.

- Popis pracovních činností, na kterých se OZP v kalendářním roce podílely.
 - Počet OZP pracujících převážně u zákazníka, v provozních prostorách zaměstnavatele, mimo tyto prostory.
 - Počet OZP pracujících ve svém bydlišti.
 - Informace o plnění podmínek stanovených zákonem o zaměstnanosti pro uzavření dohody o UZ a závazků sjednaných touto dohodou.
7. Zaměstnavatel bude vyplňovat tyto informace do formuláře Roční zpráva o činnosti, který je přístupný na portálu MPSV
8. První roční zprávu o činnosti zaměstnavatel předkládá v roce následujícím po roce, v němž byla první dohoda o UZ se zaměstnavatelem uzavřena.

Příklad: první dohoda o UZ byla se zaměstnavatelem uzavřena 1. 5. 2018, první roční zprávu o činnosti zaměstnavatel doloží do 15. 7. 2019.

9. ÚP ČR může vypovědět dohodu v těchto případech:
- v průběhu účinnosti dohody byla zaměstnavateli pravomocně uložena pokuta za přestupek na úseku zaměstnanosti nebo inspekce práce, jejíž výše přesáhla 50.000 Kč,
 - zaměstnavatel ani přes písemnou výzvu ÚP ČR nedoložil roční zprávu o činnosti.
10. ÚP ČR je povinen dohodu vypovědět v těchto případech:
- byl v průběhu její účinnosti zaměstnavatel pravomocně odsouzen pro trestný čin podvodu v souvislosti s poskytováním příspěvku na podporu zaměstnávání OZP,
 - jestliže se zaměstnavatel ocitl v průběhu její účinnosti v likvidaci nebo bylo rozhodnuto o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že jeho majetek nebude postačovat v úhradě nákladů insolvenčního řízení, o zastavení insolvenčního řízení z důvodu, že pro uspokojení věřitelů je jeho majetek zcela nepostačující, nebo o zrušení konkursu z téhož důvodu,
 - jestliže zaměstnavatel v průběhu její účinnosti uzavíral se zaměstnanci, kteří jsou OZP, smlouvy, z nichž by vyplýval závazek těchto zaměstnanců poskytovat zaměstnavateli peněžní prostředky, nebo uzavíral dohody o srážkách ze mzdy nebo platu v rozporu s dobrými mravy,
 - jestliže zaměstnavatel opakovaně uvedl v roční zprávě o své činnosti nepravdivé údaje,
 - jestliže zaměstnavatel po dvě po sobě jdoucích kalendářních čtvrtletích v průběhu účinnosti dohody:
 - nezaměstnával v průměrném čtvrtletním přepočteném počtu více než 50 % OZP z celkového počtu svých zaměstnanců,
 - nevyplácel nejméně 80 % zaměstnanců, kteří jsou OZP, mzdu nebo plat bezhotovostně převodem na účet vedený u peněžního ústavu, nebo poštovní poukázkou,
 - nezaměstnával nadpoloviční většinu zaměstnanců, kteří jsou OZP, na pracovištích, která nejsou jejich bydlištěm.

Zveřejněno 2. prosince 2022 TISKOVÁ ZPRÁVA

Lidé s postižením chtějí být slyšet, pomáhá jim v tom i ombudsman

O tom, jak mohou lidé s postižením vést nezávislý život, diskutovali počátkem prosince v Uherském Hradišti nejen politici a zástupci místních samospráv, sociálních služeb nebo vlády, ale i přímo lidé s postižením a jejich blízcí. Nápad uspořádat spolu s veřejným ochráncem práv konferenci věnovanou životu lidí s postižením přitom vzešel od uherskohradištské skupiny takzvaných sebeobhájců. Tito mladí lidé s psychosociálním postižením se snaží aktivně vystupovat a upozorňovat veřejnost na problémy, se kterými se lidé s postižením ve společnosti potýkají, i na úspěchy, kterých jsou s adekvátní podporou okolí schopni dosáhnout.

„Velmi potřebné je dostupné bydlení, které je pro osamostatnění velmi důležité. Nesmí chybět ani terénní služby, které pomáhají a radí. Věcí, které je potřeba změnit je hodně. Ale pokud budou politici lidi s postižením poslouchat, půjde to lépe,“ shrnul sebeobhájce Tomáš Červený. Sám má jako člověk s psychosociálním postižením zkušenost ze soudního řízení o omezení svéprávnosti i z jejího následného navrácení. Díky podpoře sociální služby si našel práci a pomáhá v kuchyni v lesní mateřské škole. I svým vystoupením na [konferenci](#) chce přispět k tomu, aby byli lidé jako on víc vidět a slyšet. Také proto konferenci spolu s dalšími organizátory naplánovali na tuto dobu – 3. prosince si připomínáme mezinárodní den lidí s postižením.

Sebeobhájci se v Uherském Hradišti sdružují kolem Chráněného bydlení Ulita, jež bylo často prvním místem, kde nakročili k samostatnosti. Podle vedoucí Ulity, sociální pracovnice Lenky Kaňovské, je zásadní, aby lidé s postižením vůbec dostali možnost vyzkoušet si, co sami zvládnou: *„Jak podporovat lidi s postižením, aby mohli žít nezávislý život? Pro mne je odpověď jednoduchá. Necháme je žít. Necháme je žít tak, jak oni sami chtějí, a na cestě k samostatnosti jsme jim jen doprovodem, kdy posloucháme, co říkají, a díky tomu se jim snažíme pomáhat hledat nové*

cesty a otvírat dveře, které jsou často zavřené. Musíme lidi s postižením nechat riskovat zažít neúspěch, aby mohli najít svůj potenciál,“ míní Kaňovská a dodává, že navzdory zažitým představám lidé s postižením nejsou jenom ti, kdo potřebují pomoc společnosti, ale mají i velký potenciál být přínosem.

Monitorování práv lidí s postižením je jedním z poslání veřejného ochránce práv. Právě ombudsman u nás od roku 2018 sleduje, jak Česká republika naplňuje závazky vyplývající z Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Zástupce ombudsmana Vít Alexander Schorm se na konferenci věnoval například tématu zaměstnávání lidí s postižením. Pokud je to možné, neměli by podle něj lidé s postižením pracovat na chráněném trhu práce, ale v běžných zaměstnáních.

„Vím, že právě zaměstnávání a podpora lidí s postižením při hledání práce a v práci je tématem také pro sebeobhájce. O to víc jsem rád, že spolupracují s ombudsmanem na doporučení pro zaměstnavatele. I v této oblasti hraje důležitou roli osvěta, a to nejen vůči lidem s postižením, ale i vůči zaměstnavatelům a široké veřejnosti,“ uvedl zástupce ombudsmana a připomněl, že mnoho problémů pramení z nastavení systému, ať už jde o proces transformace sociálních služeb, jejich deinstitucionalizaci nebo vzdělávání a podporu pracovníků v sociálních službách. Na podobná témata upozornil minulý týden i [ombudsman Stanislav Křeček](#) v souvislosti s případy špatného zacházení s lidmi v sociálních službách.

Podle účastníků konference je důležité o problémech systému sociálních služeb veřejně mluvit, aby lidé s postižením nezůstávali ve společnosti prakticky neviditelní. *„Aby člověk s postižením mohl žít nezávisle, tak to v některých typech zařízení musí vůbec přežít. V poslední době se v médiích objevily články popisující problémy, které nesmíme přehlížet. Tyto případy, kdy někdo v domově pro lidi s postižením zemřel anebo se k němu zaměstnanci chovali velmi špatně, se už nesmí opakovat!“* varoval sebeobhájce Tomáš Červený.

Příloha č. IX Statistické přehledy kriminality za rok 2022, měsíc prosinec

TSK	takticko statistická klasifikace	REGISTROVÁNO		OBJASNĚNO (registrováno => z toho objasněno)								
		POČET	POČET	tj. v % (objasněnost)	spácháno nezletilými	spácháno mladistvými	spácháno dětmi*	spácháno opakov. trest. osobami	spácháno cizinci	spácháno pod vlivem	spácháno pod vlivem alkoholu	
100-199	násilná kriminalita	13 180	8 178	62,1%	269	351	569	3 505	873	1 511	1 021	
200-299	mravnostní kriminalita	3 290	1 959	59,5%	219	217	436	423	145	95	51	
300-399	krádeže vloupáním	33 750	7 214	21,4%	75	139	194	5 761	494	87	32	
400-499	krádeže prosté	34 404	14 562	42,3%	146	287	405	11 159	840	401	202	
500-599	ostatní majetková kriminalita	32 029	4 903	15,3%	120	147	251	2 278	539	246	145	
300-599	majetková kriminalita	100 183	26 679	26,6%	341	573	850	19 198	1 873	734	379	
600-699	ostatní kriminalita	27 874	20 435	73,3%	416	494	884	11 191	2 164	1 877	868	
100-699	obecná kriminalita	144 527	57 251	39,6%	1 245	1 635	2 739	34 317	5 055	4 217	2 319	
700-799	zbyvajcí kriminalita	23 736	18 242	76,9%	16	46	62	5 365	2 460	10 969	8 356	
800-899	hospodářská kriminalita	13 637	5 978	43,8%	12	16	28	1 220	912	31	24	
900-999	vojenské a protiústavní činy	13	3	23,1%	0	1	1	0	0	0	0	
0-999	CELKOVÁ KRIMINALITA	181 991	81 474	44,8%	1 273	1 698	2 830	40 902	8 427	15 217	10 699	

OBJASNĚNO DODATEČNĚ	OBJASNĚNO CELKEM									škoda celkem v tisících Kč	zajištěné hodnoty na místě TČ v tisících Kč
	POČET	spácháno nezletilými	spácháno mladistvými	spácháno dětmi*	spácháno opakov. trest. osobami	spácháno cizinci	spácháno pod vlivem	spácháno pod vlivem alkoholu			
1 504	9 682	333	431	701	4 059	1 042	1 690	1 141	165 280	187	
479	2 438	279	285	564	517	176	111	57	43	0	
1 624	8 838	92	178	244	6 965	612	96	34	1 525 426	13 263	
1 616	16 178	181	360	506	12 168	996	435	219	1 185 893	34 448	
2 277	7 180	138	191	310	3 168	874	282	165	4 688 648	2 761	
5 517	32 196	411	729	1 060	22 301	2 482	813	418	7 399 967	50 472	
2 003	22 438	485	612	1 060	12 117	2 318	2 064	946	1 883 372	900	
9 503	66 754	1 508	2 057	3 385	38 994	6 018	4 678	2 562	9 448 662	51 559	
3 292	21 534	24	62	85	6 427	2 825	11 739	8 902	1 165 179	16	
1 956	7 934	16	25	41	1 644	1 123	37	27	8 997 643	3 581	
3	6	0	2	2	0	1	0	0	0	0	
14 755	96 229	1 548	2 146	3 513	47 065	9 967	16 454	11 491	19 612 644	55 156	

Příloha č. X Dotační podvod se zaměstnáváním handicapovaných

Zdroj: deník.cz

Soud řeší dotační podvod se zaměstnáváním handicapovaných

Případ mnohamilionového dotačního podvodu, který se týkal zaměstnávání zdravotně handicapovaných lidí, začal ve středu rozplétat Krajský soud v Ostravě. Škoda byla vyčíslena na 64 milionů korun. Na lavici obžalovaných usedly tři ženy z Ostravy, které působily v ostravské pobočce společnosti Třezalka Candle, s. r. o., se sídlem v Praze. Firma pobírala příspěvky na zaměstnávání zdravotně postižených. Vyplácela jim však pouze část mzdy. Rozdíl si společnost se souhlasem pracovníků nechala, údajně na pokrytí dalších nákladů. Kdo protestoval, dostal výpověď, kterou jako bianco šek podepsal při nástupu nebo v průběhu zaměstnání. Stačilo jen doplnit datum. Později firma dokonce začala nabírat handicapované zaměstnance, pro které neměla práci. To vše kvůli státním příspěvkům. Hlavním obžalovaným je externí spolupracovnice Eva Kriháková. Ve firmě, která prošla několika vlastnickými i dalšími změnami, působila v pozici mzdové účetní a personalistky. Nejprve co by kmenová zaměstnankyně, později jako externí spolupracovník se zplnomocněním uděleným pražskou centrálou. Právě Kriháková podávala na ostravskou pobočku úřadu práce žádosti o příspěvky. „Žádala o příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, přestože věděla, že údaje jsou nepravdivé, neboť mzdové náklady v deklarované výši nevznikly. Účelem bylo tolíko inkaso zmíněného příspěvku bez jakékoliv spojitosti s pracovní činností zaměstnance," uvedl státní zástupce. Spolu s Krihákovou čelí žalobě i dvě zaměstnankyně firmy – Hana Vlachynská a Monika Blahutová. „Po zdravotně postižených zaměstnancích měly při vyplácení mzdy požadovat podepsat čestné prohlášení o řádném převzetí výplaty, výplatního lístku a výplatnice, kde byla uvedena částka vyšší než skutečně vyplacená částka," prohlásil žalobce s tím, že obě ženy prý dobře věděly, že někteří zaměstnanci odpracovali pouze část stanovené měsíční pracovní doby nebo nepracovali vůbec.

K údajným podvodům mělo docházet od roku 2010 do roku 2012. Kriháková při výslechu uvedla, že žádosti o příspěvky skutečně podávala ona. Jak ale zdůraznila, činila tak pouze na příkaz majitelů z pražské centrály. „V kraji byla nezaměstnanost a já byla ráda, že mám práci. Neměla jsem dispoziční práva k účtům, peníze chodily na účet firmy," řekla Kriháková.

Z jejích dalších slov vypnulo, že dobře věděla o podivných praktikách ve společnosti, která zdravotně handicapovaným nabízela mimo jiné práci při výrobě svíček. „Vše bylo na žádost majitelů firmy. Dělala jsem to, co se mi přikázalo," hájila se Kriháková s tím, že zpočátku nebyla o práci pro zdravotně postižené nouze. „Ze začátku bylo práce dost. Hlavně pro svíčáčky," vypověděla. Postupně ale zakázek ubývalo. Přesto majitelé chtěli, aby společnost nabírala další lidi. „Příkaz zněl: nabírat, nabírat, nabírat," dodala Kriháková. Lidé měli dostat čistou mzdu kolem 5800 korun. Ve skutečnosti jim ale firma vyplácela od 2000 do 4500 korun. Několik lidí proti takovým praktikám protestovalo. „Vysvětlila jsem jim to tak, že jestli se jim to nelíbí, tak mohou skončit. Byl to příkaz z Prahy," prohlásila obžalovaná.

„Osekané" mzdy se nejprve vyplácely přímo na ruku. Situace se zkomplikovala ve chvíli, kdy se mzdy musely posílat na účet. „Pro rozdíl se jezdilo za nimi domů. Sem tam se našel někdo, kdo to nevrátil. Pak následovalo ukončení pracovního poměru," vysvětlila Kriháková s tím, že lidé při nástupu nebo v průběhu zaměstnání podepisovali dohodu o ukončení pracovního poměru, kde chyběl pouze datum. „Byla to taková pojistka. Kdyby se něco stalo, například kdyby nebyla práce, tak se ukončí práce dohodou," přiblížila praktiky firmy Kriháková, která se podivovala nad tím, že se případem zabývá Krajský soud v Ostravě. „Nechápu, že tady je vytrhnuté nějaké období 2010 až 2012," prohlásila Kriháková, podle které jsou majitelé v současné době stíháni v Praze, a to za období 2008 až 2012. „Je to za stejné dotace," kroutila hlavou Kriháková. Další dvě obžalované – Vlachynská a Blahutová – využily svého práva a odmítly vypovídat. Jak dlouho hlavní líčení potrvá, není jasné. Spis má několik tisíc stran, předvolání budou zřejmě i zdravotně handicapovaní zaměstnanci, aby soudu popsali, co se ve firmě dělo. Obžalovaným v případě uznání viny hrozí až deset let vězení.

Příloha č. XI Dotazník

Nepovinné otázky označeny symbolem *

- 1) Jste muž nebo žena?
 - a. Muž
 - b. Žena
 - c. Jiné
- 2) Jaký je Váš věk?
 - a. 18 až 25 let
 - b. 26 až 40 let
 - c. 41 až 60 let
 - d. 61 let a více
- 3) Kde jste se naposledy setkal/a s trestnou činností páchanou při zaměstnávání osob s handicapem?
 - a. Na internetu
 - b. V televizi
 - c. Na sociálních sítích
 - d. V zaměstnání
 - e. Ve škole
 - f. V tisku
 - g. Ne setkal/a jsem se
- 4) Jste toho názoru, že problematika trestné činnosti při zaměstnávání osob s handicapem je dostatečně diskutována ve společnosti?
 - a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nevím

- 5) Jaký typ postižení je dle Vašeho názoru nejvíce ohrožen trestnou činností páchanou při zaměstnávání osob s handicapem?
- a. Fyzické
 - b. Mentální
 - c. Duševní
 - d. Sluchové
 - e. Zrakové
 - f. Kombinované
 - g. Všechny uvedené
 - h. Nevím
- 6) Zastáváte názor, že by diskriminace na pracovišti měla být trestným činem?
- a. Ano
 - b. Ne
 - c. Ano ale pouze některé její formy
 - d. Nevím
- 7) Jaká *forma diskriminace* osob s handicapem na pracovišti je dle Vašeho názoru nejčastější?
- a. Šikana
 - b. Sexuální obtěžování
 - c. Nerovné odměňování
 - d. Navádění k diskriminaci
 - e. Obtěžování
 - f. Přímá diskriminace
 - g. Nepřímá diskriminace
 - h. Všechny uvedené
 - i. Nevím

- 8) Jaký *druh trestného činu* je dle Vás nejčastější v oblasti zaměstnávání osob s handicapem?
- a. Majetkové trestné činy
 - b. Hospodářské trestné činy
 - c. Trestné činy proti životu a zdraví
 - d. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti
 - e. Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti
 - f. Trestné činy proti lidskosti
 - g. Všechny uvedené
 - h. Nevím
- 9) Zde můžete specifikovat konkrétní trestný čin, který máte na mysli. *
- 10) Myslíte si, že současná legislativa dostatečně ochraňuje handicapované před trestnými činy a diskriminací na pracovišti?
- a. Ano, je dostačující v obou oblastech
 - b. Ne, není dostačující v obou oblastech
 - c. Je dostačující pouze v oblasti diskriminace
 - d. Nevím

Příloha č. XII Tabulka odpovědí na otázku č. 9

Pohlaví respondenta	Věk	Kde	Odpověď
Žena	18 až 25 let	Na internetu	Podvody
Žena	26 až 40 let	Na internetu	Finanční podvody se zaměstnáváním postižených
Žena	26 až 40 let	V zaměstnání	Podvody s dotacemi. Myslím si, že činy týkající se financí jsou majoritní
Žena	41 až 60 let	Na internetu	Myslím si, že krácení daní, neveřím že firmy za postižené odvádějí vše, jak mají
Žena	26 až 40 let	V zaměstnání	Řekla bych, že podvody s penězi. Ze zaměstnání vím, že se na postižené dostávají dotace
Žena	26 až 40 let	Na internetu	Sexuální nátlak, bohužel se netýká jen osob s handicapem
Žena	41 až 60 let	Nesetkal/a jsem se	Napadají mě pouze podvody, ještě jsem o tom neslyšela
Žena	26 až 40 let	Na sociálních sítích	Sexuální obtěžování, je několik mnoho příběhů, které postižení sdílejí na sociálních sítích
Žena	18 až 25 let	Na sociálních sítích	Moc se o tom nemluví ale přes Instagram jsem slyšela o podvodech na dotacích
Muž	26 až 40 let	Na internetu	Podvod
Muž	26 až 40 let	Na internetu	Znásilnění
Žena	26 až 40 let	Na sociálních sítích	Podvod
Žena	26 až 40 let	V zaměstnání	Zpronevěra
Žena	18 až 25 let	Na internetu	Bossing
Muž	26 až 40 let	ve škole	Podvod
Muž	41 až 60 let	Na sociálních sítích	Vydírání
Žena	18 až 25 let	Na internetu	Podvod
Žena	26 až 40 let	V zaměstnání	Podvod
Žena	26 až 40 let	V zaměstnání	Nelegální zaměstnávání
Žena	41 až 60 let	V zaměstnání	Podvod
Muž	26 až 40 let	Na sociálních sítích	Vydírání
Žena	41 až 60 let	V zaměstnání	Podvod
Žena	61 let a více	V televizi	Znásilnění
Muž	18 až 25 let	Na internetu	Vydírání
Muž	41 až 60 let	Nesetkal/a jsem se	Podvod
Muž	61 let a více	V televizi	Podvod
Žena	41 až 60 let	V televizi	Zneužívání
Žena	41 až 60 let	V tisku	Podvod